

RĪGAS PEDAGOĢIJAS UN IZGLĪTĪBAS VADĪBAS

AKDĒMIJA

Profesionālā maģistra studiju programma

„Mūzikas pedagogija”

Vita Zemtore

**INTEGRATĪVĀ PIEEJA JAUNĀKĀ SKOLAS VECUMA AUDZĒKŅU
FLAUTAS SPĒLES APGUVES PROCESĀ**

Maģistra darbs

Darba vadītāja

Prof.

Dr.paed.

Maruta Sīle

Rīga

2011

Saturs

Anotācija latviešu valodā.....	3
Anotācija angļu valodā.....	4
Ievads.....	5
1. Integratīvās pieejas teorētiskie pētījumi pedagogijā, psiholoģijā un filozofijā.....	7
1.1. Integrācijas būtība pedagogijas, psiholoģijas, mūzikas pedagogijas un filozofijas zinātnieku teorijās	
1.2. Integrētā mācību satura veidošanās nosacījumi.....	17
1.3. Integratīvā flautas spēles apguves modeļa izstrāde.....	28
2. Integratīvās pedagogiskās darbības analīze flautas spēles apguves procesā.....	39
2.1. Flautas spēles apguves procesa raksturojums	
2.2. Flautas spēles pedagogu viedokļu noskaidrošana pedagogiskajā realitātē.....	48
2.3. Integratīvās pieejas modeļa flautas spēles apgūvē lietderības pārbaude.....	53
Secinājumi.....	65
Literatūras un citu avotu saraksts.....	67
Pielikumi.....	70
Galvojums.....	77
Pārbaudījumu komisijas vērtējums.....	78

Anotācija

Maģistra darbs „Integratīvā pieeja jaunākā skolas vecuma audzēkņu flautas spēles apguves procesā” sastāv no satura rādītāja, ievada, 2 nodaļām, 6 apakšnodaļām, 32 attēliem, secinājumiem, izmantotās literatūras saraksta un 5 pielikumiem. Darba apjoms – 69 lappuses.

Maģistra darbā izmantoti 42 literatūras avoti, tai skaitā 23 ārzemju literatūras avoti.

Teorētiskajā daļā pētītas integratīvās pieejas teorētiskās nostādnes pedagogijas, psiholoģijas, mūzikas pedagogijas un filozofijas zinātnieku atziņās. Uz teorētiskās bāzes tiek izstrādāts „Integratīvās pieejas modelis flautas spēles apguves procesā”, kurā sistematizēti un apvienoti mācību procesa struktūrelementi.

Empīriskajā daļā analizētas integratīvās pieejas iespējas flautas spēles apguves procesā. Tiek veikta izstrādātā modeļa lietderības pārbaude.

Izvirzītā mērķa sasniegšanai izmantotas pētnieciskās metodes:

- teorētiskā – literatūras analīze;
- empīriskā – novērošana, aptauja, anketēšana, intervija.

Teorētiskajos pētījumos tika konstatētas audzēkņu individuālās uztveres īpatnības. Pēc veiktā pētījuma secināts, ka integratīva pieeja sekmētu audzēkņu spēju pārnest zināšanas no viena mācību priekšmeta uz citu, kas dzīves prasmju apguves kontekstā sekmētu audzēkņu spēju transformēt dzīves pieredzi no vienas dzīves situācijas uz citu.

Pieņemtā hipotēze tika pārbaudīta un apstiprināta.

Atslēgas vārdi

Integrācija, flautas spēle, modelis, audzēknis

Annotation

The Master's thesis "Integrative Approach of the Teaching Process of the Flute Playing for the Youngest School Pupils" consists of Content Index, Introduction, 2 Chapters, 6 subchapters, 32 pictures, conclusions, the List of Literature references and 5 attachments, totally comprising 69 pages.

There are references to 42 literature sources, including 23 foreign literature sources. The theoretical part reveals research of the integrative approach's theoretical considerations of scientists in the field of pedagogical psychology, music pedagogics and philosophy. The theoretical part serves as a base of developing the Integrative approach model in the flute playing acquiring process, which systematically combines the structure elements of teaching process.

The empiric part reveals analysis of the usage of the integrative approach in the teaching process of the flute playing. There is an examination of the developed model carried out.

For achievement of the target the following research methods are applied:

- theoretical – analysis of literature
- empiric – observations, questionnaires, interview.

There have been individual perception inclinations discovered in the theoretical research. Upon the research, it has been concluded that the integrative approach would promote the pupils' abilities to transfer knowledges from one teaching subject to another. Thus, in terms of everyday life qualities, children would acquire the ability to transfer life experience from one situation to another.

Assumed hypothesis is being verified and proves true.

The key-words:

integration, the Flute playing, model, pupil

Ievads

21. gadsimts ir inovatīvu pārmaiņu laiks, kas skar ikvienu no cilvēkdarbības jomām, jo nekas vairs nav tā kā bijis. Laikam līdzī mainījies ir arī pats bērns, tādēļ izglītības sistēmā nepieciešamas pārmaiņas, vēl jo vairāk tādēļ, ka instrumentu spēles izglītības programmas Latvijā daudzu gadu periodā nav mainījušās. Tas nosaka nepieciešamību pēc jaunu, zinātniski pamatotu pieeju meklēšanu un pielietošanu. Pētījuma aktualitāti noteica problēma esošajā situācijā flautas spēles apguves programmā, kurā mācību darbība galvenokārt tiek vērsta uz flautas spēles tehnikas apguves uzdevumiem. Taču mūzikas izglītības mērķis ir sekmēt laikmetam atbilstošu konkurētspējīga mūziķa attīstību. Tās uzdevums ir audzēkņa darbības aktivizēšana uz radošumu un pašattīstību.

Visbiežāk terminu „integrācija” mēdzam saistīt ar politoloģiju, socioloģiju un ekonomiju. Analizējot un apkopojot pedagoģijas, psiholoģijas, mūzikas pedagoģijas un filozofijas zinātnieku teorijas, integratīvā pieeja tiek aktualizēta flautas spēles apguves procesā.

Mūzikas pedagoģijā katram audzēknim nepieciešama individuāla pieeja, lai integrācijas rezultātā sekmētu spēju pārnest zināšanas no viena mācību priekšmeta uz citu, kas dzīves prasmju apguves kontekstā sekmētu viņa spēju transformēt personīgo pieredzi no vienas situācijas uz citu.

Līdzās instrumenta spēles tehnisko iemaņu attīstībai būtisks uzdevums mācību procesā ir veicināt skolēna mākslinieciskās uztveres veidošanos. Mūsu valsts kultūrizglītības sistēma, kur vienā skolā var iegūt mūzikas un mākslas izglītību, paver lieliskas iespējas aktivizēt audzēkņa māksliniecisko darbību krāsu, skaņu, vārdu, kustību mijšakarībās. Krāsa, skaņa, vārds, žests nes informāciju, kuru cilvēks emocionāli uztver, atsaucās un atbild. Šie komponenti kalpo kā komunikācijas elementi, un tajā pašā laikā - kā mākslas valodas elementi.

Integrācijas procesā vārds, skaņa un kustība tverams kā veselums, kurš nav dalāms, bet cits citu papildina. Flautas spēlē nepietiekami tiek analizētas integrācijas pieejas sniegtās iespējas. Katram audzēknim ir individuāls veids kā viņš uztver informāciju un kā viņš šo informāciju spēj lietot. Nepietiekami instrumentspēles mācību procesā tiek aktualizēta integratīvā pieeja citu mācību satura pārnesanas aspektā. Trūkst teorētisko un praktisko pētījumu par vispusīgu spēju attīstības sekmēšanu, integrējot citu mācību priekšmetu saturu veselumā.

Atsevišķu mācību priekšmetu struktūrdaļu integrēšana konkrētā flautas spēles prasmju apgūvē aktivizēs audzēkņa izpratnes veidošanos veseluma aspektā. Nepietiekami flautas spēles apguves procesā tiek aktualizētas citas mākslinieciskās darbības. Daudz vairāk uzmanības vēlam pievērst psiholoģijas un pedagoģijas zinātnieku atziņām par individuālās uztveres īpatnībām audzēkņu dzīves prasmju apguves kontekstā. Teorētiskie pētījumi netiek pietiekami izmantoti pedagoģiskajā praksē.

Pētījuma aktualitātes pamatojumu apstiprina reālās situācijas konstatācija flautas spēles pedagogu vērojumos un vērtējumā.

Pētījuma objekts – integrēts flautas spēles apguves process

Pētījuma priekšmets – jaunākā skolas vecuma audzēkņu flautas spēles prasmes

Pētījuma mērķis – izpētīt integratīvās pieejas teorētiskās nostādnes un pārbaudīt izstrādātā “Integratīvā pieeja flautas spēles apguves procesā” modeļa lietderību flautas spēles prasmju pilnveidē jaunākā skolas vecuma audzēkņiem

Pētījuma hipotēze - jaunākā skolas vecuma audzēkņu flautas spēles prasmes pilnveidojas sekmīgāk, ja integratīvā mācību procesā:

- skolēni ir ieinteresēti flautas spēles apguvei,
- pedagogs izvēlēsies audzēkņiem individuāli atbilstošus pedagoģiskos paņēmienus,
- tiks izmantotas daudzveidīgas darbības formas krāsu, skaņu, vārdu, kustību valodas elementu veselumā.

Pētījuma uzdevumi -

1. Analizēt integrācijas teorijas pedagoģijas un psiholoģijas, mūzikas pedagoģijas un psiholoģijas zinātnieku pētījumos.
2. Noskaidrot integrācijas teorētiskos un praktiskos aspektus flautas spēles apgūvē.
3. Izstrādāt integratīvās pieejas modeli flautas spēles apgūvē.
4. Pārbaudīt integratīvās pieejas modeļa lietderību flautas spēlē.

Pētījuma metodes -

Teorētiskās – literatūras analīze, skolēnu sasniegumu vērtējuma dokumenti un to analīze

Empīriskās – novērošana, intervēšana, aptaujas.

Pētījuma bāze - Ādažu mākslas un mūzikas skola un Rīgas Doma kora skola.

Pētījuma struktūra – maģistra darbs sastāv no anotācijas, satura rādītāja, ievada, 2 nodaļām, secinājumiem, izmantotā literatūras saraksta, pielikumiem, galvojuma un pārbaudes komisijas vērtējuma.

Par pētījuma rezultātiem referēts -

- Nord Plus Starptautiskajā konferencē Dānijā 2010.gada 8. -12. novembrim,
- RPIVA Starptautiskajā Jauno zinātnieku konferencē 2010.gada 2.decembrī..

1. Integratīvās pieejas teorētiskie pētījumi pedagogijā, psiholoģijā un filozofijā

1.1. Integrācijas būtība pedagogijas, psiholoģijas, mūzikas pedagogijas un filozofijas zinātnieku teorijās

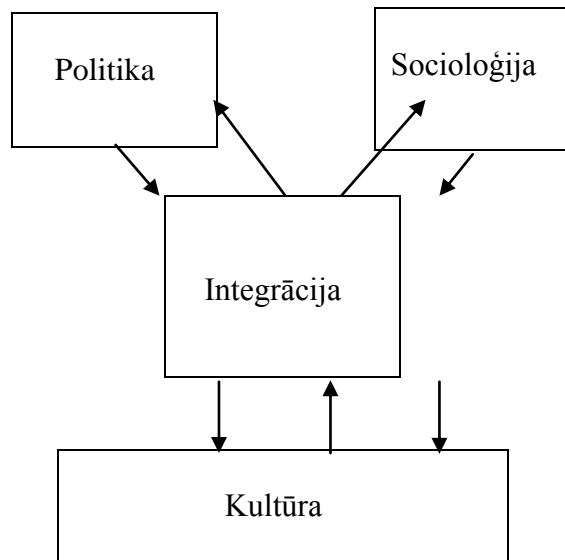
Pētījuma teorētisko bāzi veido Latvijas pedagogijas profesores M. Marnauzas un A. Peteres, izstrādātās koncepcijas par integratīvo pieeju. Lai izprastu integrācijas procesu tiek analizēts M.Sīles pētījums par veseluma teoriju. P. Sālberga un H. Gudjona un H. Gārdnera pedagogiskās atziņas par personības attīstību veselumā, kā arī pedagogiskās psiholoģijas zinātnieku N.L.Geidžs un D.C.Berliners uzskati, mūzikas pedagogijas zinātnieku M.Sīles, D. Zariņa un A. Daukšas un I.Middendorfas atziņas mūzikas pedagogijā.

Pētījuma pamatnostādne - katram audzēknim nepieciešama spēja pārnest apgūtās zināšanas no viena mācību priekšmeta uz citu, kas dzīves prasmju apguves kontekstā sekmētu audzēkņu spēju transformēt dzīves pieredzi no vienas dzīves situācijas uz citu. Tāpēc nepieciešams aktualizēt integratīvo pieeju, kas flautas spēles apguves procesā realizētos vārdu, skaņu, krāsu, kustību valodas veseluma izpratnē. Integratīvā pieeja realizējās mācību satura integrācijā daudzveidīgu māksliniecisko darbību izmantošanā.

Mūsdienās vārds „integrācija” bieži dzirdams politoloģijas, socioloģijas un ekonomijas sfērās. Diskusijas par sabiedrības integrāciju, par integrācijas politiku ir strauji ienākušas mūsu dzīves aprītē. „Sabiedrības integrācijas idejai ir liela morālā un humānā kapacitāte. Uz integrāciju balstīta politika ir vērsta pret konfliktiem, pret sociālām sadursmēm.” (Laķis, 2000, 514)

Lai arī jēdzienu „integrācija” visbiežāk saistām ar sabiedrību, integratīva pieeja ir būtiska jebkurā jomā, arī muzikālajā izglītībā. Flautas spēles apguves process mūzikas skolā sniedz pamatus instrumenta spēles metodikā, bet paralēli šim uzdevumam būtiski ir sekmēt patstāvīgi domājošas personas, mūziķa, inteliģences pārstāvja attīstību. Jau integrācijas būtība konstatējama tajā aspektā, ka mūzikas mākslu nevar ierobežot, tajā integrējas sabiedrības, kultūras un ikviena no cilvēkdomas sfērām. Mūzikas izglītība ir kultūras sastāvdaļa un to ietekmē gan socioloģija, gan politika, tātad integrācijas process ir neizbēgams.

1.attēls. *Integrācijas process sabiedrībā. V.Zemtūre*

Integratīva pieeja mūzikas izglītībā nodrošinātu audzēkņu izziņas spēju un interešu attīstību, savas vērtības apzināšanos, pašizteikšanās vēlmes, garīgo vajadzību apmierināšanu, kas savukārt ir svarīgākie komponenti atkaņotājmākslinieka izaugsmē. Mācību procesā, balstoties uz vispārīgo didaktikas saturisko mācību principu, vispārīgā rakstura zināšanas apsteidz zināšanas par atsevišķo, tas nozīmē, ka mācību saturs ir izkārtojams no vispārīgā uz atsevišķo (Petere, 1997). Zinātnieks M. Skatkins, pētot skolas attīstību, prognozē integrēta mācību satura uzbūves veida perspektīvu, nepieciešamību sintizēt dažāda satura zināšanas ap galvenajām zinātnes kategorijām (Skatkins, 1985). Psihologs V. Davidovs norāda, ka arī jaunākā skolas vecuma audzēņi var apgūt teorētiskās zināšanas un viņiem veidojas elementārā teorētiskā domāšana, ja mācības balstās uz saturisko principu – no vispārīga uz atsevišķo (Davidovs, 1972). Latvijā mācību satura izkārtojumu jaunākajās klasēs pēc integrētā struktūras tipa pozitīvi vērtē A.Petere, viņa atzīst, ka tāda veida mācība ievērojami vairāk sekmē audzēkņu intelektuālo attīstību (Petere, 1997).

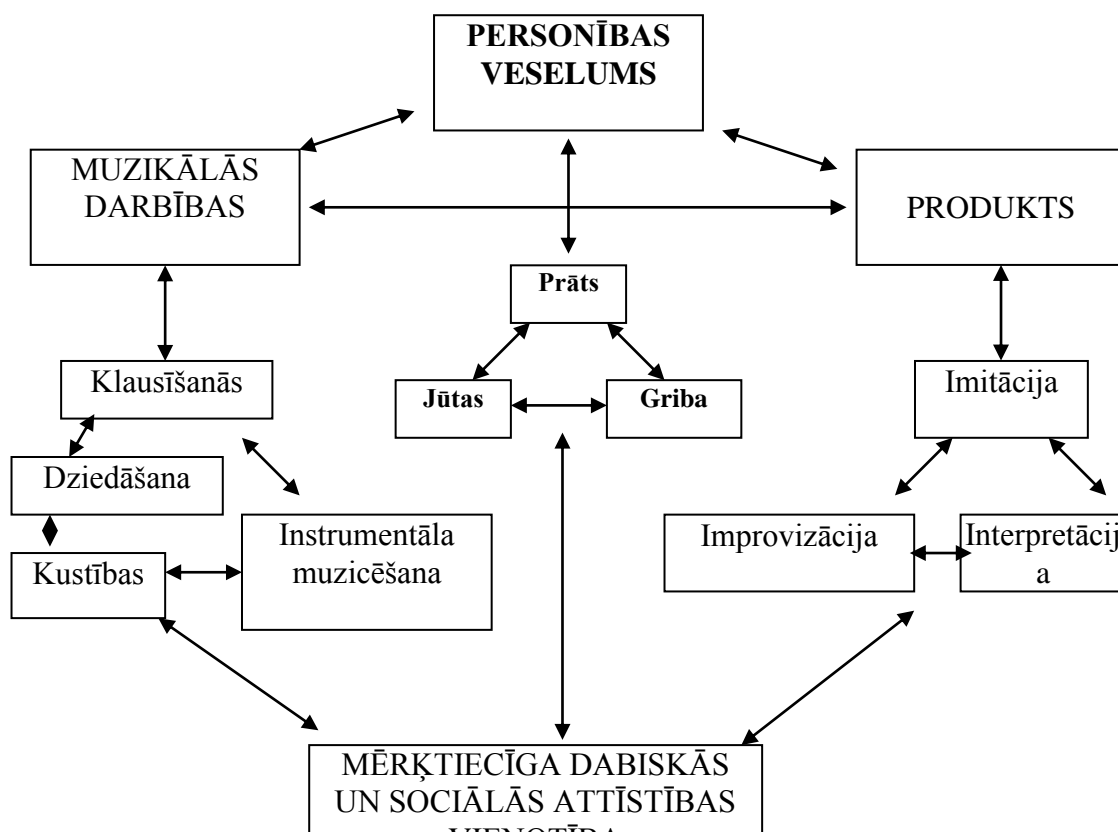
Humānpedagoģijas atziņās par katra cilvēka neatkārtojamību un unikalitāti, kas attīstās individuāli, pedagoga uzdevums ir sekmēt audzēkņa personības atraisīšanos, pašattīstību un līdzdalību mācībās. Jebkuras izglītības pamatā ir nepieciešamība sagatavot audzēkni dzīvei strauji mainīgajā un savstarpēji saistītajā pasaulē, sekmējot uztveres veidošanos veselumā. Integrēta pieeja ir balstīta humānpedagoģijas pamatatziņās par cilvēku kā vērtību, viņa brīvību pašattīstību un pašrealizāciju,

pētot cilvēku kognitīvajā, emocionālajā un sociālajā aspektā viņa vajadzību, motīvu un interešu attīstībai veselumā. Pedagoģijas zinātniece Z.Čehlova apgalvo, dažādu izglītojošo jomu integrācija nojauc robežas mācību priekšmetu starpā, nostiprinot audzēkņa apziņā vienotu priekšstatu par pasaules vienotību (Čehlova, Grinpauks, 2003).

Latvijas pedagoģijas vēsturē starppriekšmetu saikni mācību satura atlasē jau 1931. gadā pētīja E. Pētersons, analizē A.Karule. Viņa atzīst, ka integrētās mācības ir līdzeklis skolēnu iesaistīšanai daudzveidīgā meklējumdarbībā. Analizējot integrētās mācības satura izveides nosacījumus, pedagoģijas zinātniece V. Baiko rezumē, ka integratīvā pieeja akcentē teorētiskās atziņas par subjektīvo pasaules apguvi estētisko vajadzību un interešu aspektā, kā arī psiholoģijas zinātnes atziņas par pozitīvu emociju ietekmi uz audzēkņu līdzdalību mācībās (Baiko, 2010). A. Petere ir atzinusi, ka joprojām pastāv pretruna starp mācību satura daudzveidību atsevišķos priekšmetos un spēju to uztvert. Integrētās mācības veicina praktiskajai, reālajai dzīvei nepieciešamo zināšanu, prasmju, vērtībattieksmju apguvi, sekmē radošo aktivitāti un attīsta prasmi tvert lietas kopsakarībās, dodot iespēju saskatīt problēmas un meklēt to risinājumus(Petere, 1998).

Integrācija termina skaidrojums filozofijā tiek atspoguļots kā sistēmu teorijas jēdziens, kas apzīmē stāvokli, kad diferencētas daļas ir savstarpēji saistītas vienotā veselumā, kā arī procesu, kas izraisa šādu stāvokli – mijiedarbību. Pedagoģa kā profesionālā grupas pārstāvja darbības pieredze ietver sadarbību gan ar audzēkņiem, ar kolēģiem, administrāciju, gan ar audzēkņu ģimenēm. Paša audzēkņa personības attīstība tieši tāpat ir saistāma ar tā ieiešanu jaunā sociālā vidē- integrāciju (Marnauza, 2000, 15).

2.attēls. Veseluma pieejas modelis bērna attīstībā klavierspēles mācību procesā. M.Sīle

Integrācija latīņu valodas tulkojumā nozīmē – viengabalains, *integer* – vesels. Balstoties uz integrācijas termina tulkojumu integratīvu pieeju no otras puses varam dēvēt kā veseluma pieeju.

I.Beļickis uzskata, ka „tiklīdz cilvēks nespēj vairs aptvert kopveselumu, tas ir nespēj redzēt daļu veselajā un veselo daļās, viņš zaudē interesi par lietu un sāk nodarboties ar atsevišķiem, savā starpā nesaistītiem jautājumiem.”(Beļickis, 1997)

Mūziķa darbība iespējama tikai sabiedrībā, tādēļ sniedzot muzikālo izglītību svarīgi ir veicināt audzēkņa spēju iekļauties un integrēties sabiedriskajās norisēs.

Lai izprastu integrācijas būtību pedagoģijā nepieciešams pilnīga termina izpratne. Pedagoģijas terminu skaidrojošajā vārdnīcā, termins integrācija skaidrots šādi:

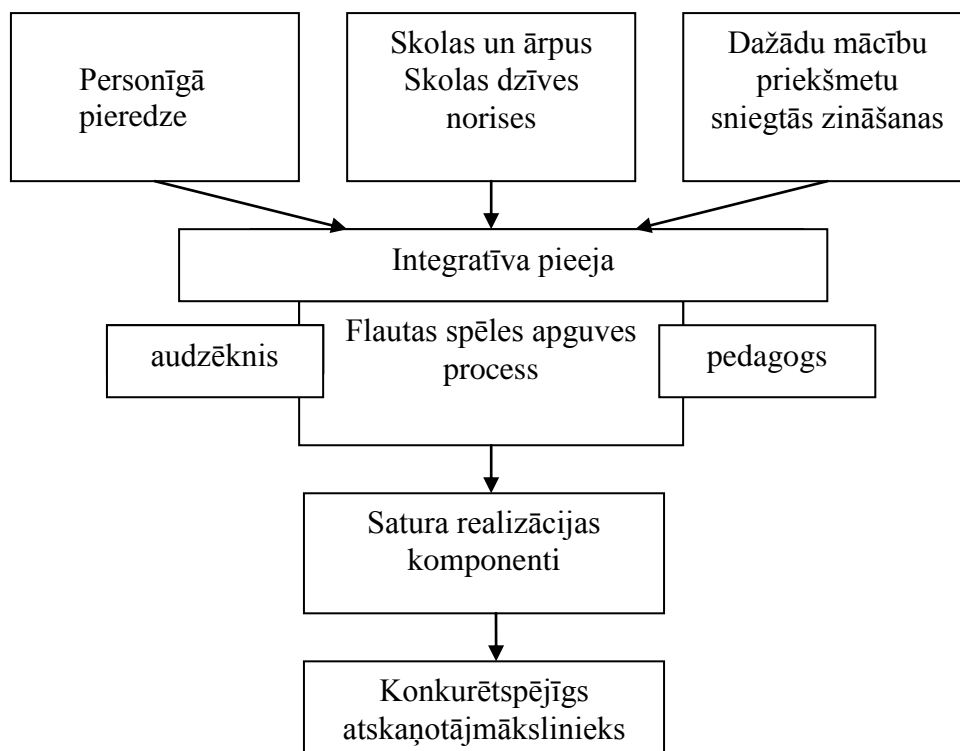
- Integrēšana ir process, kurā atsevišķi elementi, apakšsistēmas, daļas, tiek saistīti vienā sistemātiskā veselumā. Izglītības procesā tā ir, piem., tematisko problēmu risināšana, apguve, izpēte, praktiski saistot vienā veselumā atsevišķos mācību priekšmetus apgūstamās vai apgūtās zināšanas un prasmes. Tas var notikt īpaši izveidotu integrētu mācību priekšmetu veidā, kā arī integrēti apvienojot atsevišķas mācību priekšmeta satura daļas.
- Integrēts mācību priekšmets uz atsevišķu mācību priekšmetu (ideju, problēmu, prakses) vienotības pamata izveidots komplekss mācību priekšmets, kas pielāgots audzēkņa pasaules kopveseluma redzējumam, atbilst izglītības pakāpei un veidam.
- Integritāte īpašība, kas raksturo veselumu, kuru veido sastāvdaļu vienotība, iekšējs līdzsvars. Pedagoģijā ar integritāti parasti saprot personības veselumu, personas izpratni par sevi kā vērtību, kā nozīmīgu cilvēces daļu, vienlaikus izprotot un apzinoties arī citu personību analogisku lomu(Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, 2000, 69, 70).

Analizējot terminoloģiskos skaidrojumus varam secināt, ka integratīva pieeja ir paņēmiens kas sniedz iespēju konkrētā mācību priekšmeta saturā integrēt citu mācību priekšmetu elementus. Savukārt praktiskajā darbībā uz vienotības pamata tiks pilnveidota atskaņotājmākslinieka kompetence. Integratīvā pieeja flautas spēlē ir virzīta uz to lai kopveselumā saistītu:

1. iepriekš iegūtās zināšanas;
2. skolas un ārpus skolas dzīves norises;

3. dažādu mācību priekšmetu sniegtās zināšanas, kas ļaus audzēkņiem labāk apgūt un izprast mācību uzdevumus.

3.Attēls. *Integratīvā pieeja*. Vita Zemture

Integratīva pieeja flautas spēles apguves procesā motivēs audzēkni patstāvīgai darbībai, un ļaus saskatīt mērķi instrumentspēles apguves procesam, kā arī sekmēs muzikālo spēju attīstību.

Integrācija ir apvienošana, iekļaušana, terminoloģiskajā vārdnīcā atrodami šādi integrācijas jēdzienu skaidrojumi:

- Integrācija (< *lat. integer*- neskarts, viengabalains) 1. atsevišķu daļu apvienošana vienā veselumā, sistēmā. 2. iekļaušanās kādā organizācijā, savienībā u.tml.
- Integrācija (< *lat. Integratio* - atjaunošana, sakārtošana, < *integer* – vesels) kādu daļu apvienošanai veselā.
- Integrēt (<*lat. Integrare* – atjaunot, sakārtot) 1) izdarīt integrāciju apvienot daļas vienā veselā; 2) matemātiski – aprēķināt integrāli (Bieži lietoti jēdzieni un termini, 2004, 321)

Integrācijas terminu skaidrojumu saistot ar flautas spēli varam secināt, ka jaunākā skolas vecuma audzēkņu flautas spēles prasmes pilnveidosies sekmīgāk, ja mācību procesā apvienosies dažādas darbības formas, caur kurām tiks stimulēta dažādu iegūto zināšanu izmantošana.

Sakarā ar to, ka mūzikas izglītības uzdevums ir sekmēt mūsu laikmetam atbilstošu konkurēt spējīga mūziķa attīstību, par mērķi kļūst nevis iegūto zināšanu un prasmju daudzums, bet tas kā šis zināšanas un prasmes tiek integrētas pašizaugsmē. Prasmju pilnveides rezultāts instrumenta spēlē ir mūzikas priekšnesums, kurš ir atkarīgs no:

1. mūzikas atskaņotāja iekšējā psiholoģiskā stāvokļa;
2. sagatavotā mūzikas materiāla un iejušanās skaņdarba raksturā;
3. mūziķa uzvedības un ķermeņa valodas, izpildot muzikālo priekšnesumu (Davidson, 2009).

Tas nozīmē, ka pilnveidojot prasmes jaunajam atskaņotājmāksliniekam flautas spēlē tikpat nozīmīga ir pedagoģiskā virzība, cik psiholoģiskā sagatavotība. Svarīgi ir pētīt integrācijas būtību gan pedagoģijas, gan psiholoģijas zinātnieku teorijās, jo integratīvās pieejas realizēšana iegūs pozitīvu nozīmi, ja tiks ievērota pedagoģisko un psiholoģisko likumsakarību atklāsme mācību procesā.

Psiholoģisko terminu skaidrojošajā vārdnīcās integrācijas jēdziena skaidrojums:

- Integrācija kā process grupas iekšienē – iekšējās vienotības izveidošana, saliedētība, kas izpaužas kolektīvisma identifikācijā, grupas saliedētībā kā tās vērtību orientējoša vienība, objektivitātē, uzliekot un pieņemot atbildību par kopīgās darbības veiksmēm (Словарь практического психолога., 1997, 798).

Integratīva pieeja kā darba forma izpaudīsies kolektīvajā muzicēšanā, tādējādi sekmējot instrumentspēles iemaņu attīstību katram izpildītājmāksliniekam individuāli, veselajā ietverot atsevišķo. Ansambļa nodarbības sniedz izpratni par mūzikas komunikatīvo dabu un integratīvas pieejas nepieciešamību flautas spēles mācību procesā. Sadarbība grupā veicinās saskarsmes, klausīšanās un attiecīgu individuālo prasmju attīstību. Tajā pat laikā kolektīvā muzicēšana ir radošs process, kas realizējas caur grupas darbu un sadarbības fenomenu konkrētajā momentā. Tā ir iespēja radīt apstākļus interesantam, aizraujošam darbam, caur kuru iespējams pilnveidot instrumentspēles tehniskās iemaņas, nošu lasīšanu no lapas, muzikālo atmiņu, skaņdarba interpretāciju, kā arī intonācijas specifiku flautas spēlē. Kolektīvās muzicēšanas stundas ir piemērota vieta jauniem muzikāliem meklējumiem radošā un brīvā atmosfērā. Meklējot kopskaņu nepieciešama rezultātu izvērtēšana, kura realizējas kā pašsaprotams, organisks process, kas neprasa mudināšanu un iedrošināšanu, bet tajā pat laikā virza uz attīstību un konkrētiem uzdevumiem, turpinot regulāru darbu pie mākslinieciskā tēla atklāsmes (Bērziņa, Marnauza, 2009, 41).

Pedagoģijas mērķis ir stimulēt vēlamās izmaiņas cilvēkos - viņu zināšanās un prasmēs. Tāpēc no zinātniskā viedokļa ļoti svarīgi ir atrast veidus, kā šīs izmaiņas izraisīt. Integratīva pieeja flautas

spēles mācību procesā veicinās mācību procesa uzdevumu sekmīgu pilnveidi. Izmantojot integratīvu pieeju audzēknis straujāk apgūs instrumenta spēles prasmes, attīstīs savas spējas un tas nozīmē, ka veiksmīgāk un ātrāk spēš realizēt savu pašizpausmi mūzikas interpretācijā.

Viens no izziņas veidiem ir tas, ka cilvēks uztver ko jauno saistot to ar zināšanām vai prasmēm, kas viņam jau ir, proti, integrējot esošās zināšanas jaunajā apgūstamajā materiālā. Tādējādi, veicinot šo domāšanas veidu, iepriekš izveidojušies uzskati ir jaunu zināšanu drošs pamats. Somijas pedagoģijas zinātnieks P. Sālbergs akcentējot mācību procesa iespējamās audzēkņu apziņas konfliktus secina, ja iepriekš izveidojušies uzskati ir konfliktā ar jaunajām zināšanām, mācīšanās var būt apgrūtināta. Šādā veidā „vecās” zināšanas un audzēkņa koncepcijas ir priekšnoteikums tam, kā informācija tiek saņemta, un tas var būt gan virzošs faktors, gan šķērslis mācīšanās procesā. Augsta mācīšanās kvalitāte prasa aplūkot kļūdainas vai maldīgas koncepcijas un idejas un nostabilizēt iepriekš izveidojušos uzskatus, pirms audzēkņi saņem jaunu nozīmīgu informāciju (Sahlberg, 2003).

Flautas spēles stundās audzēknis saskaras ar jauniem īpaši specifiskiem uzdevumiem, par kuriem iepriekš viņam nav informācijas. Tomēr arī šo uzdevumu izpratni nepieciešams saistīt ar audzēknim zināmiem procesiem, kā pamatu ņemot prasmi ikdienas dzīves situācijās un kā arī indivīda fizioloģiskās īpašības. Piemēram, apgūstot spēles elpu, pedagoģiskās metodes tiek balstītas uz audzēkņa izpratni par elpošanu. Cilvēks elpo nepārtraukti, saprotam, ka elpošanas mehānisms strādā autonomi, tādējādi reti kāds par to ikdienā domā. Apgūstot pūšamā instrumenta specifiku būtiski ir izprast atšķirības starp apzinātu un neapzinātu elpošanu. Veicināt sapratni pareiza elpošanas mehānisma darbībai iespējams tikai mijiedarbībā ar ķermeņa kustību, tas nozīmē, apgūt sakarības, kas saistītas ar organismu kā vienotu veselumu. Elpošanas prasmes var kļūt par spēku, ja tās tiek integrētas kopā ar ķermeņa kustību. Pieredzes veidošanos elpošanas mehānisma apguves procesā sekmē uztvere un sajūtas (Middendorf, 2007). Pamatojoties uz I. Middendorfas atziņām īpaši svarīgi ir pareizi izskaidrot un ievirzīt audzēkņa uztveri un sapratni šajā jautājumā, jo pretējā gadījumā mācīšanās process nesniegs vēlamu rezultātu.

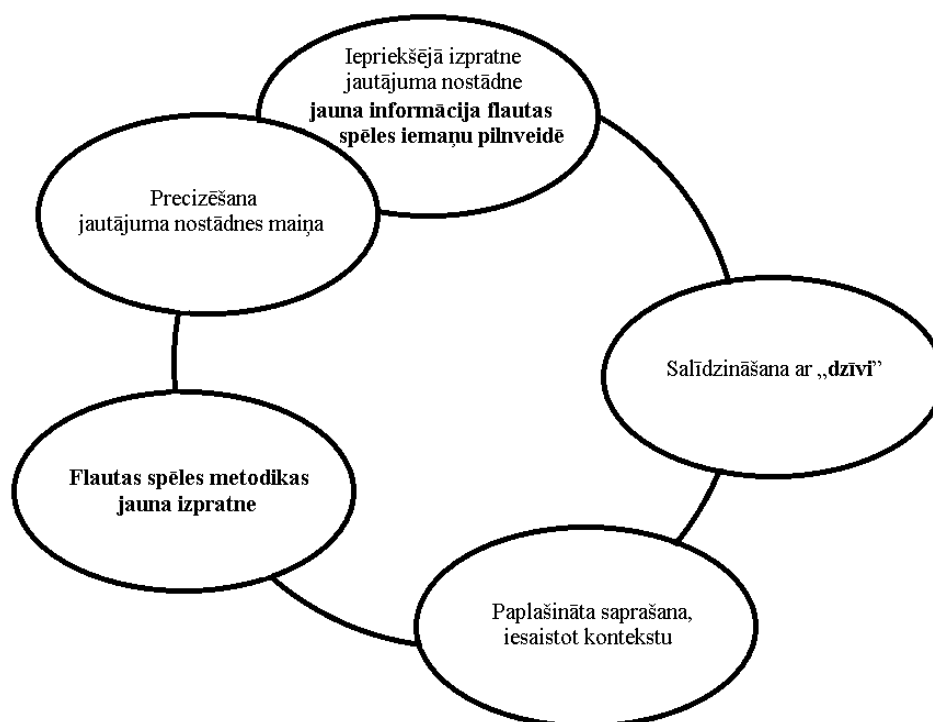
Flautas spēles mācību process iekļauj specifiskus uzdevumus, kur šīs darbības atklāsmes izprotam caur vispārpieņemtām patiesībām. Integratīva pieeja stimulēs audzēkņa uztveri, jēgas izzināšana mācību procesa uzdevumā. Izpratne ir galvenais pedagoģisko panākumu virzītājspēks. Katrs izpratnes procesā iegulda savu iepriekš iegūto izpratni, zināšanas un prasmes.

Iepazīstot jaunu materiālu, balstoties uz iepriekš iegūto pieredzi, paplašinās mūsu zināšanas, ar kurām, savukārt, pievēršamies jau citam materiālam, it kā virzoties pa apli vai spirāli. Pedagoģiskajā zinātnē to dēvē par hermeneitisko apli: „Par hermeneitisko apli sauc ikvienu izpratni par veseluma un tā atsevišķo daļu saistību ar nosacījumiem, kuri rada šo izpratnes avotu un liek pie tā atgriezties no jauna.” (Gudjons, 2007) Saprast vienu izpausmi, ņemot vērā otru, balstoties uz iepriekšējo izpratni,

vai izprotam atsevišķo balstoties uz visu kopumu, vai arī visu kopumu saprotam pēc tā atsevišķajām vienībām, tāda ir hermeneitiskā apļa figūra, kas norāda, ka hermeneitiskā saprašana nekad nenoslēdzas, jo saprašana nav gala produkts, tā ir process. H.Gudjons šo audzināšanas zinātnisko metodi analizē ar valodniecības piemēriem, pētot integratīvas pieejas pedagoģisko metodi instrumentspēlē tā sasaucas ar hermeneitiskā apļa īpašībām.

H. Gudjona Hermantiskā apļa shēma, kurā viņš analizē „teksta” izpratni, tajā vietā tiek ievietota flautas spēles apguves procesa izpratne.

4.attēls. *Pedagoģiskās pamatatziņas*. Gudjons, H.(2007,64)

Amerikāņu psihologs D. Osbels, uzsverot iepriekš izveidojušos uzskatu nozīmi, secina, ka vissvarīgākais mācīšanās procesā ir tas, ko audzēknis jau zina. Izpētot to, ko viņš jau zina, un atbilstīgi izvēloties uzdevumus, mācību stundas noritēs veiksmīgāk (Ausubel, 1978).

Flautas spēles mācību process tiks pilnveidots, ja pedagogs sekmēs jaunu prasmju attīstību uz jau esošo zināšanu, dzīves izpratnes, kā arī fizioloģisko spēju bāzes. Mācēt integrēt jau esošās zināšanas jaunajā apgūstamajā materiālā nozīmē saskatīt likumsakarības starp atsevišķiem skaņveides komponentiem. Bieži vien skolēns flautas spēles stundās nemāk izmantot mūzikas stundās iegūtās zināšanas. Mācību integrācija noris mācību priekšmetu struktūrdaļas sintizēšanā. Intonācija, solfedžēšana, pakāpju izjūta ir tikpat svarīga mūzikas mācībās, kā flautas spēles apgūvē.

Kopsakarību konstatācija ir nepieciešama, lai izprastu integratīvās pieejas būtību un nepieciešamību flautas spēles apguves procesā. Piemēram, interpretējot attiecīgu mūzikas materiālu svarīgi ir zināt

mūzikas stilu un žanru īpatnības, šīs zināšanas skolēns iegūst mūzikas vēsturē, savukārt pedagoga uzdevums ir iemācīt pielietot iegūtās zināšanas flautas spēlē. Audzēknim ir jābūtu saskatīt likumsakarības starp iegūtajām zināšanām un jauniegūtajām zināšanām, kā arī citos mācību priekšmetos apgūto. Pedagoga uzdevums ir viņus uz to netieši virzīt un aktivizēt.

Pedagoģiskajā psiholoģijā ir pētījumi, kuros noskaidrots, ka skolēnu zināšanas ir pamatīgākas un viņu virzība intelektuālajā attīstībā ir straujāka tad, ja skolēni ar atsevišķām izzināmo parādību īpatnībām iepazīstas ar vispārīgu likumsakarību konkrētas izpausmes gadījumiem, ja iespēju robežās viņi paši nonāk pie zināšanām meklējumu ceļā un nevis tad, ja tās pedagogs viņiem sniedz gatavā veidā. A. Petere savās atziņās šādu mācību vielas uzbūves veidu nosacīti dēvē par integrēto mācību vielas struktūras tipu (Petere, 1997).

Viens no flautas spēles apguves uzdevumiem ir kvalitatīva spēles skaņas veidošana. Šajā procesā liela loma jāuzņemas skolēnam pašam, jo mācību darbā svarīga regulāra skaņas analīze balstoties uz individuālo dzirdi. Savukārt, pedagoga uzdevums ar integratīvu pieeju veicināt likumsakarību atklāsmi skaņveides procesa attīstībā. Realizējot integratīvu pieeju mācību procesā zināšanas skolēniem netiek sniegtas tiešā veidā, bet skolēns pie tām nonāk paša meklējumu, secinājumu, eksperimentu un radošas darbības rezultātā (Daukša, 1999).

Šāda pieeja stimulē skolēnu aktīvi iekļauties mācību uzdevumu risināšanas procesā. Pateicoties refleksijai, viņam ir iespēja saturīgi novērtēt savu patstāvīgo darbošanos, iespēju paplašināšanu, skolēnam rodas interese ne tikai par uzdevuma rezultātu, bet arī par tā risināšanas procesu (Petere, 1997).

Radošajā procesā flautas spēles stundās tiek rosinātas audzēkņa prasmes caur skaņas veidošanas metodoloģisko izpratni nonākt pie saviem secinājumiem un vērtējumiem attiecībā uz flautas skaņas kvalitāti. Individuālās uztveres un sajūtu integrēšana nepieciešama skolēna emocionālās pašizpausmes procesā mūzikas interpretācijā.

Paralēli mūzikas pasaules pastarpinātai atklāšanai tiek mēģināts noteikto fenomenu izprast un iegūt par to ieskatu. Tas ir viens no audzināšanas zinātnes virzieniem - fenomenoloģiskā pedagoģija, kura pieskaitāma pie nozīmīgākajām kvalitatīvajām 21. gadsimta pētniecības metodēm. Galvenā vērtība tā tiek veltīta nolūkam, jēgai. Tikai atbilstoši tai var izprast kādu procesu. Tādēļ fenomenoloģija arī cilvēka uzvedības veidiem vispirms vēlas piešķirt noteiktu jēgu, kura padarītu to izprotamāku. „Ir jātiecas izprast to kas ir, nevis to ko izsecinājusi zinātne.” Tātad par fenomenoloģisku metodi sauc cilvēka dzīves telpas „tiešu” izprašanu, integrējot ikdienas situācijas „vienotā veselumā” (Gudjons, 2007).

Filosofs E. Huserls uzskata, ka skaņas raksturs veidojas no tā kā tā integrējas tajā brīdī esošajā situācijā. „Skaņu pasaule īpašā veidā izsaka bezgalību, jo skaņas vienmēr ir skaņu parādību

daudzveidībā – viena un tā pati skaņa iekļauta citā kārtībā, citā izpildījumā ir arvien jaunā skanējumā, tā arvien ir citā idealitāšu sakārtotā pasaulē, citā muzikālā darbā.” Pētījuma aktualitātes uzdevums ir atrast jaunas inovatīvas metodes flautas spēles apguves procesā, kas sekmētu audzēkņa virzību uz radošu darbību un pašattīstību. Fenomenoloģiskās metodes pielietojums mācību procesā veicinātu izpratni un attīstību flautas spēles skaņveidē.

Filozofs L. J. J. Vitgenšteins ierosina valodspēles un ģimenes līdzības nojēgumu teoriju, kur fenomenoloģija tiek aplūkota kā ģimene: „kuras locekļus savā starpā vieno dažādas līdzības. Lai gan runa nav tikai par līdzībām, bet arī par diskusijām šīs ģimenes locekļu starpā.” Tātad flautas spēlē tas nozīmētu meklēt līdzības, sakarības apkārtējā vidē, kas varētu būt būtiskas jaunā mūziķa individuālajai izpratnei un attieksmei. Par „diskusijām šīs ģimenes locekļu starpā” uzskatot skaņas integrēšanu attiecīgajā muzikālajā materiālā.

Latviešu filozofs R. Kūlis pētī fenomenoloģiskās pieejas iespējas kultūras filozofijā un atzīst: Būtisks, izglītības sistēmas praksē iestrādājams filozofisks jautājums ir, kā norit cilvēka sapratne, percepcija, radošums, lai sagatavotu cilvēku, kas būtu spējīgs iedarbināt pats savu radošumu un īstenot šīs pārejas no vienas dzīves formas uz citu atbilstīgi personas attīstības vajadzībām

(Kūlis,2002).

Integratīva pieeja mācību procesā paredz ne tikai saikni starp dažādu mācību priekšmetu saturu, bet arī starp dažādiem cilvēka būtības veseluma aspektiem – domāšanu, intuīciju, ķermeni un dvēseli, cilvēku un sabiedrību, cilvēku un pasauli(Gudjons, 2007).

Secinājumi:

Integrācijas terminu skaidrojumu saistot ar flautas spēli varam secināt, ka jaunākā skolas vecuma audzēkņu flautas spēles prasmes pilnveidosies sekmīgāk, ja mācību procesā apvienosies dažādas zināšanas:

- jaunās zināšanas,
- iepriekš iegūtās zināšanas, pieredzi,
- citos mācību procesos iegūtās zināšanas, prasmes,
- zināšanas, kas saistītas ar dzīves likumsakarību atklāsmi.

Mācību procesā paralēli flautas spēles apguvei būtisks ir audzināšanas uzdevums, kura mērķis jaunā mūziķa, kā inteligences pārstāvja spējas integrēties mūsdienu sabiedrības norisēs.

Mūzikas pedagoģijā integratīvā pieeja atklājas kā izpratne, kopsakarību konstatācija, kas veicina audzēkņa izpratni par jaunajiem uzdevumiem. Izziņas ceļš un izpratnes veidošanās integrētajā flautas spēles stundā iet caur spēju saprast vienu izpausmi, ņemot vērā otru, atsevišķā izpratne balstoties uz visu kopumu, kā arī visa kopuma sapratne pēc tā atsevišķajām vienībām. Pedagoģijā tā ir

hermeneitiskā apļa figūra, kas norāda, ka hermeneitiskā saprašana nekad nenoslēdzas, jo saprašana nav gala produkts, tā ir process.

Psiholoģijas teoriju atziņās tiek veikti emociju, jūtu izpausmju pētījumi, kas savukārt ir būtiski mūzikas pedagoģijā, kuras mērķis atskaņotājmākslinieka spēju attīstība, individuālās pozitīvās attieksmes sekmēšana.

Psiholoģija ir zinātne par indivīdu vai grupu domām un rīcību. Pedagoģiskā psiholoģija ir zinātne par tām domām un rīcību, kas saistītas ar mācīšanos un mācīšanu.

Filozofijas zinātne pētī fenomenoloģisko metodi, kuras piemērošana flautas spēles stundās virzītu audzēkni caur skaņas veidošanas metodoloģisko izpratni nonākt pie saviem secinājumiem un vērtējumiem attiecībā uz flautas spēles skaņas kvalitāti. Filozofiskajās atziņās atspoguļojas skaņu pasaules bezgalība, tiek secināts, ka skaņas raksturs veidojas no tā kā tā integrējas tajā brīdī esošajā situācijā.

1.2.Integrētā mācību satura veidošanās nosacījumi

Latvijā integrēta mācību satura pētījumus veikuši pedagoģijas profesores M. Marnauza un A. Petere, kā arī R. Alijevs, A. Daukša un I. Helmane. Pētot integratīvā mācību satura veidošanās nosacījumus tiek analizētas H. Gudjona, N.L.Geidžs un D.C.Berliners, R.Fišera un M.Spethas atziņas.

Visbiežāk integrācijas princips realizējas īpašā nodarbību procesa formā. Integrēta pieeja humanitāro priekšmetu apgūvē tiek realizēta galvenokārt izmantojot radošā darba zināšanas, prasmes, iemaņas, kas iegūtas, mācoties citus humanitāros mācību priekšmetus. Nākamais integrācijas principa realizācijas posms ir integrētas nodarbības ar apvienotu tematiku - vizuālā māksla - mūzika, mūzikaliteratūra. Attīstošas mijsakarības skolēna mākslinieciskās uztveres veidošanās procesā, vērojamas eksakto un humanitāro mācību stundu kopsakarībās. Šāda pieeja veido salīdzinošās analīzes iemaņas, prasmi saskatīt kopējo un atšķirīgo, radošo pieeju problēmuzdevumu risināšanai un gatavību analizēt problēmsituācijas, analizējot kopīgo un atšķirīgo (Alijevs,1998).

Ja instrumentspēles apguves mācību programmas satura pamatā ir tikai spēles tehnikas apguve, tad mācību satura šaurās specializācijas dēļ skolēna interese par izvēlēto instrumenta spēli pamazām zūd. Integrētas mācību programmas ieviešana mūzikas skolās sniegtu mācību satura daudzveidību, motivētu un ieinteresētu skolēnu jauniem radošiem atklājumiem, veidotu mācībām draudzīgu vidi. Šādas mācību stundas ir pozitīvu emociju pilnas, tādēļ skolēnam rodas vēlme darboties un strādāt. Emocijas motivē, organizē un virza uztveri, domāšanu un darbību noteikta mērķa sasniegšanai.

Paralēli mācību satura daudzveidībai ko sniedz integratīvā pieeja, pastāv trīs galvenās starpriekšmetu saikņu funkcijas:

1. izglītojošā funkcija, kas vērsta uz viengabalainas zināšanu sistēmas veidošanu;
2. audzināšanas funkcija, tā paaugstina izglītības līmeni un atklāj izglītības un audzināšanas mijiedarbību;
3. attīstošā funkcija, kas aktivizē audzēkņa prāta darbību, veido zināšanu un prasmju sistēmu, jaunus jēdzienus un prasmes, iespaido audzēkņa izziņas darbības attīstību un intereses(Čehlova, Grinplauks, 1999).

Integratīva pieeja pedagoģiskajā darbībā izpaužas, galvenokārt, dažādu izzināmo parādību mijšakarību atklāsmē, kas savukārt:

- sekmē audzēkņa izpratni,
- stimulē uztveri,
- aktivizē emocionālo atsaucību,
- veicina fizisko atraisītību.

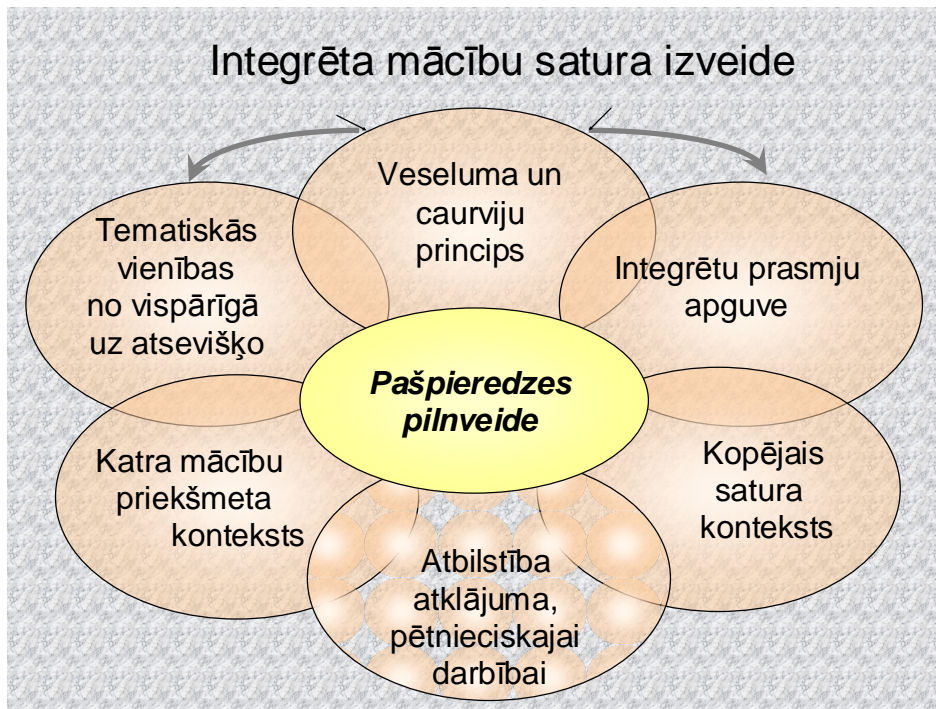
Mijiedarbība kā filozofiska kategorija ir dažādu objektu iedarbība citam uz citu, savstarpēja nosacītība, stāvokļu maiņas pārejas, kāda objekta ietekme uz citu objektu rašanos. „Lietu, parādību un procesu eksistence atklājas tikai to mijiedarbībā, kas ļauj skaidrot integrācijas jēdzienu” (Marnauza, 2000, 14) Ja flautas spēles mācību programmā par noteicošo mērķi tiek izvirzīta atskaņotājmākslinieka iemaņu attīstība, tad būtiska ir integratīva pieeja dažādu procesu un parādību atklāsmē, to kopsakarību konstatācija mācību procesā sekmēs individualitātes attīstību.

„Audzināšanas zinātne šodien vairs nav iedomājama bez saistības ar saskardisciplinām, tā arvien vairāk kļūst par integrācijzinātņi” (Gudjons, 2007,47).

Integratīva pieeja mācību procesā palīdz saistīt zināšanas. Skolēns mācību vielu atceras labāk, jo emocionālie pārdzīvojumi, mācību darbības dažādība sekmē atmiņas noturīgumu. Integratīva pieeja mācību satura atklāsmē dod lielākas iespējas problēmu risināšanā iesaistīt vairākus mācību priekšmetus. Sākumā problēmu mācību stundā izvirza skolotājs, taču vēlāk tiek iesaistīti skolēni. Problēmu sarežģītība un meklējumu patstāvības pakāpe ar katru klasi pieaug (Daukša, 1999).

Integratīvā pieeja mācību satura atklāsmē veicinās audzēkņa atsaucību un stimulēs uztveri. Tāpat šāda pieeja izglīto vispusīgi, caur izpratni veidojas audzēkņa pieredzes pilnveide. Latvijā integratīvā mācību satura pētījumus veikusi profesore A.Petere, viņas pašpieredzes pilnveides modelis atspoguļo integratīvo mācību procesu.

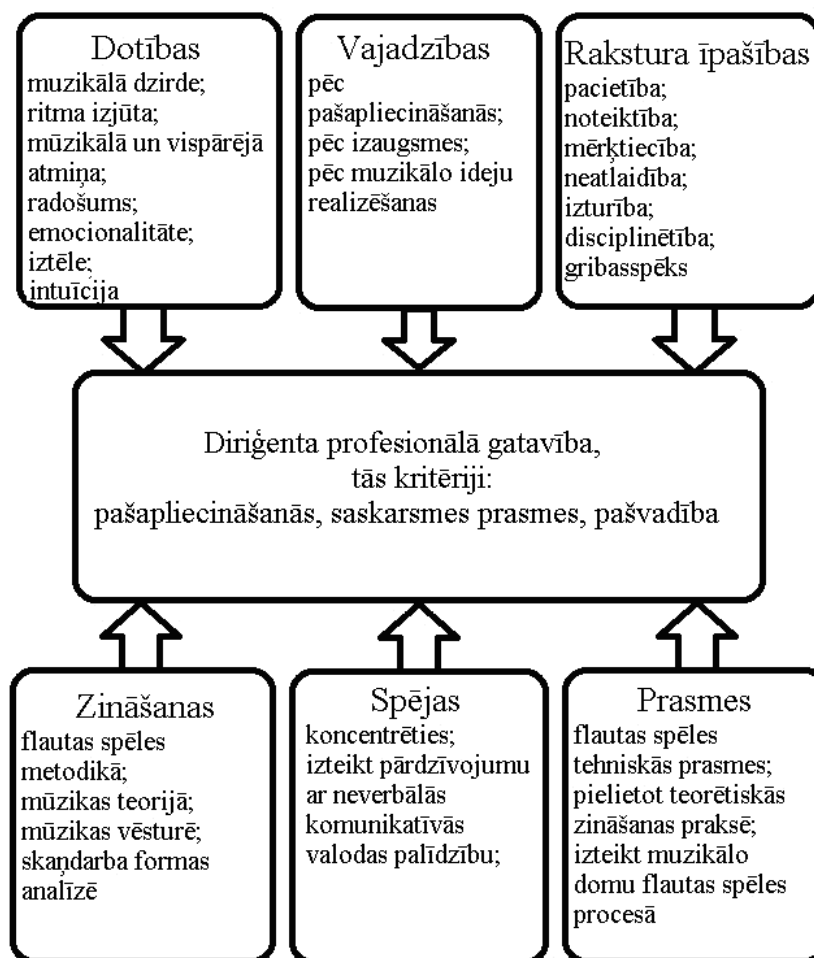
5.attēls. *Integrētā mācību satura izveide.* A. Bebre (2001)

Mācību programmas mērķis ir vēlamais iznākums, flautas spēles mācību programmas mērķis sniegt skolēnam pamatzināšanas flautista muzikālajā meistarībā. Integratīvā pieeja mācīšanā aptver visu mācību saturu, izmantojot noteiktu tematiku- sākot no sevis apzināšanas, arvien padziļinot un paplašinot apgūstamo mācību saturu (Petere, 1997, 71).

Integratīva mācību procesa mērķtiecīga organizēšana, izmantojot kopsakarību saikni mācību satura atklāsmē, veicina mācību izziņas darbības attīstību, pastiprina tās radošo, pētniecisko raksturu kvalitatīvi jaunā pakāpē. Mācību programmas vēlamais iznākums ir konkurētspējīgs, profesionāls flautists, integratīva pieeja mācību procesā veicinās tik ļoti nepieciešamās profesionāla mūziķa īpašības. Profesores M.Marnauzas diriģenta profesionālās gatavības modelis, uzskatāmi atspoguļo nepieciešamās mūziķa kvalitātes, kuru attīstību sekmēšana būtiska ir arī flautas spēles apguves procesā, ja tā mērķis ir atskaņotājmākslinieka prasmju pilnveide. Savukārt integratīvās pieejas izmantošana aktivizēs šīs būtiskās profesionāla mūziķa – diriģenta vai flautista spēju attīstību.

6.attēls. *Diriģenta profesionālā gatavība, tās kritēriji.* Marnauza, (2000, 131)

Ar mērķa izvēli saistās jautājumi- kādu saturu un snieguma pedagogs aktualizē mācību procesā saviem audzēkņiem, un kādā veida viņiem vajadzētu būt gataviem lietot (rīkoties, domāt, just) šo saturu pēc tam, kad mācību viela apgūta. Akcentētas tiek divas daļas, saturs un izpildījums, kas savukārt attiecas uz to kā audzēknis šo saturu spēj lietot, jeb izmantot-atcerēties, izprast, analizēt un atrisināt uzdevumus, taču galvenā uzmanību tiek veltīta rīcībai, audzēkņa muzikālajā spējām flautas spēlē. „Saturs un tā lietošana ir saistīta ar mācību programmu un pedagoģiskajiem mērķiem, mērķis ir vēlamais iznākums” (Geidžs, Berliners, 1999, 27).

Integratīvā pieeja mācību procesā veicinās izziņas attīstību un emocionālo atsaucību flautas spēles stundās. N.L.Geidžs un D.C.Berliners atzīst trīs atsevišķas mērķa klasifikācijas jomas:

1. Izziņas mērķi, saistītu ar intelektuālajām norisēm: zināšanu, saprašanu, pazīšanu, domāšanu, uztveri.
2. Emocionālie mērķi skar jūtas, emocijas, attieksmi, atzišanu, vērtēšanu un tamlīdzīgas norises.
3. Psihomotorie mērķi attiecas uz kustību prasmēm.

Neviens no šiem izpausmes veidiem nav pilnībā izolēts no pārējiem. (Geidžs, Berliners, 1999) Tieši instrumenta spēles apguves process varētu būt visspilgtākais piemērs, kur apguves procesa satura izveides pamatā ir šie trīs mērķi. Savukārt flautas spēles apguves process noritēs veiksmīgāk, ja mērķu realizācijā tiks izmantota integratīva pieeja.

1. Izziņas mērķī integrējas mūzikas izpratne, zināšanas mūzikas mācībā un mūzikas vēsturē, kā arī esošo zināšanu integrēšana instrument spēles procesā;
2. Emocionālā pašizpausme mūzikas interpretācijā;
3. Instrument spēles tehniskās iemaņas – motorika.

Turpmākais teorētiskais pētījums tiek veikts balstoties uz trīs izvirzītajiem mērķiem flautas apguves procesa realizācijā.

➤ Izziņas process

Izziņas procesa pārskatāmību atspoguļo zinātnieku N.L.Geidža un D.C.Berlinera atziņas, kurās tiek atzīmētas sešas jomas, uz kurām balstās izglītības process. Tiek secināts, ka mācību procesa saturu iespējams noteikt ļoti vispārīgi vai arī formulēt šauri specifiski. Satura izmantošanas veidi saistīti ar sešiem izziņas procesiem.

7. attēls. *Satura izmantošanas tabula* (Geidžs, Berliners, 1999,43)

nāšanas	cerēties, pazīt, identificēt, definēt
pratne	irtulkot, pārveidot, pateikt saviem vārdiem, pārfrazēt
etošana	ispārināt, izvēlēties, izvērst, organizēt izmantot, pārcelt, pārveidot, klasificēt
alīze	tšķirt, pamanīt, sargrupēt, sašķirot, secināt, pretstatīt, salīdzināt
ntēze	akstīt, stāstīt, radīt, sastādīt, pārraidīt, izveidot, konstruēt, formulēt
rtēšana	priest, argumentēt, pamatot, secināt, raksturot, izlemt

Audzēkņi nevar apgūt izpratni, lietošanas prasmes un tml. Tukšā vietā, jo ir vajadzīgas zināšanas lai izprastu, lietotu, sintizētu vai integrētu. Tāpēc konkrētas jomas specifiskas zināšanas ir nepieciešamas tiklab matemātiķim vai futbolistiem, kā arī flautistam. Vispārējo zināšanu (*domain general*) nozīmi uzsvēris E.D.Hiršs nosaucot tās par izglītību (*cultural literacy*), īpašu sabiedrībā kopīgi lietojamu informāciju. Kaut gan izglītības jēdzienu ir grūti precizēt un konkretizēt, tā nepieciešama katram sabiedrības loceklim, lai tas pilnvērtīgi varētu piedalīties sabiedrības dzīvē (Hiršs, 1987).

Integratīva pieeja flautas stundās sniegs kvalitatīvāku rezultātu ikvienā šīs jomas atklāsmē. Pamatojoties uz N.L. Geidža un D.C. Berlinera atziņām par vispārējo mācību saturu tiek izveidota

tabula mācību satura atklāsmei flautas spēles stundās, kura savukārt tiek realizēta ar integratīvās pieejas metodēm.

8.attēls. *Integratīvās pieejas iespējas flautas spēles stundu mācību satura izmantošanā.* V. Zemture

zināšanas	spēja atsaukt atmiņā vai pazīt idejas, faktus un tml. iepriekš vai citos mācību priekšmetos iegūtās. Uzkrāto zināšanu aktivizēšanas nepieciešamība flautas spēles stundās gan nošu materiālu apguvē, gan mūzikas interpretācijā
izpratne	spēja pieņemt to, kas tiek apgūts, un izmantot to, integrējot vispārējās un mūzikas mācības zināšanas, iepazīstot attiecīgo mūzikas materiālu
izmantošana	spēja izmantot abstrakcijas, likumus, principus, idejas un metodes konkrētajās situācijās flautas spēlē mūzikas materiāla interpretācijā
analīze	spēja saskatīt mūziku sastāvdaļās jeb veidotājelementos, kā arī flautas spēles tehniskos komponentus veidojot kopskaņu.
interpretācija	spēja strādāt ar elementiem un daļām tos kombinējot, savienojot tos veselumā mūzikas interpretācijā
vērtēšana	spēja izteikt kvalitatīvus spriedumus par to, cik atbilstoši kritērijiem un galatērķim ir izvēlētie flautas spēles metodikas elementi.

➤ Emocionālā pašizpaušme

Emocionalitāte ietekmē audzēkņa līdzdalību mācību procesā. Lai aktivizētu emocionālo atsaucību flautas spēles stundās, pedagogs izmanto integratīvu pieeju, proti, saista flautas apguves procesu ar audzēknim zināmām patiesībām.

Tiek pētītas dažādu zinātņu atziņas, lai atklātu emocionālās atsaucības aktivizēšanas būtību flautas spēles apguves procesā. Mūzika ir visnemateriālākā no mākslām, tā izglīto jūtas, palīdz saprast attiecības starp veselo un tā daļām. „Mūzika ir sevis atklāšana sevī, ceļš pie sevis, intīma pašatvēršanās” (Кирнарская, Д. К. 2003, 117). Klausoties mūziku, apziņa kļūst par pašapziņu tās pilnīgākajā nozīmē; tā padziļina izpratni par sevi kā personību. Vajadzība pēc tēlaini – asociatīvās mūzikas interpretācijas ir milzīga, taču ne vienmēr pietiek ar gara un intelekta resursu lai to realizētu(Кирнарская, 2003). Viens no mūzikas pedagoģijas svarīgākajiem uzdevumiem ir darbs pie mākslinieciskā tēla veidošanas. Šo uzdevumu sarežģī mūzikas abstraktais raksturs, kuram nav analoģu apkārtējās pasaules reālījās. Mūzikas pedagoģijas profesors Dainis Zariņš uzskata, ka uzdevuma sekmīgai izpildei audzēkņiem nepieciešama orientēšanās dažādos mākslas veidos, savukārt pedagogam stundās jāizmanto”asociāciju veidošanās iespējas” (Zariņš, 2003, 133)

Filozofs A. Losevs analizē, ka mūzikas būtība ir savstarpējā esošā un neesošā pārklāšanās, nepārtraukta plūsma, kas savstarpēji sadalīta noteiktos lielumos līdzīgi kā matemātikas analīze. „Mūzika vienmēr glabā sevī citādību, tā no vienas puses ir noformējusies ideja, bet no otras – hilētiska stihija.” (Losevs, 2008, 81)

Analizējot zinātnieku atziņas parliecināmiem gan par emociju nepieciešamību mūzikas izglītībā gan par integrācijas iezīmēm muzikālā fenomena skaidrojumos.

Mūzikas pedagoģijas procesa pilnveidei no filozofiskā viedokļa būtiski ir izprast, kā norit cilvēka sapratne, percepcija, radošums, lai sagatavotu mūziķi, kas būtu spējīgs iedarbināt pats savu radošumu un īstenot šīs pārejas no vienas dzīves formas uz citu atbilstīgi personas attīstības vajadzībām. (Vēgners, 2008).

Inovātīvā flautas spēles mācību programmā uzsvars tiek likts, nevis uz instrumentspēles tehnisko attīstību, bet uz audzēkņa radošuma veicināšanu. Integratīva pieeja mācību procesā aktivizēs pozitīvas emocijas, kas savukārt motivēs audzēkni radošuma izpausmē. Skaņdarba interpretācija ir mūziķa radošas garīgas aktivitātes produkts. Integratīva pieeja veicinās izzinošo interesi flautas spēlē, aktivizēs audzēkni radošiem meklējumiem, tas nozīmē dos izzinošai darbībai radošu raksturu. „Interesei ir darbību stimulējoša ietekme, attīstoties kā motīvam, tā veicina izmaiņas darbības raksturā – darbība kļūst radoša.” Flautas spēles apguve nav iespējama bez radošuma attīstības aktivizēšanas, šo spēju veicināšanā svarīga loma ir emocijām. „Pozitīvā mācību procesa emocionālajā atmosfērā īpaši efektīva ir skolēnu motivējošās nepieciešamības, subjekta nostājas formēšanās.” (Alijevs, 1998, 8)

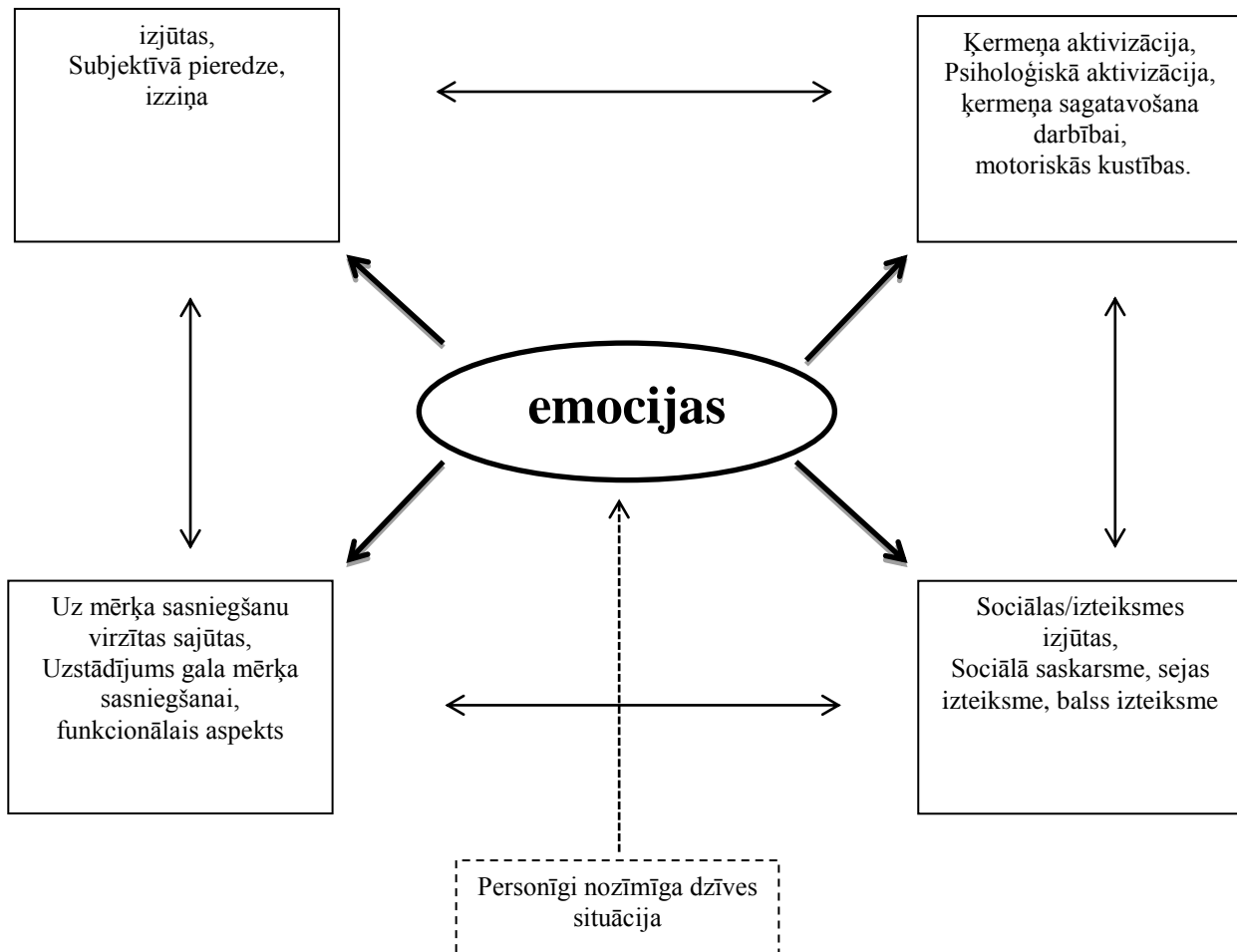
Emocionālā atsauce mācību procesā, pēc N.L.Geidžs un D.C.Berliners atziņām ir viens no nozīmīgākajiem komponentiem audzināšanas uzdevumu mērķu klasifikācijā. Emocionālie mērķi skar jūtas, emocijas, attieksmi, mobilizē katra indivīda psihiskos un fiziskos spēkus mērķa sasniegšanai.

Attiecīgi varam secināt, ka mācību procesā emocijas, kuras izjūt audzēknis ir fizisko un psihisko spēku ierosinātājas vai arī šo spēku bremsētājas. Pozitīvas emocijas sekmē audzēkņa prasmju un zināšanu apguvi, kā arī rada vēlmi un interesi iegūtās zināšanas izmantot attiecīgi flautas spēlē. Savukārt izjūtot negatīvas emocijas mācību procesā audzēknī rodas nepatika pret mācībām, novērojama nevēlēšanās un izvairīšanās mācību procesā gūtās prasmes pilnveidot un lietot turpmākajā darbībā. Negatīvas emocijas rodas no neizpratnes. Integratīvs mācību saturs, kurā integrējas audzēkņa esošās zināšanas rada izpratni līdz ar to pozitīvas emocijas. Aktivizētas emocijas ģenerē sajūtas, liek ķermenim darboties, rada motivāciju.

Emocijas ir multidimensionālas – tās eksistē kā subjektīvas (radītas sajūtas), bioloģisks (reakcija, kura izpaužas ķermenī), uz noteikto mērķi virzīts (palīdz novērst nepatīkamus, traucējošus apstākļus) un sociāls fenomēns (sekmē saskarsmi starp cilvēkiem).

Emocija ir īss izjūtu aktivējošs, uz mērķi virzīts izteiksmes fenomens, kurš palīdz mums adaptēties konkrētai dzīves situācijai.

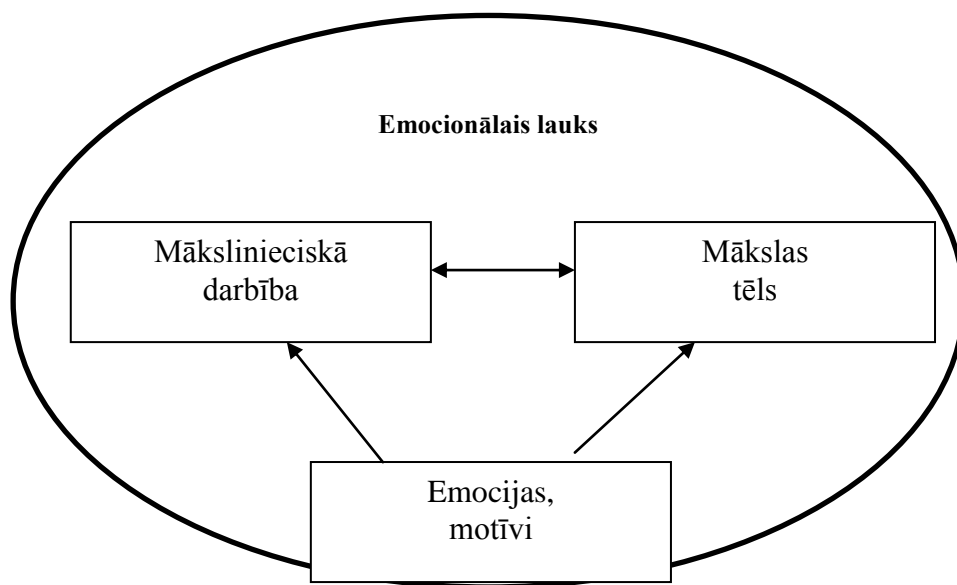
9.attēls. *Emociju modelis*. Reeve J. (2009,127)

Balstoties uz zinātnieku atziņām varam secināt, ka tik specifiskā jomā kā mūzikas izglītība, kuras rezultāts ir mūzikas priekšnesums, nozīmīgu vietu ieņem emocijas. Jaunākā skolas vecuma bērni ir ļoti emocionāli, jo raksturīga uztveres, iztēles, prāta un fizisko darbību saistība ar emocijām. Pedagogam mācību procesā nepieciešams iekļaut un lietot pozitīvu emociju izraisošus stimulus, kā, piemēram, mācību saturu, kurš audzēknim ir viegli uztverams, saprotams, ierosinošs, kas tiek realizēts labā sadalījumā, intensitātē, piemērotā grūtības pakāpē. Flautas spēles prasmju apguvē izmantojami racionāli darba paņēmieni, uzskates līdzekļi saistībā ar citiem mācību priekšmetiem, patstāvīga praktiska muzikālā darbība. Integrējot mācību procesā uzdevumus, kas saistīti ar citiem mācību priekšmetiem, piemēram, emocionālās atsaucības aktivizēšana ar uzdevumu skaņu uztveri izpaust krāsās vai kustībās, ievērojami ātrāk attīstīsies audzēkņa muzikālā domāšana. Secinām, ka emocijām ir darbības stimula un motīva nozīme, tās ir arī enerģētiskais lādiņš radošās darbības

uzsākšanai un veikšanai, jo rosina iztēli un uztur aktivitāti visos mākslinieciskās darbības posmos. Emocijas un darbības motīvi aktivizē mākslinieciskos procesus un veicina mākslas tēla emocionālo intensitāti. Mākslinieciskās darbības motīvu un emociju kopsakars atspoguļots L.Dorfmana emocionālā lauka jēdzienā, ar to apzīmējot daudzveidīgo mērķa – motīva saišu esamību mākslinieciskajā darbībā. Mākslinieciskajā darbībā emocionālais lauks ir aktīva darbības vide, kur notiek kreatīvo procesu pilnveide un attīstība ar mērķi radīt poētisku mākslas tēlu.

10.attēls.*Emocionālais lauks – aktīva mākslinieciskās darbības vide.* R.Spalba (2006,14)

„Emocijas ir degviela kognitīvajai izaugsmei un valūta, kas nodrošina sociālo attiecību veidošanos”
uzskata L Kriumane, (2010)

Psihomotorie uzdevumi

Pārejot pie mērķu klasifikācijas trešā posma tiek analizētas psihomotorie uzdevumi, kas attiecas uz kustību prasmēm, kam savukārt ir liela nozīme flautas spēles apguves procesā.

Elpošanas mehānismiem pasaulē šobrīd tiek pievērsta liela uzmanība, jo elpošana ietekmē cilvēka psihofizioloģisko stāvokli, kas būtiski ietekmē indivīda dzīves kvalitāti. Apziņas kontrolēta elpošana var izraisīt, gan palielinātu skābekļa patēriņu, gan padziļinātu ieelpu, stimulēt asinsriti, tādēļ novēršot slimības, mazinot stresu. Gribas apzināta elpošana attiecas uz dziedāšanu, skatuves runu, pūšamo instrumentu spēlēšanu, kā arī visiem sporta veidiem un fizisko audzināšanu līdz pat jogai (Misiņš, Marnauza, 2010).

Psihofizioloģijas zinātniece I.Middendorfa izstrādājusi *Middendorf* metodes, kas balstītas elpošanas filozofijā, un pierāda, ka apzināta elpošanas vadība var izraisīt cilvēka organismā, gan slimības, gan

atvēršanos. Zinātniece atzīst, ka elpošana ir reaktīvākā funkcija cilvēka organismā, un izceļ šādus psihofizioloģiskos elpošanas procesus:

- mehāniski notiek mijiedarbība starp elpošanas kustībām un citām organisma funkcijām,
- elpošanas kustība ir cieši saistīta ar lielo asinsrites loku un plaušām,
- elpojot, asinis bagātinās ar skābekli, tiek uzturēts ogļskābais līmenis, jonu koncentrācija un citas bioķīmiskās konstantes organismā,
- Neiroreflektori caur nervu pinumiem ietekmē konkrētu orgānu funkcijas,
- Orgānu motorikas iedarbības padziļināto ietekmi nodrošina centrālā nervu sistēma, galvenokārt pateicoties elpošanas muskuļu darbībai. Tā balstās uz procesiem, kuri notiek galvas smadzeņu lielo pusložu pelēkāji vielā, jūtu un pārdzīvojamu sfērā (Middendorff, 2007).

Meklējot pedagoģiskās metodikas atklāsmes spēles elpas attīstības procesā, būtiskas atklāsmes rodam vokālo pedagogu uzskatos:

„ Prasme ir nevis tajā, ka Tu paņem daudz gaisa un ātri to izpūt, bet gan cik ekonomiski to proti iztērēt. Dziedot iztēlojies it kā turpinās ieelpa. Turi vaļā ribas! Dziedot starpribe muskulatūrai jābūt nemitīgi pavērtai” (Garanča, 2009, 25).

Elpošanas prasmes ir ļoti svarīgs faktors flautas spēles apguves procesā, jo elpošana aptver cilvēka veselumu, un tas ir cilvēka emocionālais spogulis, kas izsaka praktisku gatavību, bez iepriekšējā apziņas stāvokļa, kas vairākumos gadījumos ir racionāls.

Mūziķu motorisko kustību izpēte ir daudzu pētījumu objekts, un tas lielā mērā ir saistīts ar muskuļu darbību un nervu impulsiem. Skaidrs ir tas, ka mūziķu motorisko kustību atcerēšanās balstās uz motorisko programmu nostiprināšanu atmiņā mēģinājumu un vingrinājumu laikā. Lai sasniegtu profesionālu meistarību un veiklību, vingrināšanās process ilgst gadiem (Davidson, 2009).

Flauta ir instruments, uz kura varam atskaņot tikai vienbalsīgu melodiju, tiecoties uz šī instrumenta spēles prasmju pilnveidi, noteicošā loma ir virtuozitātei. Tātad runājot par sasniegumiem flautas spēlē nozīmē tehnisko prasmju pilnveidi, kuru pamatā ir metodiski vingrinājumi ikdienas darbībā.

Motoriskās kustības arī ir ritma pulsa izsauktas ķermeņa kustības, kas papildina priekšnesumu un norāda uz mūziķa ekspresivitāti. Gadījumā, kad viens un tas pats skaņdarbs tiek izpildīts dažādā dinamikā, izpildītāja ķermenis kustās atšķirīgā veidā. Lielāka dinamika veicina lielākas un ekspresīvākas kustības. Tas nozīmē, ka ir neiespēja izpildītāja ķermeņa kustības neatbilstošā amplitūdā. Mūziķa ķermenim piemīt ritmiska pulsācija un tas gan ģenerē, gan reaģē uz skaņām ko pats ir radījis(Davidson, 2009).

Audzēkņa fiziskā un emocionālā attīstība nostiprinās un pilnveidojas tādās sfērās kā emocijas, izziņa, muzikalitāte, sociālā sfēra, kā arī iztēle un fantāzija. Daudz vērtīgu atziņu tika rastas deju pedagoģijā,

meklējot iespējas kā audzēkņus emocionāli atraisīt, lai viņš spētu tikt galā ar savu ķermeni, un lai auguma fiziskais stīvums netraucētu muzikālajā pašizpaušmē. Māstrihtas mūzikas akadēmijas pedagoģe M. Spetha paskaidro sīkāk tos attīstības veidus, kuros dejai ir nozīmīga pozitīva ietekme:

Fiziskajā attīstībā:

- Veicina ķermeņa apzināšanos, stimulē audzēkņa iedrošināšanos – meklēt un atrast jaunas kustības patstāvīgi;
- Attīsta koordināciju motorās prasmes, līdz ar to veidojot plašāku kustību spektru;
- Attīsta fizisko izturību.

Emocionalitātes un radošuma attīstībā:

- Audzēkņi tiek stimulēti padziļināt abas, gan empātiskās spējas(fantāzijas un emocijas) gan spējas „iedzīvoties”;
- Audzēkņi tiek iedrošināti pielietot pašu iztēli un dabisko vēlmi, atklāt, izzināt sava ķermeņa iespējas piedāvātajā vidē un iedrošināt tos eksperimentēt ar sava ķermeņa spējām.

Muzikalitātes attīstība:

- Mūzika tiek tulkota kustībā: taktsmēra izjūta, ritma un muzikālo frāzējumu attīstība;
- Deju apvienojot ar deklamēšanu un dziedāšanu sekmē audzēkņu turpmāku integrētu pieeju muzikālajā izglītībā;
- Muzikālā pieredze ir stimulē, kas nodrošina kustību motivāciju – atmosfēra, krāsa, tembrs(Speth, 2006).

Mūzikas pedagoģijā tiek meklētas audzēkņa spēju attīstības iespējas, kas sekmētu audzēkņa radošo aktivitāti. Neapšaubāmi liela ir emociju nozīme produktīvas mākslinieciskās darbības veicināšanā, flautas spēlē kur mākslinieciskās darbības process ir saistīts ar cilvēka psihomotoro attīstību, mācību procesā jāiekļauj pedagoģiskās metodes, kas sekmētu fizisko brīvību, līdz ar to nebloķētu pozitīvās emocijas flautas spēles apguves procesā.

Visaptverošais mērķis - audzēkņa personības harmoniska attīstība aptverot intelektuālo, gribas un emocionālo aspektu, kas ietver sevī prasmju, zināšanu un attieksmju sistēmu sekmējot atskaņotājmākslinieka profesionālo iemaņu pamatus.

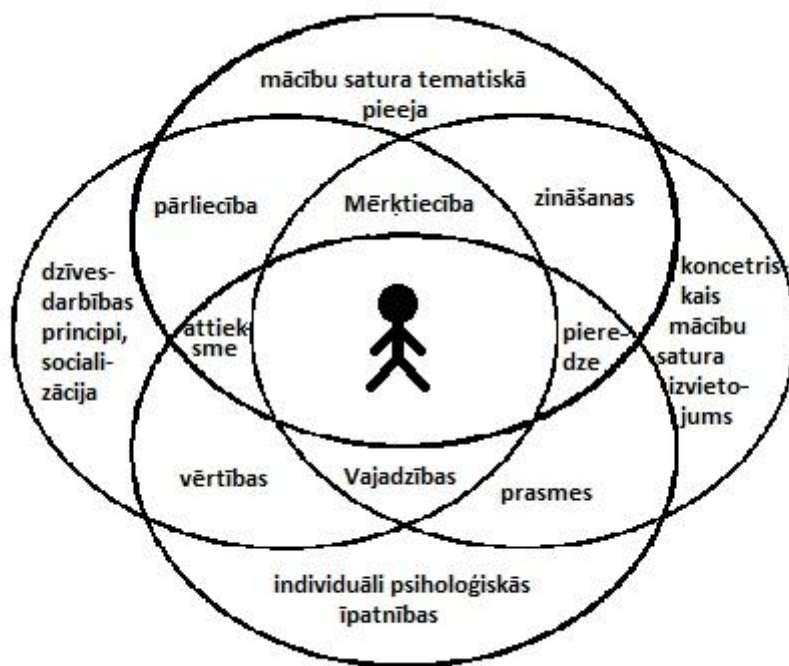
Mūsdienu pedagoģiskajos procesos vērojama tendence izglītības kvalitāti saistīt ar to, kā veidojas audzēkņa prāts, nevis kā tas tiek piepildīts, zināšanas ir vajadzīgas tādēļ lai aktīvi līdzdarbotos, lai varētu dzīvi virzīt uz progresu un radīt jaunas atziņas.

Integratīvs mācību saturs veicina efektīvu izzinošu darbību, caur likumsakarību konstatēšanu, uz jaunu, intelektuālu struktūru veidošanos. To iespējams realizēt tikai tad ja tiek atrasts piemērots mācību saturs, piemērotas mācību metodes un darba formas.

Jaunākajās klasēs flautas spēlē mācību saturu veido mācību procesa darbībā attīstāmās prasmes, apgūstamās zināšanas un pārmantojamā kultūra un pieredze. Apgūstot flautas spēles mācību saturu tiek iegūtas arī garīgās vērtības, pārliecība un attieksmju veidošanās pieredze, jūtu kultūra un personības veidošanās pieredze. Izvēloties darba metodes mācību satura realizācijā flautas spēlē nepieciešams ievērot koncentrisku flautas spēles metodikas izklāstu, tematisko pieeju kā integrētas mācības komponentu un audzēkņu attīstības individuālās īpatnības.

11. attēls. *Integrētā mācību satura veidošanās nosacījumi flautas spēles stundās.*

Helmane, (2006, 10)

Mācību satura koncentriskajos riņķos, jeb graduālā iedalījumā mācību saturs iziet visas pakāpes, kur katrā nākošajā pakāpē mācību saturs paplašinās un ietver sevī visu iepriekšējo pakāpju saturu. Individuāli psiholoģisko īpatnību ievērošana mācību stundās paredz audzēkņa darbības satura strukturēšanu ievērojot virzību no vienkāršā uz sarežģīto, balstoties uz audzēkņu pieredzi. Savukārt dzīvesdarbības principa ievērošana tuvina audzēkni apkārtnes dzīvei un dabai. Tematiskā pieeja flautas spēlē tiek izmantotas integrētas mācības galvenās tendences un atziņas, ievērojot dažādu satura jomu integrāciju, pētot pasaules veselumu, kas tuvojas dažādu mācību priekšmetu saturam,

tādējādi audzēkņiem radot saikni starp dažādu mācību priekšmetu saturu un saikni ar dzīvesdarbību (Helmane, 2006).

Secinām, ka integratīvā pieeja mācību satura procesa atklāsmē veicinās izziņas attīstību un emocionālo atsaucību flautas spēles stundās. Tulkojumā integrācijas termins nozīmē atsevišķu daļu apvienošana vienā veselumā, flautas spēles apguves procesa satura veselums veidojas no:

1. mūzikas zināšanas un izpratnes,
2. emocionālā pašizpaušmes,
3. kā arī no instrumentspēles motorikas attīstības iemaņām.

Šādu mērķa klasifikāciju trīs jomās iedala pedagoģiskās psiholoģijas zinātnieki N.L.Geidžs un D.C.Berliners. Flautas spēles attīstīsies sekmīgāk, ja mācību procesa saturs tiks veidots balstoties uz šīm trīs pamatnostādņēm. Savukārt mērķa realizēšanā un satura atklāsmē nepieciešama integratīva pieeja, lai aktivizētu emocionālo atsaucību un izziņas procesa izpratni flautas spēles stundās.

Pedagoģisko terminu skaidrojošajā vārdnīcā par saturu tiek dēvēts: „tas no kā sastāv, kas pauž priekšmetu parādību un procesu norises, veseluma un to daļu pazīmes jēgu.” Mūzikas izglītībā satura veidošanās galvenais uzdevums ir veicināt mūzikas kā mākslas veida apgūšanu.

Visaptverošais mērķis - audzēkņa personības harmoniska attīstība. Individuāli psiholoģisko īpatnību ievērošana mācību stundās paredz audzēkņa darbības satura strukturēšanu ievērojot virzību no vienkāršā uz sarežģīto. Mācību satura realizācijas procesā integrējot individuālās prasmes, spējas, zināšanas, emocijas un attieksmes.

1.3. Integratīvā flautas spēles apguves modeļa izstrāde

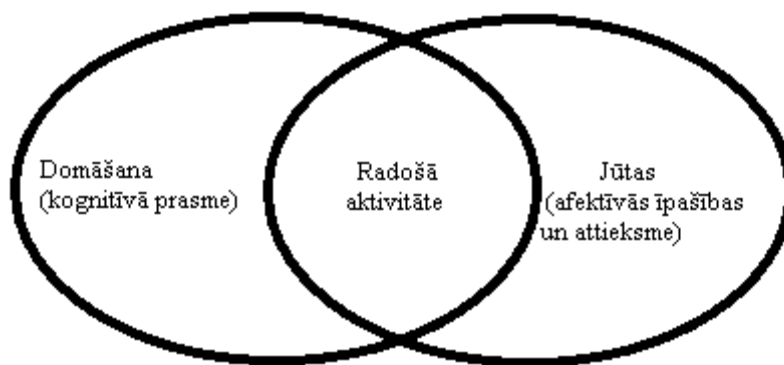
Mūsdienās mūzikas pedagoģija orientēta uz radoša mūziķa personības attīstības veicināšanu, tas nosaka nepieciešamību pēc jaunu, zinātniski pamatotu pieeju meklēšanu un pielietošanu. Cilvēka racionālisms un intelektuālā attīstība tiecas uz līdzsvara saglabāšanu ar apkārtējo vidi un sabiedrību. T. Koķe secina, ka šī līdzsvara saglabāšana ir novedusi pie tā, ka cilvēkam, īpaši jaunam cilvēkam, mazinās spēja un vajadzība apzināties savus iekšējos spēkus. Tomēr intelekts viens pats nespēj aptvert dvēseles pilnību. Sevis izpratnes spēju paplašināšanai K. G. Jungs aktualizē bezapziņu, simbolus, iracionālo, reliģiju un mākslu. Būtu nepieciešams prasmīgi meklēt netradicionālas iespējas, kā šīs neizmantotās rezerves integrēt mācību un audzināšanas procesā, lai ne vien prāts, bet arī sirds un jūtas darbotos (Koķe, 2001).

Mūzikas izglītības viens no galvenajiem uzdevumiem māksliniecisko tēlu atklāsmē, kuri atspoguļo visdažādākās cilvēka noskaņas, pārdzīvojumus, idejas, emocijas, jūtas un citus cilvēka garīgās dzīves

elementus. Apvienojumā ar mūziku dažādu mākslas veidu saturs ietekmē, papildina viens otru, veido jaunu integrētu saturu. Vienus un tos pašus pārdzīvojumus un jūtas katrs mākslas veids izteic ar saviem līdzekļiem, atklājot otrai mākslai nepieejamās nianšes un veidojot bagātāku cilvēka uztveri (Zariņš, 2003).

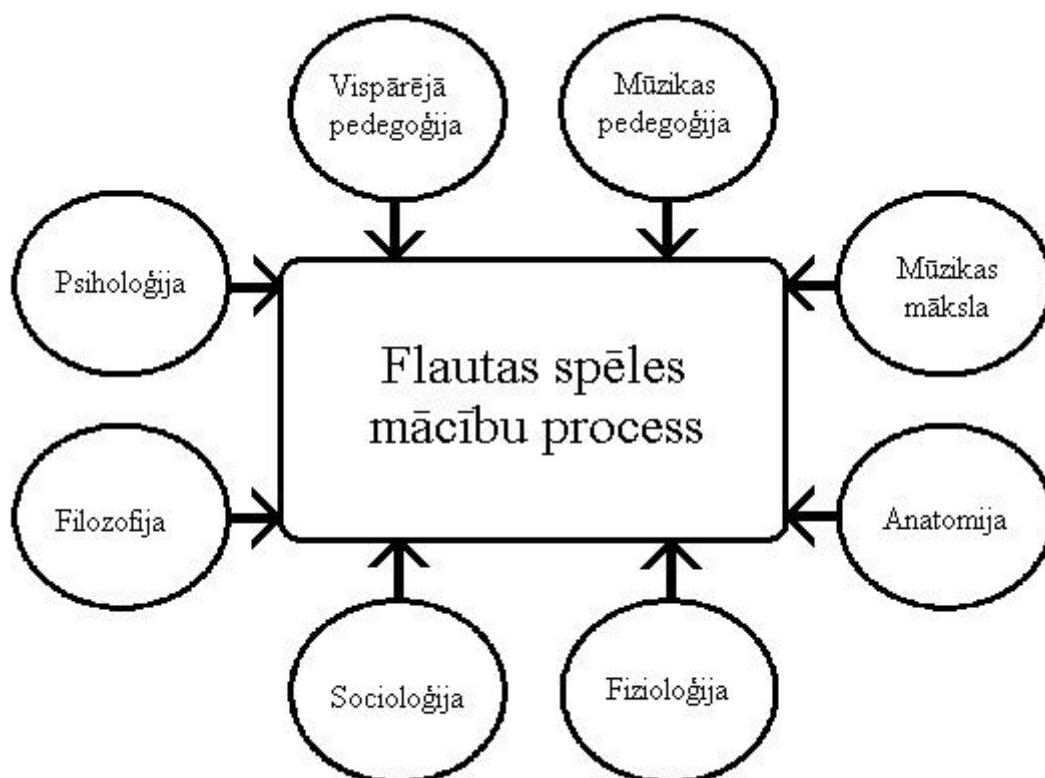
Praksē radošās spējas saistās ar reakciju, kur nepieciešamas gan jūtas, gan domāšana tajā pat laikā radoša attieksme jāapvieno ar kognitīvu prasmi. Domāšanas veiklība ir vieglums, ar kādu mēs vajadzības gadījumā varam izmantot atmiņā saglabāto informāciju. Prāts, tāpat kā muskuļi attīstās vingrinot. Jo vairāk rosinām radošās spējas, jo labāk prāts apstrādā informāciju. Jo vairāk ideju bērnam rodas jaunākajās klasēs, jo veiklāk viņš varēs rast risinājumu sarežģītākā situācijās vecākajās klasēs. (Fišers 2005)

12.attēls. *Radošā reakcija.* R.Fišers(2005,63)

Mācību procesa satura strukturēšana veicinās individuālu psiholoģisko īpatnību ievērošana flautas spēles stundās, ievērojot virzību no vienkāršākā uz sarežģīto, balstoties uz audzēkņa iepriekšējo pieredzi. Instrumenta apguve ir individuāls process un pedagogam šajā procesā jāspēj saskatīt un piemērot dažādu zinātņu iemaņas.

Mūzikas pedagoģijā dažādo zinātņu mijiedarbību un ietekmi pētot psihologs S. L. Rubinšteins atzīst, ka tieši ar integratīvu pieeju iespējams apvienot skolēna individuālās psiholoģiskās attīstības un pedagoģiskā procesa iekšēju vienotību. Psiholoģija ietver audzēkņa psiholoģiskās attīstības likumsakarības, savukārt pedagoģiskais process rada psiholoģiskās attīstības nosacījumus. Pētot pedagoģijas un mūzikas mijiedarbību priekšplānā izvirzās mākslinieciskās likumsakarības, kuras tiek risinātas ievērojot pedagoģiskos nosacījumus. Flautas spēles mācību procesā jāreķinās ar audzēkņa fiziskajām iespējām, tādēļ varam secināt, ka arī fizioloģijas un anatomijas ietekme ir būtiska mācību procesā. Tikai visu mācību principu realizēšana kopveselumā var nodrošināt mācību procesa efektivitāti, tātad mūzikas pedagoģijas process ietver sevī dažādu zinātņu elementus.

Integrācijas būtība problēmu risināšanā mācību procesā izpaužas tādējādi, ka caur citiem mācību priekšmetiem, vai parādībām tiek veicināta skolēna sapratne par attiecīgo uzdevumu, savukārt pedagogam šajā procesā vēlams piemērot gan vispārējās pedagoģijas un psiholoģijas metodes, gan mūzikas pedagoģijas un mūzikas kā mākslas kompetenci. Flautas spēles apgūvē, kur skaņveide ir saistīta ar elpas padevi un lūpu stāvokli, kur ķermenis kalpo kā rezonators būtiski ir izvērtēt socioloģiskos, fizioloģiskos un anatomiskos aspektus katram audzēknim individuāli.

Integratīva pieeja izglītības procesā saista vienā veselumā atsevišķos mācību priekšmetos apgūstamās vai apgūtās zināšanas un prasmes. Integrēt nozīmē iekļauties, šajā gadījumā iekļaut atsevišķas mācību priekšmeta satura daļas flautas spēles apgūves procesā. Pedagoģiskajā praksē novērots, ka katram skolēnam ir savs veids kā viņš uztver informāciju, un kas viņam palīdz pašizpausties, un arī tas kā viņš iegūto informāciju spēj lietot. Integratīva pieeja aktivizētu audzēkņu dominējošās uztveres darbību, tādējādi flautas stundā mācību process noritētu rezultatīvāk.

Analizējot pedagoģijas profesora T. Armstronga Septiņu mācīšanās veidu tabulu, izprotam kādā veidā darbojas dažādas uztveres un kā attiecīgi tas ietekmē audzēkņa domāšanu. Jaunākajā skolas vecuma bērni atbrīvosies un ļausies mācību procesam, ja flautas spēles stundas izmantosim darbības, kas bērnam labi padodas un patīk.

14.attēls *Multiple Intelligences in the Classroom*. Armstrong, T. (1994)

Ļācīšanās veids	Ļomāšana	Ļatīk nodarbības	Ļabi padodas	Ļgaumē
Ļalodnieciskais -	Ļirdos	Ļasīšana, rakstīšana, āstīšana, vārdu Ļēles	Ļcerēties, vārdu Ļetu nosaukumus, Ļtumus un sīkumus	Ļikto, dzirdēto, Ļīto
Ļlōģiski matemātiskais	Ļdzieniskā	Ļksperimenti, izpēte, Ļoblēmuzdevumi, Ļrēķini u.c.	Ļatemātika, lōģiskie Ļzdevumi, problēmu Ļsināšana, sakarību Ļklāšana	Ļklasificējot, Ļspārinot, Ļburbojoties ar cēloņu Ļseku Ļskaidrošanu
Ļvizuāli telpiskais	Ļēlos un iztēles ainās	Ļmēšana, Ļzualizācija, Ļidošana, rasēšana, Ļtēlošanās, attēlu Ļmu skatīšanās	Ļtēloties lietas, izjust Ļmaiņas, salikt Ļozaīkmīklas, izpras Ļurtes, grafikus, Ļēmas	Ļizualizējot, Ļtēlojoties, Ļintazējot, Ļurbojoties ar Ļāsām, attēliem
Ļkiermeņa kustību	Ļaur ķermeniskā Ļjūtām	Ļdejošana, skriešana, Ļkšana, vingrošana, Ļantomīma, Ļiekšmetu Ļtaustīšana	Ļfiziskās nodarbības - Ļorts, dejošana, Ļlošana	Ļptaustot, kustoties, Ļnāšanas iegūstot un Ļmēģinot praksē ar Ļjūtu palīdzību
Ļmūzikālais	Ļaur melodijām un Ļmiem	Ļdziedāšana, Ļilpošana, Ļvingošana, ritmu Ļaukšķināšana, Ļmūzikas klausīšanās Ļc.	Ļztvert skaņas, Ļgaumēt melodiju, Ļjust ritmu, izjust Ļīku	Ļaur mūziku, ritmu, Ļmelodijām
Ļsaskarsmes	Ļpkopojot citu idejas	Ļūt cilvēkus, vadīt, Ļrganizēt, runāt ar Ļtiem, piedalīties Ļsākumos	Ļprast cilvēkus, vadīt, Ļrganizēt, Ļisksmīgs saskarsme, Ļkonfliktu Ļsināšanā	Ļdarbojoties, Ļrunājot ar citiem, Ļtervējot citus
Ļsāzīpratnes	Ļdziļinoties sevī	Ļarboties vienam Ļtīstīt savas Ļtereses.	Ļsāzīpratne, Ļzināties savas Ļjūtas, sapņus, sekot Ļvām izjūtām, Ļvirzīt sev mērķus, Ļit oriģinālam	Ļarbojoties vienatnē, Ļicot darbu, Ļstāvīgi un Ļatkarīgi no citiem, Ļarīgi lai ir pašam Ļva vieta un laiks

Cilvēkam piemīt tieksme identificēt savas uztveres metaforas un realitāti. Pasaulē nav divu cilvēku, kuru pieredze būtu līdzīga. Modelis, kuru mēs veidojam, lai varētu orientēties pasaulē, daļēji balstās uz mūsu pieredzi. Tāpēc ikkatrs no mums veido atšķirīgu kopējās pasaules modeli. R. Baltušte savos pētījumos secina, ka „Neirolingvistiskā programmēšana-pasaule ir vienota. Ir tikai atkarīgs, kā mēs uz to skatāmies.” No neirolingvistiskās viedokļa cilvēku ar pasauli saista šādas sistēmas: vizuālā, -redze, audiāla-dzirde, kinestētiskā-sajūtas un ožas - garšas. Iegaumēšanas gaitā cilvēki izmanto vienu

vai dažas sistēmas. Katra sensorā sistēma ir mācīšanās stratēģijas sastāvdaļa Šajā sistēmā mijiedarbības rezultātā veidojas mācīšanās stratēģija, atmiņā paliek skaņas, tēli, sajūtas (Baltušīte, 2000,).

Mēs iegaumējam informāciju ar pieciem maņu orgāniem, mācību procesā parasti izmantojam trīs informācijas veidus: vizuālo, audiālo un kinestētisko. Dodot priekšroku vienai modalitātei, rodas grūtības pārējās, ja mācības vielas izklāsts sakrīt ar dominējošo sistēmu, audzēknis lieliski tiek galā ar uzdevumu. R. Baltušīte sastādījusi tabulu, kurā tiek atspoguļota audzēkņu reakcijas pie attiecīgā uzdevuma, ja dominējošais ir vizuālais, audiālais vai kinestētiskais uztveres kanāls.

15.attēls. Modalitāšu raksturojums. R. Baltušīte (2000, 25)

	Vizuālais	Audiālais	Kinestētiskais
Mācīšanās stils	ācās skatoties; pieciešams vispārīgs skats par parādību, lietu, notikumu; ļoti piesardzīgs, nav sakarības	ācās klausoties; izmanto ējo un iekšējo dialogu	ācās darbojoties; labāk iegaumē kustībās vai lomu spēlēs
Ķermeņa kustības	ekustīgs, kluss	az kustību; sajūta, ka it ī norijis nūju	oti kustīgs
Atmiņa	gaumē sejas; aizmirst vārdus; pieraksta parīgāko	gaumē vārdus, aizmirst rājas; iegaumē kad audiāli kārto	abāk iegaumē to ko dara
Iztēle	iekšstatus veido attēlos; dz detaļas	unā par priekšstatiem; detaļu maz; labi dzird un šķir skaņas	tēle vāja; attēlu maiņu avada kustības; tieksme justies tēlā; stipra tuīcija; izlaiž detaļas
saskarsme	ierīgs, stāstījumā nav kumu; nepacietīgs, ja ilgajag pašam klausīties, ceras daudz detaļu; ir lnīgs priekšstats par runas tēmu	r prieku klausās, bet var sagaidīt, kad pats nās; stāstījumi garlaicīgi n atkārtojas; pļāpīgs; egli novirzās no tēmas; atīk runāt par nākotni	estikulē, klausās euzmanīgi; sarunas laikā ib būt tuvāk sarunas edram; ātri zaudē teresi par diskusiju; konisks; vārdus lieto pēc itības
elpošana	ekla; nelīdzena, ar zturi; elpo ar krūšu irvja augšdaļu	ienmērīga; elpo ar krūšu irvja vidusdaļu; ilga elpa	ziļa; elpo ar diafragmu; enmērīga, lēna
Muskuļu tonuss	ugsts; saspringts skausts un pleci; galva pastiepta uz priekšu, lai var labāk saredzēt	asprindzinājums sadalīts enmērīgi; galva pieliekta uz vienu pusi, it kā, lai varēbāk sadzirdēt	uskuļi brīvi; galva rpendikulāra pleciem; ek rokas uz vēdera un auda to lai var izjust

„Cilvēka smadzenēs patstāvīgi notiek informācijas pārstrāde un reprezentēšana ar piecu sajūtu orgānu palīdzību, sensorās sistēmas ir kanāli, ar kuru palīdzību mēs uztveram, mācāmies un mācam. Mūsu pieredzes modelis ir tiešais procesa rezultāts, kurā mijiedarbojas sensorās sistēmas” (Baltušīte,

2000, 20). Analizējot R. Baltušītes pētījumu varam secināt kādēļ ir nepieciešama integratīva pieeja. Šīs pieejas nepieciešamību nosaka atšķirīgās dominantes audzēkņu uztverē. Flautas spēlē mācību stundās apgūstot nošu materiālu ir vērojamas atšķirības audzēkņu uztverē, piemēram, mūzikas motīvu iespējams iegaumēt pēc pirkstu kustību un stāvokļa flautas spēlē, to varētu dēvēt par kinestētisko atmiņu, savukārt ir audzēkņi, kas nošu materiālu iegaumē ar vizuālo atmiņu pēc nošu pieraksta. Audiālā atmiņa ir visizplatītākā audzēkņiem ar muzikālajām spējām, kuri nošu materiālu iegaumē pēc dzirdes. Lai rosinātu aktivitāti flautas stundās jāizmanto integratīvās darba metodes. Piemēram, audzēknim kam dominē vizuālā uztvere, ierosmei var dot iespēju izpausties krāsās, attiecīgo nošu materiālu zīmēt, kas savukārt veicinās audzēkņa emocionālo aktivitāti. Audzēkņiem ar kinestētisko uztveri ieteikt mūziku izteikt kustībās. Praksē vērojams, ka jaunākās klases bērni kļūst atsaucīgāki un atvērtāki visam jaunajam, ja tiek izmantotas integratīvās darba metodes, dominējošās uztveres aktivizēšanai. Tātad flautas spēli audzēknis apgūs rezultatīvāk, ja mācību process tiks organizēts un jaunā viela apgūta caur dominējošajām audzēkņa spējām. Ja sensorā sistēma netiek pilnībā izmantota skolēns nevar izmantot visas savas spējas zināšanu apgūvē.

Efektivitāte mūzikas izglītībā lielā mērā atkarīga no mācīšanas stila. Vislabāk mācīt audzēkņi polimodāli, izmantot vairākas sensorās sistēmas. Šīs zinātniskās atziņas noteica pētījuma aktualitāti, meklējot jaunus risinājumus mūzikas izglītības kvalitātei.

Zinātniskajās atziņās tiek atzīmēts, ka katra puslode sadala savu potenciālu uz vairākām funkcijām, abas puslodes piedalās dažādos darbības veidos, taču zinātniskajās un analītiskajās prāta darbībās dominē kreisā puse, samazinot labās puslodes lomu. „Ja vēlamies realizēt savas potences mums ir nepieciešama abu pusložu sadarbība. Cilvēka smadzenes sastāv no labās un kreisās puslodes, kuras tikai tad ir pretējas, kad viena tiek izmantota uz otras rēķina Jābūt pusložu mijiedarbībai.” (Helers, 1993,74)

Labajai puslodei ir mazāka loma runāšanas prasmju attīstībā, bet fantāzijas, sapņi, priekšnojautas, "iekšējās jūtas" kinētiskās atmiņas, kā arī psihosomatiskas un psihogēnas simptomoloģijas veidošana nav iedomājama bez tās darbības (Baltušīte, 2000). Analizējot šīs zinātniskās atziņas varam secināt, ka muzikālās izglītības mācību procesā dominējošā loma smadzeņu kreisās puslodes darbībai.

Sistēmu meklējumi ir cilvēka domāšanas pamata reakcija uz visiem pieredzes veidiem. Meklējot noteiktu sistēmu un izkārtojumu, sākumā cilvēks atpazīst tikai atsevišķas daļas un tad darbojas ar tām lai noskaidrotu, vai tās iederas kādā kopīgā konfigurācijā vai kārtībā. Melodiju nav atsevišķas notis, glezna nav atsevišķi otu vilcieni, un arī formu neveido atsevišķas līnijas, bet atsevišķo daļu jēdzienisks izkārtojums. Matemātiskā domāšana ir sistēmu meklējums, kas ir arī mūzikas pieraksta pamatā. (Fišers,2005)

Pētot smadzeņu darbību, zinātnieki konstatēja, ka artikulācijas centrs atrodas kreisajā puslodē, bet kinestētiskās iemaņas, kustības un pieskārieni- labajā puslodē (Baltušīte, 2000). Pūšaminstrumentu spēlei tāpat kā runai būtiska nozīme ir artikulācijai, elpas padevei un pirkstu tehnikai, tātad flautas spēles procesā vienlīdz svarīgi ir aktivizēt gan kreisās, gan labās smadzeņu puslodes darbību.

Pedagoģijas zinātnieks Roberts Fišers atzīst, ka zināmu laiku pastāvēja uzskats, ka cilvēkam viena puslode ir dominējošā, taču jaunākās zinātniskās atziņās tiek atzīts, ka domāšanā iesaistās abas smadzeņu puslodes un viens no sekmīgas domāšanas priekšnoteikumiem ir abu pusložu savstarpējā saistība. Bērna maņu orgāni, viņa dzirde, redze, pieskāriena sajūta, garša un oža ir ārkārtīgi augsti attīstīti un gatavi uzņemt pieredzi, kas sniedz materiālu lai domātu un mācītos. Tādējādi apstākļiem, kas veicina domāšanu ir izšķiroša nozīme. (Fišers, 2005)

16. attēls. *Galvas smadzeņu lielās puslodes.* (Fišers, 2005, 44)

Samērā vienkāršotas un uzskatāmas ir smadzeņu funkcijas Fišera attēlā, kur iezīmējas loģiskā un radošā puslode. Ņemot par piemēru attiecīgo attēlu varam analizēt nepieciešamās spējas jaunāka skolas vecuma bērnam flautas stundās. Mūzikas radīšanā nepieciešama mūzikas formas izjūta, tātad nepieciešamas analītiskās spējas un loģiskā domāšana. Secība un attiecīgi skaitļi metriskajā pulsācijā, kā arī vārdi, bez kuriem nav iedomājama mūzikas pedagoģija, jo attiecīgi audzēknim ir jāsaprot un jāuztver vārds, formulējums mācību procesā. Atklājot to, ka mūzikas izglītības procesā regulāri notiek loģiskās un radošās smadzeņu pusložu aktivitāte būtiska ir integratīva pieeja, kas iesaista mācību procesā mācību priekšmetus kur šī aktivitāte ir dominējošā, piemēram, matemātikā - skaitļi, literatūrā – vārds. Tātad mūzikas izglītības process aktivizēs pilnvērtīgi abu pusložu darbību. Dažādās zinātnieku atziņās konstatēts, ka nepieciešama abu pusložu darbība pilnvērtīgai audzēkņu spēju attīstībai. Psihologs A. Rautenbergs „Ja gribi iemācīties perfekti izmantot savas smadzenes, mācies spēlēt mūzikas instrumentu. Dari to un Tu liksi savām smadzenēm darboties pilnībā” (

Birzkops, 2000, 6) Integratīva pieeja palīdzēs atrast katram skolēnam piemērotu zināšanu apguves veidu flautas spēlē, un aktivizēt dominējošās uztveres spējas.

Amerikāņu pedagogs un psihologs H. Gārdners kurš darbojas neurozinātnē, kognitīvās un attīstības psiholoģijas jomā, šodien pazīstams ar savu daudzpusīgā intelekta modeli, kurā tiek izvirzītas valodnieciskās, loģiski matemātiskās, vizuāli telpiskās, ķermeņa kustību, muzikālo, dabaszinātnisko, kā arī saskarsmes un pašizpratnes intelektu. Daudzveidīgo informācijas kanālu teoriju H. Gārdners bastīja uz hipotēzi, ka nepastāv tikai viena izziņas forma, kas caurvij visu cilvēka domāšanas sistēmu. Zinātnieka teorija pieņem, ka pastāv dažādi informācijas kanāli, ko raksturo autonoma informācijas kanālu attīstība. H. Gardner pierādīja, individuālās attīstības faktoru. Pēc H. Gardnera teorijas cilvēks attīstās veselumā. Pēc zinātnieka uzskatiem eksistē 7 informācijas kanāli.

1. Verbāli/ lingvistiskais informācijas kanāls- atbildīgs par valodas veidošanos un saistīts ar vārdu, domu kārtību.
2. Loģiski /matemātiskais informācijas kanāls- visbiežāk tiek pielīdzināts zinātniskai domāšanai vai induktīvai cēloņsakarību atrašanai un spriešanai. Šis informācijas kanāls ietver sevī spēju izmantot modeļus kā paraugus, darboties ar abstraktiem simboliem, atklāt sakarības un redzēt saistības starp atsevišķām un nesaistītām informācijas vienībām.
3. Vizuāli / telpiskais informācijas kanāls ir saistīts ar tādām lietām kā vizuālā māksla, gleznošana, zīmēšana, tēlniecība, navigācija, kartogrāfija, arhitektūra, kā arī šahs, kas prasa spēju vizualizēt objektu no dažādām perspektīvām. Šī informācijas kanāla sensorā pamatbāze ir gaismas sajūtas, bet tāpat ir nepieciešamas spējas veidot prāta tēlus (vīzijas) un veselas ainas..
4. Ķermeņa/ kinētiskais informācijas kanāls ir spējas izmantot ķermeni, lai izpaustu emocijas (dejā un ķermeņa valodas palīdzību), lai spēlētu spēles un nodarbotos ar jaunradi.
5. Mūzikas/ ritma informācijas kanāls ietver ritma un tonālo paraugu atpazīšanu un pielietošanu jūtīgumu pret apkārtējās vides, cilvēka balss un mūzikas instrumenta skaņām.
6. Starppersonu informācijas kanāls ietver spējas sadarboties ar citiem cilvēkiem grupā, kā arī spējas kontaktēties ar citiem cilvēkiem kā verbāli, tā neverbāli. Tā balstās uz spējām ievērot atšķirības starp cilvēkiem, piemēram, kontrastus kustībās, temperamentā, motivācijā, nolūkos.
7. Personības iekšējais informācija kanāls ietver zināšanas par personības iekšējiem aspektiem- zināšanas par jūtām, izjūtām, emocionālo reakciju dažādību, domāšanas procesiem, pašrefleksiju un intuīciju, par garīgām izpausmēm.

Katram no mums piemīt visi šie informācijas kanāli, taču ne visiem no tiem ir vienāds attīstības līmenis. Parasti viens vai divi kanāli ir spēcīgāki un daudz augstākā attīstības līmenī nekā citi. Taču tam nevajag kļūt par patstāvīgu stāvokli. Ir iespējams aktivizēt visus mūsu informācijas kanālus. H.

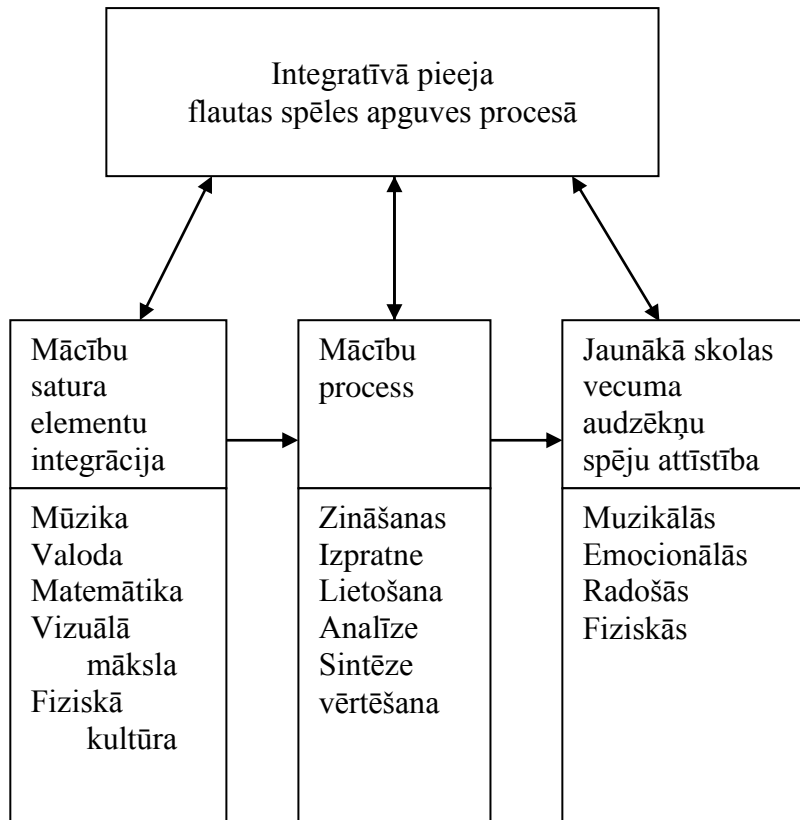
Gārdners šos informācijas kanālus nodēvē par inteliģenču veidiem un atzīst, ka šie septiņi inteliģenču veidi māca mācīt septiņos veidos, nevis tikai vienā (Gārdners,).

Katrs no informācijas kanāliem var tikt izmantots kā līdzeklis, mācību procesā: izmantojot ķermeņa kustības, matemātiskos jēdzienus, vizuālās mākslas un literatūras struktūrdaļas, kā arī konstatējot kopsakarības mūzikas un valodas komunikācijā sekmēs skolēna izpratni par mūzikas emocionālo dabu.

Valoda un mūzika ir cilvēku komunikācijas realizācijas līdzekļi. Valodas primārais uzdevums ir domu apmaiņa, bet mūzikas galvenais uzdevums ir emociju pastiprināšana un to izpaušana (Žukovskis, 2010, 422).

Integratīvās pieejas modelī tiek atspoguļots mācību process flautas spēles stundās, kur mērķis ir jaunākā skolas vecuma audzēkņa spēju attīstības sekmēšana. Šādās stundās būtisks ir audzinošais komponents, attieksmes veidošana, neapšaubāmi nepieciešamas ir zināšanas gan instrumenta metodikā, gan mūzikas teorijā.

Integratīvās pieejas modelis tiek veidots par pamatu ņemot procesu, kurā tiek integrētas attiecīgi citu mācību priekšmetu sastāvdaļas. Modelis sastāv no trīs savstarpēji saistītām daļām, kas sevī ietver mācību satura integrāciju, agūstot konkrētas zināšanas flautas spēlē, kas savukārt sekmē audzēkņa fizisko atraisītību, emocionālo atsaucību, radošo darbību un zināšanas mūzikā.

Integrācijas procesā vārds, skaņa un kustība tverams kā veselums, kurš nav dalāms, bet cits citu papildina. Prasmi vispārināt un savstarpēji saistīt vairākos mācību priekšmetos gūtās zināšanas, pētot parādības to daudzveidīgo īpašību vienībā var attīstīt, izmantojot mācību materiāla sistemātisku izklāstu, radošus uzdevumus, problēmsituācijas, kas padara darbību radošu, veicina prasmju attīstību no reproduktīvā līmeņa uz radošu aktualizāciju. Mācību procesā nozīmīgi ir radināt audzēkņus veikt uzdevumus atbilstoši daudzveidīgiem domāšanas līmeņiem, kas veicina domāšanas procesu norisi, vienlīdz attīstot zināšanas, izpratni, izmantošanu, analīzi, sintēzi un izvērtēšanu(Rune, 2003)

Pedagoga uzdevums ir veicināt ne vien jauniegūto zināšanu vākšanu, bet arī zināšanu savstarpējās saistības veidošanu audzēkņa prātā, lai nodrošināt pamatu uz kura tas var veidot savu individuālo izpratni. Patstāvīga cēloņsakarību noteikšana piesaistot zināšanas no citu mācību priekšmetu satura ir pētnieciskās darbības pamatā. „Mācību satura integrācijas uzdevums ir piedāvāt tādu satura organizāciju, kur priekšmeta specifisko zināšanu apgūšana nav mērķis, bet gan pamats mācīšanās, vērtēšanas, problēmu risināšanas un radošās pašizpausmes prasmju attīstīšanai(Muraškovska, 2006, 18)

Analizējot teorētiskajā daļā veiktos pētījumus secinām, ka audzēkņi domā un mācās daudzveidīgos stilos tādēļ tikai ar integratīvu pieeju iespējams atklāt viņu dominējošo uztveri vai informācijas kanālu lai izmantotu to efektīvākai izglītībai. Katrs no informācijas kanāliem var tikt izmantots kā līdzeklis, mācību procesā, kas sekmēs audzēkņa spēju attīstību.

Integrācijas procesā vārds, skaņa un kustība tverams kā veselums.

2. Integratīvās pedagoģiskās darbības analīze flautas spēles apguves procesā

2.1. Flautas spēles apguves procesa raksturojums

Pētījums aktualitāte tika noteikta pamatojoties uz 22 gadu pedagoģiskā darba pieredzi flautas spēles apgūvē. Mūzikas izglītības mērķis ir audzēkņa muzikālā sagatavotība mūzikas izpratnē un instrumenta spēlē, kura savukārt ir saistīta ar audzēkņa emocionālo, radošo spēju attīstības sekmēšanu.

Flautas spēles mācību programmas uzdevums:

- Kinestētisko spēju attīstība
- Muzikālā pašizpaušme.

Integratīva mācību procesa mērķtiecīga organizēšana, izmantojot mācību satura saikni, veicina mācību izziņas darbības attīstību, pastiprina tās radošo raksturu.

Mācību saturu flautas spēles stundās nosaka nepieciešamība

- apgūt zināšanas,
- attīstīt spējas,
- aktivizēt emocionālā atsaucību,
- veicināt fizisko atraisītību
- sekmēt muzikalitāti.

Pētījuma bāze Ādažu mūzikas skola, Mārupes mūzikas skola, Rīgas Doma kora skola un bērnu radošā nometne „Rojas toņi” Pētījuma turpinājumā tiek analizēts flautas spēles apguves process, nepieciešamo spēju attīstība un to atklāsmē izmantojot integratīvo pieeju. Tika salīdzināts flautas spēles skolotāju viedoklis par integratīvās pieejas iespējām mācību satura atklāsmē.

Katra audzēkņa izglītošanas galamērķis ir nodrošināt audzēknim iespēju sagatavoties profesionālās vidējās izglītības ieguvei programmā Pūšaminstrumentu spēle – Flautas spēle, tādējādi nodrošinot sistematizētu pamatzināšanu un pamatprasmju apguvi flautas spēlē, veicināt muzikālo spēju attīstību, kā arī vērtīborientācijas veidošanu mūzikā atbilstoši uzņemšanas prasībām mūzikas profesionālās vidējās izglītības programmās. Izglītības programmas Pūšaminstrumentu spēle – Flautas spēle akreditētas un pēdējie norādījumi ir apstiprināti ar IZM 2002.gada 12. Februāra rīkojuma numuru 65(

www.izm.gov.lv) Attiecīgi pēc tiem tiek sastādītas mācību priekšmeta „Flautas spēle” programmas. Mācību saturs vairums Latvijas mūzikas skolu ir līdzīgs

Sakarā ar to, ka tiešām daudz bērnu vēlas apgūt flautas spēli, būtiski, lai tas notiktu metodiski pamatoti, svarīgi ir precīzi norādīt būtiskākās metodiskās pamatnostādnes flautas spēles apguves sākumposmā. Flautas spēles apguves procesā nepieciešama profesionāla, zinoša pedagoga padomi, lai audzēknis cenšoties, nenodara pāri pats sev. Viņam jājūtas brīvi un viegli. Pamatojoties uz audzēkņa individuāli fizisko attīstību tiek noteikts, no cik gadu vecuma iespējams sākt apgūt flautas spēli. Mūsu valstī tiek uzskatīts, ka optimālākais vecumposms pūšamo instrumentu spēles apguves uzsākšanai ir astoņi vai deviņi gadi, jaunākajā skolas vecumā, atkarībā no audzēkņa fiziskajām spējām.

Pētījuma teorētiskajā daļā analizētas pedagogu, psihologu, mūzikas pedagogu un filozofu atziņas, tādējādi rodot jaunas idejas, kā pēc iespējas vieglāk, saprotamāk un profesionālāk palīdzēt audzēknim apgūt flautas spēli. Neprecizitātes un pieļautas kļūdas instrumenta spēles mācību sākumposmā ir ļoti grūti izlabot, integratīvā pieeja, kur vienā veselumā tiek apkopotas audzēkņu zināšanas no citiem mācību priekšmetiem un viņa dzīves pieredze ļaus specifiskos flautas spēles uzdevumus audzēknim risināt viņam saprotamā veidā.

- Flautas vēsturiskais veidošanās ceļš.

Mūzikas instrumenti nerodas ārpus laika un telpas, to rašanos ietekmē sociālie, nacionālie, vēsturiskie dzīves apstākļi, tādēļ izprast flautas spēles metodikas pamatnostādnes un iemācīties pareizi to spēlēt, var tikai tad ja zināms kad un kādos apstākļos konkrētais flautas veids ir radies. Lai sekmētu audzēkņu izpratni par flautas spēles apguvi būtiski ir mācību procesā izmantot informāciju par vēsturiskiem faktiem instrumenta attīstībā.

Flauta ir instruments, kurš vēsturiski attīstījies un izveidojies daudzos gadu simteņos. Dažādi aspekti, kas saistās ar šo instrumentu ir mainījušies. Instrumenta izskats, materiāls no kā tas izgatavots, darbošanās mehānisms, bet visbūtiskāk pārveidojies instrumenta skanējums- tonis. Pirms flautas, kādu pazīstam šodien, pārsvarā spēlēja garenflautu- blokflautu. Mainījās muzicēšanas veids, auditorijas un sadzīviskie procesi, kuros skanēja flauta. Ar laiku bija nepieciešams skanīgāks, virtuozāks, intonatīvāks instruments. Garenflautu izkonkurēja šķērsflauta, kura laika gaitā tika uzlabota un pilnveidota. 1847. gadā flautas reformators Teobalds Bēms patentē flautu, tādu, kādu to spēlējam šodien. No vēstures materiāliem varam secināt, ka flauta bija populārs instruments, jo to spēlēja dažādos garīgajos un sadzīviskajos rituālos. Dievi tika attēloti ar flautu rokās, tāpēc to mēdza saukt par Dievišķo instrumentu. Lai gan flautas spēles metodika ir stipri mainījusies, pastāv uzskats, ka mūzikas pedagoģijā, arī šodien flautu var uzskatīt par vienu no iemīļotākajiem instrumentiem. Flauta bija un ir viens no populārākajiem mūzikas instrumentiem.

Instrumenta popularitāte atkarīga no izpildītājmākslinieku meistarības un klausītāju atzinības. Pasaulē ievērojamākā flautista Džeimsa Golveja darbība cēlusi flautas popularitāti mūsdienās, ilgu laiku šī mūziķa disks bija trešais klausītākais ieraksts klasiskās mūzikas pasaulē. Latvijā jauno paaudzi, apgūt flautas spēli, iedvesmo flautistes Ditas Kreinbergas solokoncerti un flautu kvarteta „Fortūna”, Daces Bičkovskas vadībā, radošā darbība. Mūsu valstī, mūzikas skolu audzēkņu konkursos, salīdzinot ar citiem instrumentiem, jauno flautistu ir pārliecinošs vairākums.

- Kinestētiskās iemaņas

Pūšamo instrumentu spēles pamatā ir pareiza spēles elpas apguve un lūpu ambušūra izveide. Šīs abas lietas saistītas ar cilvēka ķermeņa uzbūvi tādēļ arī svarīgi izvērtēt bērna fiziskās spējas, apgūstot instrumenta spēli, piemērot instrumenta spēles metodika katram individuāli.

Instrumenta spēle pati par sevi ir komplicēts process, kurā savstarpēji iedarbojas elpa, mēle, lūpas, mutes dobums, pirksti. Kontrolē pār šo komponentu darbību veic dzirde, izjūta un atmiņa. Spēlē būs grūti panākt apmierinošu rezultātu, ja nebūs stingra kontrole pār iepriekš minēto sastāvdaļu savstarpējo iedarbību.

- Spēles elpa

Pūšamo instrumentu specifika pamatā ir uzdevums, izveidot un nostiprināt perfektu spēles elpu. Jaunākajās klasēs sekmēt tās attīstību ir vieglāk, it īpaši, ja pedagogs izmanto integratīvu pieeju, audzēknis pats sev neapjaušot sāk izmantot pareizu elpošanas veidu. Vecākajās klasēs, kad audzēknis cenšas izprast visu notiekošo, spēles elpas pamatus apgūt ir sarežģītāk.

Parasti cilvēks ieelpai un izelpai patērē vienādu laika intervālu, taču spēlējot pūšamo instrumentu nepieciešams apgūt ātru, enerģisku ieelpu, un vienmērīgu izelpu, kuru pakāpeniski paātrinot vai palēninot mainās skaņas krāsa.

Spēles elpas procesu, iespējams sadalīt trīs etapos kur katrs no tiem ir nozīmīgs. Piemēram:

1.ieelpa,

2.spēles elpas apzināšanās, fiksācija,

3.izelpa.

Praktiskajā darbā būtiski ir nepārtraukta elpas kontrole, kā arī motivācija pareizas elpošanai. Ieelpai iespējami trīs veidi-krūšu, vēdera, jauktā. Cauri gadu simteņiem arī mainījušies spēles elpas principi. Mācot audzēknim pūšamā instrumenta spēli, visbiežāk cenšamies ieelpu sajūst zem krūšu kurvja. Stingri noliegtā krūšu elpošana tika izplatīta baroka laikmetā, pirms tam ieelpa krūtīs tika pieļauta, kā rezultātā flauta tika uzskatīta kā instruments ar sliktu intonāciju. Komponists Luidži Kerubini atzinis,, Kas ir sliktāks par flautu? Atbilde-divas flautas”(Tuča, 1999, 6) Šis apgalvojums uztverams ar humoru, un arī tas izskaidro flautas spēles metodisko specifiku. Baroka laikmetā flautas spēle

nebalstījās uz tādu spēles elpu kā to izprotam šodien. Pedagoģs ar integratīvu pieeju, analizējot vēsturiskus procesus stundā, veicina bērna sapratni par to kā nav pareizi, un tādēļ cauri vēsturiskām atziņām nonākam pie secinājumiem kādēļ nepieciešamas tieši tādas flautas spēles metodes.

Ja audzēknim nav nostiprināts elpas balsts, tad, pirmkārt, nevar analizēt tīru intonāciju, kā arī par toņa veidošanu. Pedagoģiskajā darbā, nepārtraukti jāmeklē metodes kā pagarināt audzēkņa spēles elpu. Svarīga ir pareiza, dziļa ieelpa, kurai seko aktīva, apzināti virzīta izelpa. Pētot elpošanas metodiku, svarīgas atziņas iespējams aizgūt no vokālistiem, kā arī ieteicams likt audzēknim stundā dziedāt, lai izprastu skaņveides principus.

Nepieciešams precīzi izspēlēt elpu, lai spētu to pēc iespējas kvalitatīvāk un ilgāk izmantot, ir jāmēģina iemācīt audzēknim saglabāt ieelpas pozīciju izelpā-spēlējot ar atvērtu starpriju muskulatūru. Problemātiski, ja audzēknis spēj izpildīt sarežģītus tehniskus skaņdarbus, bet nespēj veidot muzikālās frāzes īsās elpas dēļ. Elpu jāmacās izjust ar muguras muskuļiem, jo tā ir stiprāka muskulatūra. Šo sarežģīto, nepieciešamo spēles metodikas pamatprincipu, ieteicams apgūt ar saprotamiem, viegliem vingrinājumiem: piemēram, tēlojot balonu. Audzēknis tur rokas sānos un jūt kā elpa ienāk ķermenī, ar rokām stingri turot šo elpas balonu. Nākošajā uzdevumā atdarina, kā balons sāk sīkt-cssss, bet ar rokām kontrolē lai vēderā „balons” ir pietiekami stingrs. Audzēkņi var savstarpēji sacensties, kuram ilgāk izdosies noturēt balonu. Ja zemā ieelpa uzreiz neizdodas, pedagoģiskajā praksē pārbaudīta metode ir noguldīt audzēkni guļus stāvoklī un uzlikt grāmatu vai kādu mīļu rotaļlietu uz vēdera. Ar ieelpu audzēknim šīs rotaļlieta jāpaceļ un jānotur, tādējādi viņš apzināsies sava ķermeņa iespējas ieelpas procesā. Tāpat nozīmīgs pedagoga uzdevums ir atturēt audzēkni no seklas elpas, svarīgi ir apgūt pilnu, zemu ieelpu. Šī procesa izpratnei ieteicams iedomāties asociācijas kā elpa mierīgi piepilda visu ķermeni, līdz pat grīdai, tā apņem kā virpulis apļveidīgi un atpakaļ uz kājām. Spēles elpas attīstībai pedagoģs izmanto audzēkņiem viegli saprotamus uzdevumus, ar kuru palīdzību, pedagoģs tikai sev zināmā veidā attīsta audzēkņa prasmes. Īpaši saistoši ja mācību procesā iespējams organizēt sacensības. Jaunākajās klasēs lai uzturētu interesi, grūtajā spēles elpošanas procesā, flautas spēles pedagoģs organizē sacensības, cik ilgi audzēknis ar elpas plūsmu var noturēt lapiņu pie sienas.

Kad audzēknis iemācījies savu elpu noturēt ar diafragmas palīdzību, tiek izmantoti dažādi skaņas veidošanas vingrinājumi, kas pierādīs elpas balsta nepieciešamību. Dažādas sarežģītības pakāpes vingrinājumi kontrastējot dinamikai: atsevišķām skaņām, intervāliem, motīviem, pakāpeniski paplašinot iespēju tesitūru.

- Lūpu stāvoklis – *ambušūrs*

Tieši tāpat kā spēles elpas apguve individuāla pieeja katram audzēknim nepieciešama lūpu stāvokļa - *ambušūra* veidošanā. Sākumā pedagoģam nepieciešams konstatēt attiecīgā audzēkņa fizioloģiskās un

anatomiskās īpatnības, jāizvērtē lūpu biezums, centra veidojums, kā arī mutes un lūpu muskulatūras darbība. Dažādās metodiskajās literatūrās atrodam informāciju, ka lūpu centram jāsakrīt ar flautas atveres viduspunktu, šāds apgalvojums ir pamatā flautista ambušūra izveidē, taču neskatoties uz to apgalvojumu pedagogam ir jāizvērtē katra audzēkņa lūpu veidojums individuāli. Pedagoģiskajā praksē pierādās, ka cilvēka ķermenis nav simetrisks un to var attiecināt arī uz lūpu veidojumu. Tātad individuāla situācijas analīze plus pamattēze- centrs pret centru ir flautista lūpu stāvokļa izveidošanas pamatā.

Pareizi radīts flautas tonis skanēs brīvi un atvērti, un šādu toni var panākt, ja lūpas tur stingri, bet ne saspringti, svarīgi ir panākt lai rīkles muskulatūra ir atslābināta. Ieteicams ambušūru veidot, par pamatu ņemot dabisku lūpu stāvokli. Un atkal audzēknim viegli saprotami piemēri: liekam iedomāties, ka lūpām pielipusi sēkliņa, kuru nepieciešams nopūst no lūpas. Lūpām jābūt brīvām, tās nedrīkst būt nostieptas, nedrīkst būt par daudz saspīestas, ļoti labs vingrinājums lūpu atveres noregulēšanai ir likt bērnam pūst gaisu caur kokteiļsalmiņu un tad, ātri izņemot salmiņu, saglabājot lūpu stāvokli, virzīt gaisa plūsmu. Šādi vingrinājumi audzēknim ir viegli saprotami, jo pedagogs izmantojot integratīvu pieeju risina metodiskos uzdevumus caur audzēknim saprotamām ikdienišķām lietām.

No lūpu stāvokļa ir atkarīga skaņas kvalitāte, lai uzlabotu skaņas kvalitāti ir nepārtraukti jāvingrina lūpu muskulatūra. Ja par daudz atbrīvo muskulatūru apkārt mutei, neispējami izveidot un vadīt gaisa plūsmu, kas nepieciešama kvalitatīvam skanējumam. Apakšlūpa konkretizē lūpu stāvokli, virslūpa it kā paceļas ar tādu sajūtu, ka piesaista deguna rezonatorus. Ne vienmēr izdodas saglabāt audzēkņa lūpu stāvokli tādu, kāds tas tiek izveidots instrumenta spēles apmācības sākumposmā. Saskaroties ar daudzām citām lietām audzēknis automātiski nevelta vairs tik daudz uzmanības ambušūram, lūpās rodas lieks un nepareizs sasprindzinājums, kurš laicīgi jāpamāna un jānovērš pedagogam.

Atkarībā no lūpu biezuma pedagogam jāizvērtē un jākontrolē pareizs flautas novietojums uz apakšlūpas. Bieži apmācības procesā, apgūstot otro oktāvu, audzēknis nolaiž flautu zem apakšlūpas, ja to laicīgi nepamāna var rasties problēmas, tiecoties pēc skaista spēles toņa.

Svarīgi ir arī nepiespiest piemutni pie apakšējiem zobiem, jo šāda spiešana ierobežos ambušūra elastīgumu. Nevajadzīgs muskuļu sasprindzinājums izsauks rīkles muskuļu savilkšanos, ko nekadā gadījumā nevajadzētu pieļaut. Jaunāko klašu audzēkņiem psiholoģiski grūti aptvert savu ķermeņa uzbūvi un grūti apzināti vadīt muskuļu darbību, tādēļ integratīva pieeja palīdzēs izvairīties no liekiem sasprindzinājumiem flautas spēles apguves mācību procesā. Problemātiski ir noturēt, izveidoto lūpu atveri tā, lai flautā vadītā gaisa strāva būtu savākta un pareizi virzīta, jo pretēji tiks patērēts daudz gaisa, kas radīs nemuzikālu toni, šņākoņu, šajā uzdevumā iespējams aktivizēt audzēkņa asociatīvo uztveri. Pedagogam jābūt psihologam, lai audzēknim *ambušūra* izveide neliktos sarežģīta, citādi

audzēknis centīsies sasprindzināt sejas muskuļus, ko labāk nepieļaut, jo savilkta muskulatūra ir ļoti grūti atbrīvot. Pētot mācību procesa norisi jaunākajās klasēs svarīga ir dažādu zinātņu komponentu integrēšanās pedagoģiskajā darbībā, kas tika pierādīts teorētiskajā daļā.

Lai mācību procesu padarītu vieglāk uztveramu audzēknim, pedagogs mācību stundās zīmē, dažādās krāsās attēlojot skanīgo un neskanīgo elpas plūsmu, pareizās un nepareizās lūpiņas. Šādā pedagoģiskā metode aktivizē audzēkņa vizuālo uztveri, kura iespējams, pamatojoties uz teorētiskās daļas pētījumu, ir dominējoša audzēkņa uztverē. Pedagogam meklējot variantus kā pēc iespējas vieglāk noregulēt lūpu aparātu un nostiprinātu spēles elpas balstu izmanto citu mācību priekšmetu struktūrdaļas. Integratīva pieeja, kas šajā situācijā izpaužas kā zīmēšanas paņēmieni, attiecīgi audzēkņiem ar dominējošu vizuālo uztveri atvieglos sarežģītos uzdevumus, jo audzēkņa uztverē tiek iesaistīta ne tikai dzirde, bet arī redzes uztvere. Vizuālās mākslas metodikas izmantošana padara stundu interesantāku un nepārslogo audzēkņa dzirdi.

- Roku un pirkstu stāvoklis

Metodiski pareizi nostādīta spēles elpa un ambušūrs ir ļoti svarīgi tālākajā flautas spēles iemaņu veidošanā. Vienlīdz svarīgi ir pietiekoši daudz veltīt uzmanību kopējai stājas veidošanai. Sarežģīti ir jaunāko klašu audzēknim, kurš tikko sācis apgūt flautas spēli, iemācīties brīvi un pareizi turēt flautu uz trīs atbalsta punktiem.

1. Instrumentu no apakšas balsta labās rokas īkšķis, un tam jāatrodas pretī F klapei, ja īkšķis ir pārāk tālu atstiepts, tad labās rokas pārējie pirksti savelkas. Atbildot uz pedagoga uzdoto jautājumu, kādēļ audzēknis vēlas novietot pirkstu šādi, audzēknis atbild, ka tā vieglāk noturēt flautu. Ar integratīvu pieeju, pierādot fizikālos pamatlikumus, pedagogam jāpaskaidro, piemēram, ka atbalsta punktam jāatrodas smaguma centrā lai izlīdzinātu svaru uz abām pusēm.

2. Kreisajā rokā flauta balstās uz rādītājpirksta plauksta locītavu.

3. Piemutnis brīvi, bet cieši pieguļ zodam

Pedagoģiskajā praksē bieži nākas novērot, ka audzēkņi negrib izmantot Dis, jeb „līdzsvara vārstuli”, ar labās rokas mazo pirkstiņu, tas laicīgi jāpamana, un jāveido par iemaņu, kura palīdz instrumenta spēlē, nevis kā audzēknim liekas, sarežģī to.

Flautas turēšanai jābūt maksimāli ērtai un pareizai. Jebkura mazākā instrumenta izkustēšanās, kuru izraisa nedrošs satvēriens, var izraisīt ambušūra izkropļojumu. Flauta ir jātur cieši, tomēr pirkstus un rokas nedrīkst sasprindzināt.

Kreisās rokas plaukstai jābūt pietiekami ieliektai, lai pirksti varētu aizsniegt G un Gis vārstuļus, paliekot saliektā stāvoklī. Arī labās rokas pirkstiem jābūt apaļiem, ieliektiem, nevis sasprindzinātiem, nostieptiem. Pedagogam jāpārlicinās vai labā roka ir brīva no saskares ar stieņa mehānismu. Pirkstu

spilventiņiem ir jāpieguļ vārstuļu iedobtajiem vidiem, pirkstu gali nedrīkst slīdēt pāri vārstuļiem. Precīzs pirkstu stāvoklis būs nepieciešams, ja instruments ir ar vārstuļiem, kuros ir caurumiņi.

Līdzko apgūstamais nošu materiāls kļūst sarežģītāks, audzēknis sasprindzina pirkstus, un cenšoties sākt tos aktīvi cilāt, daudzīt. Pedagogam jāiemāca audzēknim atbrīvoties no liekām pirkstu kustībām un sasprindzinājuma, kas viennozīmīgi tikai traucēs izpildīt tehniski sarežģītas nošu pasāžas. Pirkstu tehnikas attīstībai jāizmanto vingrinājumi.

- Spēles toņa kvalitāte

Flautas toņa kvalitātes izkopšana tiek sākta ar pirmo mācību stundu. Būtiski ir nespēlēt nevienu neglītu noti, svarīgs ir rezultāts - estētiski pievilcīgas muzikālās skaņas radīšana. Izkopjot audzēkņa muzikālo gaumi, pedagogs ar integratīvu pieeju aktivizē audzēkņa radošo domāšanu, mācot saklausīt, izvērtēt, analizēt. Pūšamo instrumentu spēles apmācībā jābūt ir dzirdes priekšstatam par ideālu skaņu. Būtiski ir iepazīstināt audzēkņus ar atzītu mākslinieku mūzikas interpretācijām. Iesācējam nav viegli nospēlēt labu skaņu, tādēļ praksē pārbaudīts, ja audzēknim paskaidro nevis domāt kā pūst flautā, bet kā dziedāt uz šī melodiskā instrumenta.

Ja tonim ir pārāk izpūsts skanējums, flauta ir pārslogota ar pārāk lielu gaisa daudzumu. Līdz ar to tiek izlietots pārāk daudz elpas īsā laika periodā, kā arī bērns var sūdzēties, ka reibst galva. Tā kā flautai nav iemutņa vai mēlītes, kas pūšanas laikā nodrošina pretestību, ir jāatrod tā mazā pretestība ko dod gaisa strāvas lenķis. Ja pārāk stipri pūš, paaugstinās intonācija. Kļūdainu intonāciju var izskaidrot ar nepareizu gaisa strāvas virzienu, kā arī ar nepietiekamu spēles elpas atbalstu. Gaisa strāvai jābūt pietiekamai ne par daudz, ne par maz. Pedagoģiskajā darbā bieži nākas savaldīt bērna pārmērīgo pūšanu. Bērniem var pierādīt, ka stipri pūšot noteikti izdosies izvilināt skaņu uz mūzikas instrumenta, tikai tā nebūs muzikāli patīkama.

Flautas spēles apguves sākumposmā spēlēt noti ar zilbi „hu” bez jebkāda mēles piesitiena. Tas spēlētājam dod iespēju pilnībā atklāt, kāda svarīga loma toņa iegūšanā ir gaisa strāvai. Kad lieto gaisa strāvu uzsākot skaņu, diafragma ir saspringta un tādai tai arī ir jāpaliek, kamēr gaiss ir pilnībā izmantots. Tas rada spiedienu uz gaisa strāvu, veidojot stabilu toni.

Paralēli jāseko līdzī lai rīkles muskulatūra būtu brīva, kā arī jāizvairās no ambušūra saspiešanas. Tāpat tonim nedrīkst palīdzēt ar balsi, jāatceras, ka balsenei ir jābūt atbrīvotai. Sasprindzinājums kaklā un lūpās apgrūtinās pietiekamu toņa nodrošināšanu ar gaisa strāvu, un pasliktinās toņa kvalitāti visos reģistros, jo elpas spiediena izmantošana kļūs sekundāra. Izlīdzināt reģistru skanējumu var, apzināti uzsverot elpas balstu. Jābūt skaņas nepārtrauktības iespaidam. Artikulējot skaņu ar zilbi „tu” rodas tendence nedomāt par elpas atbalstu, jo šajā gadījumā skaņai ir pietiekošs atbalsts no ambušūra, rezultātā vairāk ir jūtams mēles piesitiens, nevis skaņas tonis. Pedagogam stingri jāraugās, vai audzēknis mēles piesitienu nodrošina ar elpas atbalstu, tādēļ mācību procesā jāvariē un skaņa

jāizpildīt gan ar mēles atacu, gan ar elpas atacu kas nozīmē bez mēles piesitiena, vienlaicīgi katru noti atbalstot ar diafragmas muskulatūru. Nekad neļaujiet mēles notij skanēt nekustīgi, it kā skaņa nebūtu spējīga turpināties sakarā ar elpas spiediena trūkumu.

Mācību procesa sākuma periodā strādāt ieteicams tikai ar flautas galvu, tas nepieciešams, lai sakoncentrētu bērna uzmanību, apgūstot instrumenta spēles pamatu metodes. Tā ir iepūtiena leņķa meklēšana, spēles elpas balsta nostiprināšana, kā arī ambušūra izveidošana, kas bieži vien bērnam šķiet apnicīga. Noturēt audzēkņa uzmanību un interesi palīdzēs integratīva pieeja, ja stundas uzdevumus pedagogs veidos iesaistot audzēknim zināmās patiesības.

Audzēknim patīk uz flautas galvas meklēt, variēt skaņas, piesedzot dažādos variantos flautas galu. Pedagogs var veidot ansambli ar audzēkni pats spēlējot līdzī melodiju. Pedagoģiskajā praksē interesanti izveidot flautu kori, kur mazie flautistiņi spēlē tikai uz flautas galvas kopā ar klavieru pavadījumu vai pedagogu. Šāds priekšnesums radītu gandarījumu audzēkņiem un viņu vecākiem, kas kalpotu kā motivācija patstāvīgam darbam flautas spēles apguves sākumposmā.

- Muzikālā tēla atklāsme

Mūzikālā izpausme flautas spēles mācību procesā sākas tur, kur skaņu plūsmā parādās mākslinieciski tēli. Šo tēlu veidošana un uztvere iespējama vienīgi tad, ja audzēknis pārzina attiecīgos izteiksmes līdzekļus ir apguvis mūzikas valodu un instrumentspēles metodikas pamatprincipus. No audzēkņiem, flautas spēles apguves sākumposmā, kad viņi tikai sāk apgūt mūzikas valodu, netiek prasīts, lai viņu muzikālajai darbībai no paša sākuma būtu māksliniecisks raksturs, taču ievirze un informācija par mūzikas emocionālajām īpašībām māksliniecisko tēlu atklāsmē iespējams sniegt jau pašās pirmajās mācību stundās.

- Patstāvīgais darbs

Bieži audzēkņi vaicā, cik daudz laika jāveltī vingrinoties flautas spēli, dabiski, jo vairāk izlietots laiks mācībām, jo rezultāts būs labāks. Taču daudz laika tiek veltīgi zaudēts, ja vingrinoties netiek domāts līdzī. Pedagoga motivē audzēkni spēlēt flautu tikai tad, kad to vēlas, jo ir gandrīz bezjēdzīgi tērēt laiku spēlējot un tai pat laikā nepārtraukti velēties, darītu ko citu. Pamatojoties uz šīm atklāsmēm pedagoģijā varam secināt, ka viens no galvenajiem pedagoga uzdevumiem ir iemācīt bērnam mācīties. Integratīva pieeja sniegs pozitīvas emocijas un kalpos kā motivētāja patstāvīgajā darbā.

- Ieteikumi flautas spēles pedagogam

Katra teorētiska darba izstrāde pedagogam liek izvērtēt paša darba metodes, kā arī liek pētīt un izanalizēt vispārpieņemtās, pasaulē slavenu metodiķu atziņas. Veicot šo metodiskās darbības pētījumu varam secināt, ka nav mazsvarīgu metodisko principu instrumenta spēlē. Katrs pedagogs cer savus audzēkņus redzēt spēlējot uz „lielajām skatuvēm”, lai šis sapnis īstenotos, pedagogam, jau

sākot ar pirmo mācību stundu jābūt ļoti pacietīgam. Apgūstot instrumenta spēles metodikas pamatus, pats svarīgākais bauslis, kas jāievēro pedagogam ir - nesasteigt mācību procesu.

Stundā piedalās audzēknis un pedagogs, svarīgi kā starp viņiem veidojas dialogs, vai pedagogs var atbildēt uz visiem uzstādītajiem” kāpēc”. Audzēkņi vienmēr jūt skolotāja attieksmi pret to ko viņi dara. Viņu reakcija uz mūziku ir pedagoga reakcijas atbalss. Kontaktā ar audzēkņi, pedagogas ar savu attieksmi sekmē jaunā mūziķa muzikālo gaumi. Pedagoģiskajā darbā būtiski ir allaž meklēt jaunas radošas izpausmes. Kā interesantāko mācību stundu audzēkņi atceras nodarbību pie jūras, kurā mācījās sadzirdēt dabu, izskaidrot to un veidot skaņu. Stundas mērķis bija ieklausīties flautas skanējumā. Salīdzināt kā dzirde uztver skaņu akustiskā telpā, kā dabā. Pedagoģiskajā praksē apstiprinās, ka šādas pedagoģiskā darba metodes paplašina audzēkņa emocionālo apvārsni.

Katram pedagoga praksē izkristalizējas vingrinājumi, ar kuriem var sasniegt vislabāko rezultātu. Autorei, jau 24 gadus strādājot ar bērniem, izveidoti savi vingrinājumi, iecienīti ir franču izcelsmes flautista, metodiķa un izcila pedagoga Marsela Moiza vingrinājumi un angļu flautista Trevora Vaja burtnīcas „ Practice book for the flute”, taču mācību sākumposmā veiksmīgi ir latviešu flautas pedagoģes Silvijas Krauze-Krasauskas „ Flautas spēles skola” , kurā iekļautie vingrinājumi pakāpeniski ļauj apgūt flautas aplikatūru, apgūstot latviešu tautas dziesmas.

Vislielākais gandarījums pedagogam, ja izdodas audzēkņos atraisīt mūzikas emocionālo atsaucību, ja viņi ar prieku apgūst izvēlēta instrumenta spēli. Speciālistiem ir zināms, ka apgūt instrumenta spēli ir grūts uzdevums, un gūt pozitīvu rezultātu nav iespējams, ja jāpārvar nepatikas barjera, tātad būtiskas ir pozitīvas emocijas, kuru raisīšanu iespējams panākt ar integratīvu pieeju. Galvenais profesionālo dotību avots ir dzīva interese par mūziku, uzturēt šo interesi visā apmācības periodā ir svētākais pedagoga uzdevums.

Secinām, pedagoģiskajā praksē, ka tieši mācību sākumposmā būtiski ar integratīvo pieeju sekmēt audzēknī profesionālo atskaņotājmākslinieka īpašību veidošanos. Audzēkņi ir aktīvi, viņi cenšas iepazīt apkārtējo pasauli un darbojas tajā. Līdz ar to iespējams veidot mācību procesu tā, lai ar integratīvo pieeju veicinātu audzēkņa aktivitāti un virzītu viņu darbību. Integrācija izpaužas citu mācību priekšmetu struktūrdaļu vai audzēkņa iepriekšējas pieredzes izmantošanā mācību procesā, kas palīdz audzēknim ātrāk izprast un kvalitatīvāk apgūt flautas spēles komponentus:

- Kinestētiskās iemaņas;
- Spēles elpu;
- Lūpu stāvokli – *ambušūru*;
- Roku un pirkstu stāvokli;
- Muzikālā pašizpausme;
- Spēles toņa kvalitāte;

- o Muzikālā tēla atklāsme.

2.2. Integratīvās pieejas lietderības pārbaude flautas spēles apgūvē

Kompetenci flautas spēlē audzēknis spēj sasniegt, ja prasmju apguve noritējusi veiksmīgi, pēctecīgi un pakāpeniski, apgūstot instrumentspēles tehniskās prasmes un sekmējot mūzikas izpratni. Ja stundas uzdevumus tiek risināti ar integratīvu pieeju tad kompetence flautas spēlē tiks sasniegta ātrāk un kvalitatīvāk.

Lai noskaidrotu integratīvās pieejas lietderību tika veikta anketēšana. Respondenti tika izvēlēti pēc dažādības principa, no dažādiem Latvijas novadiem. Flautas spēles pedagogi, kuru viedokli neietekmē kopēja pieredze, jo izvēlētie respondenti izglītību ieguvuši atšķirīgās skolās un arī darba stāžs ir atšķirīgs.

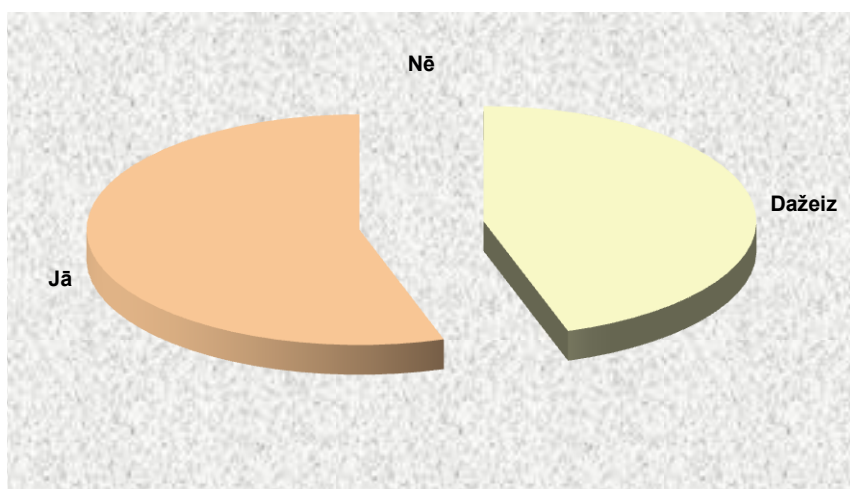
Ārds Uzvārds	Izglītība, skola	Darba vieta	Darba stāžs	Darbības rajons
Arace Bičkovska	Mediņa mūzikas dusskola, VLMA	Ārupes mūzikas un ākslas skola atgales iekšpilsētas mūzikas un mākslas skola		Ilgas rajons
Magņija Tuča	Mediņa mūzikas dusskola, VLMA	Ilgas Doma korā skola		Ilgas rajons
Elīna Lodziņa	Centrpils mūzikas dusskola, PIVA, VLMA	Centrpils mūzikas skola bleidža Iltenes mūzikas un ākslas skola		Centrpils rajons
Elīniela Rudzīte	Ilgavas mūzikas dusskola, PIVA	Ilgavas mūzikas dusskola Ilgavas mūzikas un ākslas skola		Ilgavas rajons
Elīnija Dimza	PIVA	Centrpils mūzikas un ākslas skola Centrpils mūzikas un mākslas skola		Centrpils rajons

Ar anketu palīdzību tika noskaidrots respondentu viedoklis par integratīvās pieejas lietderību flautas spēles apgūves procesā. Iegūtie dati kļuva par izejas punktu integratīvās pieejas modeļa izstrādāšanā.

Anketa sastāv no 16 jautājumiem.(skatīt 1. pielikumu) Jau teorētiskajā daļā, analizējot dažādu zinātnieku atziņas varam secināt, ka mūzikas izglītība nav iespējama bez integratīvās pieejas no dažādiem aspektiem. Tādēļ pirmie četri ir vispārēji jautājumi par integrācijas procesa nepieciešamību.

- Vai piekrīti viedoklim, ka flautas spēles mācību procesā ir lietderīgi izmantot integratīvo pieeju mācību satura realizēšanā?
- Vai flautas spēles mācību procesā integrējas citu mācību priekšmetu struktūrdaļas?
- Vai vārdu, krāsu, skaņu, kustību elementus ir lietderīgi izmantot flautas spēles apgūvē ?
- Vai flautas stundās izmanto audzēkņa iepriekšējās zināšanas, kas balstītas uz personīgo pieredzi un dzīves norisēm?

18.attēls. *Vispārēji jautājumi par integrācijas procesu.*

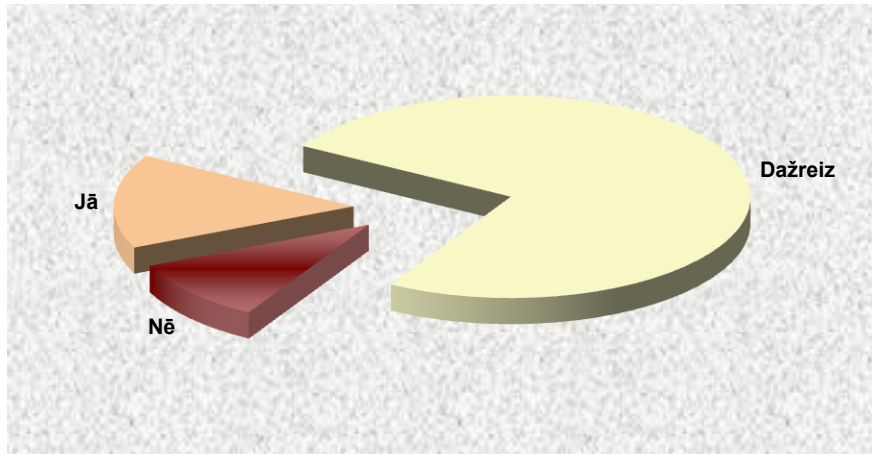

Flautas spēles pedagogi uzskata, ka integrācija ir būtiska, taču pilnībā tās pielietojšanas iespējas netiek izmantotas. Šajā jautājumu sadaļā nav nevienas negatīvas atbildes, tātad integratīva pieeja tiek izmantota. Komentāros par šīs pieejas iespējām respondenti atzīst, ka vēlētos šo pedagoģisko paņēmieni izmantot vairāk, jo šāda pieeja ir ceļš uz audzēkņa uztveri.

Nākošajā sadaļā jautājumi tika veidoti tā, lai noskaidrotu pedagogu viedokli par citu mūzikas priekšmetu elementu integrāciju flautas spēles apgūves procesā:

- Vai zināšanas par flautas izcelsmi un vēsturisko veidošanās procesu ietekmē audzēkņa uztveri?
- Vai zināšanas par laikmetu integrējas mūzikas valodas izpratnē?
- Vai zināšanas par komponista daiļradi integrējās viņa muzikālās idejas atklāsmē?
- Vai zināšanas par attiecīgo mūzikas žanru palīdz skaņdarba interpretācijā?

19.attēls. *Citu mūzikas mācību priekšmetu integrācija.*

Viedoklim, ka flautas spēles apguves procesā nepieciešams integrēt informāciju par instrumenta vēsturi nepiekrīt 3 pedagogi, savukārt 2 pedagogi uzskata, ka neliela informācija tomēr palīdz flautas spēles apguves procesā.

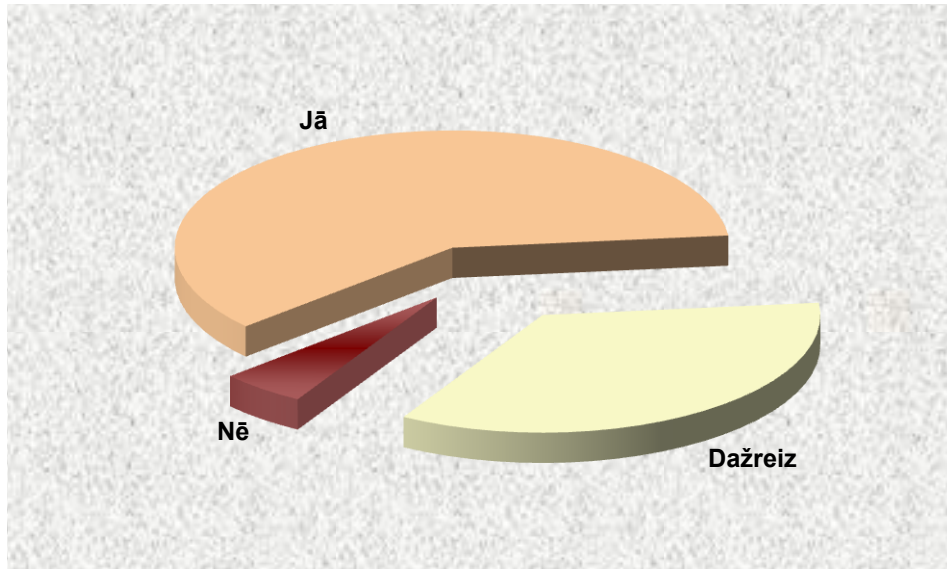
Nākošajā jautājumā par to, ka mūzikas valodas izpratni veicina zināšanas par laikmetu, kurā radīts attiecīgais skaņdarbs visi respondenti atbildēja apstiprinoši. Savukārt trīs atbildes bija apstiprinošas un divas daļēji apstiprinošas jautājumā par komponista daiļrades faktu integrācijas nepieciešamību.

Attiecīgi mūzikas žanra izpratnei skaņdarba interpretācijā nepieciešamas mūzikas mācības komponentu integrācija, jo visi pedagogi apstiprināja so jautājumu ar – jā. Varam secināt, ka mūzikas mācību elementi tiek integrēti instrumentspelē. Mācību programmās būtu nepieciešams paredzēt iespēju vairāk iegūtās zināšanas izmantot audzēkņa individuālo spēju un mūzikas izpratnes attīstībā.

Nākošais jautājumu cikls tika sastādīts lai noskaidrotu konkrētu mācību priekšmetu elementu integrācijas iespējas flautas spēles apguves procesā.

- Vai matemātikas elementu integrācija sekmē nošu raksta izpratni un skaņdarba formas analīzi?
- Vai kustību vingrinājumu integrācija mācību procesā palīdz flautas spēlē?
- Vai valodas mācības struktūrdaļu izmantošana veicina analītisko domāšanu mākslinieciskā tēla atklāsmē?
- Vai esi integrējusi vizuālas mākslas elementus flautas spēles mācību procesā lai veicinātu emocionālo atsaucību?

20.attēls. *Citu mācību priekšmetu elementu integrācija.*

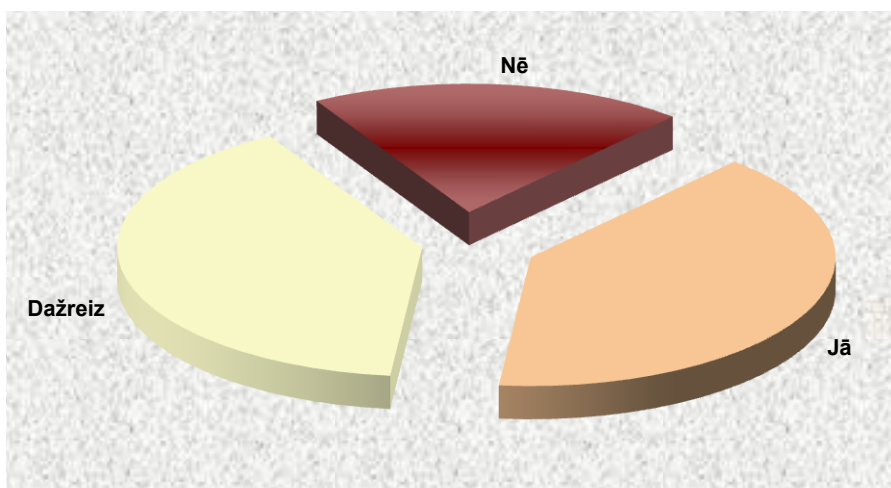

Analizējot situāciju varam secināt ka procentuāli lielākais atbilžu skaits ir – jā, apstiprinoši, tātad dažādu priekšmetu struktūrdaļas tiek integrētas flautas spēles apguves procesā. Divi pedagogi ir nolieguši kustību elementu izmantošanu flautas stundās. Vizuālās mākslas elementi un matemātikas struktūrdaļu elementi pēc respondentu domām simtprocentīgi integrejas instrumentspēles apguve. Savukārt valodas mācības elementu integrācija apstiprināta ar - dažreiz.

Krasākās atšķirības novērojamas viedokļos par integratīvās pieejas pielietojuma iespējām:

- Vai integratīvas pieejas izmantošana veicina audzēkņu ieinteresētību flautas spēlei?
- Vai integratīvās pieejas izmantošana flautas stundās aktivizē audzēkņu interesi par citiem izziņas procesiem?
- Vai, Jūsaprāt, audzēkņi spēj pārnest iegūtās zināšanas no viena mācību priekšmeta uz citu ?
- Vai mācību stundu laiks atļauj realizēt integratīvo pieeju?

21.attēls. *Integratīvās pieejas pielietojuma iespējas.*

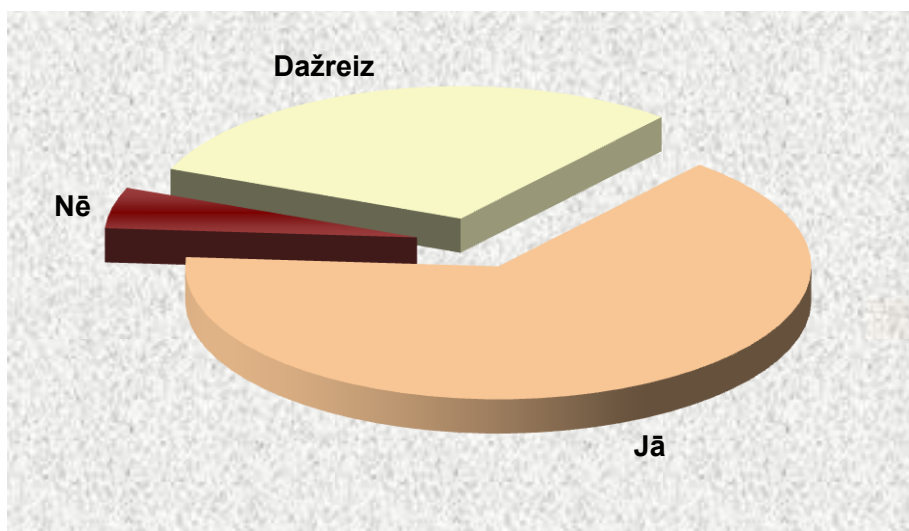

Procentuāli visvairāk atbilžu „nē” ir par 53autājumā, vai integratīvās pieejas izmantošana rosina audzēkņos interesi par citām dzīves parādībām, savukārt visi pedagogi piekrīt apgalvojumam, ka integratīvās pieejas izmantošana aktivizē interesi par izvēlētā instrumenta spēli. Vienota priekšstata veidošanās respondentu vidū vērojama 53autājumā par audzēkņu spēju flautas spēles stundā integrēt citos mācību priekšmetos iegūtās zināšanas. Tikai divi pedagogi uzskata, ka audzēkņi šīs zināšanas dažreiz pielieto, savukārt trīs pedagogu atbilde šajā jautājumā ir „nē”.

Jautājumos par integrācijas procesa ietekmi, kur integratīva pieeja palīdz sekmēt audzēkņos profesionālim mūzikim nepieciešamās īpašības, visu respondentu viedokļi ir samērā līdzīgi. Integratīvās pieejas modeļa trešajā daļā ir konkretizētas jaunākā skolas vecuma audzēkņu Spējas, kuru attīstību veicina integratīvā pieeja. Četri pēdējie anketas jautājumi tika sastādīti, lai pārlicinātos par to, vai citi flautas spēles skolotāji uzskata, ka integratīvā pieeja stimulē audzēkņu radošo, fizisko, emocionālo un muzikālo spēju attīstību.

- Vai izmantojot integratīvo pieeju mācību darbs kļuvis radošāks?
- Vai integratīvās pieejas izmantošana palīdz stimulēt audzēkņu fizisko atraisītību?
- Vai ar integratīvās pieejas ietekmi iespējams aktivizēt audzēkņa emocionālo atsaucību?
- Vai integratīvā pieeja būtiski pilnveido audzēkņa muzikālās spējas?

22.attēls. *Integratīvās pieejas pozitīvā ietekme.*

Procentuāli analizējot šajā sadaļā lielākā daļa atbilžu ir „jā”. Viens respondents uzskata, ka integratīva pieeja nevar palīdzēt audzēknim fiziskajā atraisītībā pūšaminstrumentu spēles procesā. 2 pedagogi uzskata, ka „dažreiz” integratīvās pieejas izmantošana veicina radošumu mācību procesā, savukārt viens pedagogs uzskata, ka ne vienmēr šāda pieeja rosina emocionālo atsaucību un atbild ar „dažreiz”, divas atbildes „dažreiz” saņemtas uz jautājumu par audzēkņu muzikālo spēju pilnveidi.

Ar anketu palīdzību tika noskaidrots respondentu viedoklis par integrācijas aspektiem flautas spēles apguves procesā. Iegūtie dati kļuva par izejas punktu integratīvās pieejas flautas spēlē modeļa izstrādāšanā.

Apkopojot iegūtos datus varam secināt, ka integratīvas pieejas pielietošanas rezultātā:

- Mācību darbs kļuvis patstāvīgāks un radošāks;
- Paplašinās zināšanu apjoms;
- Nodarbību forma kļūst saistošāka un interesantāka;
- Rodas izpratne par citām dzīvesjomām;
- Padziļinās mūzikas izpratne;
- Būtiski palielinās iegūtās informācijas daudzums;
- Pilnveidojas muzikālās spējas;
- Tiek stimulēta emocionālā atsaucība.

2.3. Integratīvās pieejas modeļa flautas spēles apgūvē lietderības pārbaude

Jaunāko klašu audzēkņu flautas spēles prasmju apguves un emocionālās atsaucības noteikšanai tika realizēts pedagoģiskais eksperiments, kura gaitā mērķtiecīgi tika pētītas integratīvās pieejas lietderība mācību procesā. Divu mācību gadu laikā tika modelētas pedagoģiskās situācijas un veikta to analīze. Pētījumā tika aptverti 5 skolēni no Ādažu mūzikas skolas. Tā ir akreditēta profesionālās ievirzes mākslas un mūzikas skola, kurā strādā pēc licenzētām un akreditētām profesionālās ievirzes izglītības programmām.

Mācību semestra noslēguma daļā pedagogs izvērtē semestra gaitu, analizē uzstādītos uzdevumus, to izpildi, novērtē padarīto un izvirza uzdevumus turpmākajai darbībai.

Integratīvās pieejas lietderības pārbaude balstās uz pedagoga novērojumiem un audzēkņu sekmju analīzi. Situācijas noskaidrošanai tika salīdzināts sākumā konstatētais audzēkņu prasmju līmenis ar rezultātu mācību pusgada beigās. Prasmes tika salīdzinātas un vērtētas 5 līmeņos. Tika vērtēts tehniskais līmenis, skaņas kvalitāte un mākslinieciskais sniegums.

23. attēls. Vērtēšanas kritēriji. V.Zemture

Tehniskais līmenis

5	cils tehniskais sniegums
4	oti labs tehniskais izpildījums, sīkas nepilnības, kuras netraucē kopējam skaņējumam
3	labs tehniskais sniegums, bet ir vērojamas nepilnības
2	viduvējs tehniskais sniegums. Spēlei nepiemīt tehniska brīvība, netiek mantotas visas tehniskās iespējas.
1	ājš tehniskais izpildījums, kas traucē kopējam skaņējumam

Skaņas kvalitāte : tonis, artikulācija, intonācija

5	cila skaņas kvalitāte
4	oti laba skaņas kvalitāte, sīkas nepilnības, kuras netraucē kopējam skaņējumam
3	aba skaņas kvalitāte, bet ir vērojamas nepilnības
2	viduvēja skaņas kvalitāte
1	āja skaņas kvalitāte, kas traucē kopējam skaņējumam

Mākslinieciskais izpildījums : frāzējums, individualitāte, radoša attieksme, artistiskums, stila izpratne.

5	cils mākslinieciskais sniegums
4	oti labs mākslinieciskais sniegums, sīkas nepilnības, kuras traucē kopējam skaņējumam.
3	labs mākslinieciskais sniegums, bet ir vērojamas nepilnības
2	viduvējs mākslinieciskais sniegums, atsevišķi elementi nav realizēti pilnībā.
1	ājš mākslinieciskais sniegums, kas traucē kopējam skaņējumam

2009./2010. mācību gadā, vasaras radošajā nometnē „Rojas toņi” programma tika veidota ar mērķi pārbaudīt integratīvās pieejas ietekmi uz audzēkņu emocionālo, fizisko, radošo un muzikālo spēju attīstību. Audzēkņiem tika dota iespēja emocionāli izpausties mākslas plenēros un sekmēt fizisko attīstību sporta aktivitātēs.(skatīt 5.pielikumu) Nometnē darbojās sporta, vizuālās mākslas un mūzikas pedagogi. Ikdienas darba plānā attiecīgi tika plānotas sporta(skatīt 4.pielikumu), mākslas (skatīt 2.pielikumu) un mūzikas(skatīt 3. pielikumu) nodarbības. Audzēkņi gatavojās noslēguma koncertam. Koncertprogrammu realizēja flautu koris – apvienotais flautu ansamblis. Apstiprinājās teorētiskajā daļā pētītais uzskats par kolektīvās muzicēšanas pozitīvo ietekmi. Ansambļa nodarbības sekmēja audzēkņu izpratni par mūzikas komunikatīvo dabu un integratīvās pieejas nepieciešamību flautas spēles mācību procesā. Sadarbība grupā veicināja saskarsmes, klausīšanās un attiecīgu individuālo prasmju attīstību. Nometnes saturs - integratīvā darbība, mērķis – motivēt audzēkņus flautas spēlei vasaras brīvlaikā. Šāda darba forma, kur ārpus skolas pienākumiem, audzēkņiem ir iespēja vingrināties instrumentspēlē, kā arī tajā pat laikā tika dota iespēja aktivizēt vizuālo, audiālo un kinestētisko uztveri veicina pozitīvas emocijas. Teorētiskajā daļā tika pētīta pozitīvo emociju loma mūzikas izglītībā un tika secināts, ka emocijām ir darbības stimula un motivācijas nozīme, tās ir arī enerģētiskais lādiņš radošajai darbībai, tās rosina iztēli un uztur aktivitāti visos mākslinieciskās darbības posmos. Integratīvās pieejas aktualitāte apstiprinājās audzēkņu un audzēkņu vecāku atsauksmēs pēc nometnes. Nākošajā gadā mācības mūzikas skolā audzēkņi sāka jau ar pavisam citu attieksmi. Ar ieinteresētību apguva jaunus uzdevumus, uzlabojās audzēkņu patstāvīgā darba kvalitāte.

2010./2011. mācību gada pirmajā pusgadā, mācību procesā flautas stundās mācību satura realizācijā izmanto integratīvo pieeju. Pārbaudot, „Integratīvās pieejas modeļa” lietderību tiek veikta katra modelī iekļautā mācību priekšmeta struktūrdaļu integrēšanos flautas spēles stundās.

➤ Mūzikas mācība

Bieži vien skolēns, flautas spēles stundās, neprot izmantot mūzikas mācību stundās iegūtās zināšanas. Mācību integrācija noris mācību priekšmetu struktūrdaļu sintezēšanā. Intonācija, solfedžēšana, pakāpju izjūta ir tikpat labi mūzikas mācības, kā flautas spēles apguves nepieciešamie elementi. Skaņdarba tonālais plāns ir mūzikas uzbūves pamatā, īpaši svarīgi to zināt flautas spēlē, sakarā ar to, ka flauta ir vienbalsīgs instruments, audzēknim instrumentspēles procesā harmoniskā dzirde

neattīstās dabīgā izjūtā kā tas ir, piemēram, akordeona spēlē vai klavierspēlē, kur instrumentspēles specifika atklājas homofonā faktūrā.

Mūzikas formas mācības komponentu integrēšana nepieciešama skaņdarba interpretācijā. Lai izprastu skaņdarba struktūru mācību stundās tiek izmantoti mūzikas ieraksti, audzēkņa uzdevums ir skaņdarba formas analīze.

Skaņdarba interpretācijā palīdz mūzikas vēstures stundās iegūtās zināšanas. Jebkuras mūzikas izcelsmi var pētīt atklājot attiecīgā laikmeta tendencei raksturīgos mākslas stilus. Mācību procesā būtiski apgūt katra žanra raksturojošās īpašības. Iepazīstot komponista biogrāfiju un daiļradi iespējams gūt priekšstatu par mākslinieciskā tēla ideju.

➤ Valoda

Attīstošas mijsakarības skolēna mākslinieciskās uztveres veidošanās procesā, vērojamas dažādu mācību stundu kopsakarību konstatācijā. Kā, piemēram, vārdu krājuma paplašināšana valodas stundās un prasme analizējoši domāt un izteikties mūzikas stundās.

Flautas spēles apguves procesā, vārds kā konkrētas informācijas nesējs, emocionālās atsaucības raksturotājs. Pedagoģs izmanto īpašības vārdus lai rosinātu skolēnu individuālai mūzikas interpretācijai. Bieži vien skolēns nesaprot uzdevumu, piemēram, spēlēt žēli, raudulīgi, profesionāli mūzikas valodas terminoloģijā *piangendo*, vai pretējā raksturā *giocosu* - jautri, rotaļīgi. Arī īpašības vārdos rodama paralēles gan mūzikā, gan tēlotājmākslā. Integratīvā pieeja mūzikas izteiksmes līdzekļu izpratnē, sekmēs skolēna muzicēšanas prasmes. Mākslas darbu vērtēšanā raksturīgu īpašības vārdu izmantošana, aktivizēs audzēkņa uztveri, un izpratni, meklējot mijsakarības mākslā un mūzikā.

➤ Matemātika un mūzika

Sākot mācīties skaņas veidošanu viens no pirmajiem uzdevumiem ir garas skaņas nospēlēšana. Šajā uzdevumā integrējas matemātisko spēju iemaņas. Pēc būtības mūzika ir matemātika, jo ritmiskajā sadalījumā viss ir precīzi sistematizēts, taktismērs, taktis, frāzes, teikumi un tā joprojām varētu turpināt līdz pat lielo formu analīzei mūzikā. Tāpat nepārtraukti viss tiek izmērīts un precizēts ar matemātiskiem aprēķiniem. Piemēram, taktismērs četras ceturtdaļas, cik gara būs pusnots ar punktu un cik gara pauze līdz takts beigām u.t.t. Matemātiskajā domāšanā pats galvenais ir spēja pazīt sistēmas un saskatīt atšķirības. Mūzikas rakstā katrs nošu ilgums ir sistēmas sastāvdaļa, kas jāpazīst un vēl piedevām jāiztur pulsācija. Domājot matemātiski audzēknis ātrāk izpratīs mūzikas pieraksta simbolus-notis. Mūzikas ritmus var uzskatīt par skaņu algoritmiem. Komponists K. Debisī secina, ka "Mūzika ir skaņu aritmētika". Tāpat kā matemātika arī mūzikas apzīmējumus mēdz dēvēt par kodēšanas sistēmu, kuras uzbūve atkarīga no modeļa formas un skaita. Flautas spēles stundās pedagogs aicina audzēkni pašu veikt matemātiskos aprēķinus, nošu pierakstu iespējams daudz ātrāk apgūt un iegaumēt, ja audzēknis pats atrod pareizo atrisinājumu. Matemātikas pedagogi atzīst, un

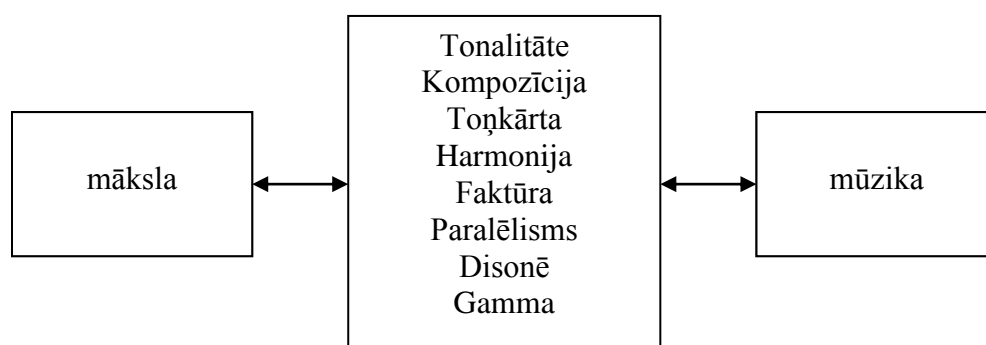
jaunākajās metodēs tiek pierādīts, ka lai veicinātu radošo matemātisko domāšanu, audzēkņi paši rada savu matemātisko problēmu risinājumus. Pedagoģa uzdevums palīdzēt attīstīt šīs domāšanas dabīgās tendences un pilnveidot tās. Tas nozīmē, ka arī matemātikas apguves procesā integrējas radošas iemaņas, pēc iepriekšējiem teorētiskajiem pētījumiem, tās ir darbības, kuru aktivizēšanā tiek izmantota labā smadzeņu puslode, savukārt matemātiskais process tiek vadīts no kreisās - analītiskās smadzeņu puslodes. Identiska situācija praksē tiek pierādīta mūzikas izglītībā, kura nav iespējama bez analītiskās – kreisās, vai arī dažreiz dēvētās matemātiskās puslodes.

➤ Mūzika un vizuālā māksla

Mūsu valsts kultūrizglītības sistēma, kad vienā mācību iestādē var iegūt mūzikas un mākslas izglītību, paver lieliskas iespējas mācību procesā iekļaut mācību priekšmetu, kas sekmētu audzēkņa mākslinieciskās uztveres attīstību krāsu un skaņu mijiedarbībā. Audzēkņa emocionālo atsaucību iespējams aktivizēt, dodot iespēju mūzikas stundās izpausties arī krāsās. Audzēknis tiek rosināts vērtēt, analizēt un izteikties, transformējot mūzikas skaņu krāsās. Nereti pedagoģa aicinājums izpaust savas emocijas audzēkņi biedē, bet iespēja izpausties krāsās sekmē emocionālo atsaucību. Mācību metodes, kad tiek rosināta audzēkņa emocionālā atsaucība, veicina individuālās mākslinieciskās uztveres veidošanos.

Flautas spēles toņa izveide tiek saistīta ar prasmi klausīties, izvērtēt, attīstīt skaņas dinamiku, lai veidotu motīvu, frāzi, teikumu un gala rezultātā visu skaņdarbu. Integratīvā pieeja flautas spēles stundās, akcentējot dažādu mākslinieciskās darbības veidu mijiedarbību, sekmēs audzēkņa emocionālās pašizpausmes iespējas. Pētot šo mākslas virzienu kopsakarībās, var atrast ļoti daudz vārdisku sinonīmu, kuri varētu aktivizēt audzēkņa radošās spējas:

24.attēls. *Mākslas un mūzikas mījsakarības.*

➤ Fiziskā attīstība

Jaunākajās klasēs psiholoģiskās attīstības robežas nosaka audzēkņa individuālās attīstības līmenis un īpatnības. Flautas spēles apguves procesā audzēkņi un pedagogi var sastapties ar vairākām problēmām: audzēkņiem ir atšķirīgas gatavības pakāpes mācību procesam, dažāds spēju un prasmju, kā arī fiziskās attīstības līmenis. Vieniem mācīties ir viegli, citiem – grūti, vieni ir fiziski izturīgi, citiem audzēkņiem ir grūti pakļaut savu uzvedību gribas kontrolei. Ar integratīvu pieeju, dažādām fiziskām, asociatīvām rotaļu metodēm iespējams veicināt fizisko atbrīvotību flautas spēles stundās. Jaunāko klašu vecumposmā lielie muskuļi ir labāk attīstīti nekā sīkā muskulatūra, tāpēc sakoncentrējot uzmanību uz sīko motoriku audzēkņi var ātri nogurt, ja ilgāk jāspēlē vai jāpiepulē roku pirksti precīzās kustībās. Audzēkņu paškontrolē vēl ir nepilnīgi attīstīta, pedagogam jāseko līdzi audzēkņu fiziskajai noslogotībai, jāļauj darboties tā, lai aktivitātes mītos ar atpūtas un relaksācijas brīžiem, mainot vienas nodarbības veidus ar citiem ik pēc 10 minūtēm, neliekot pārāk ilgi jau no paša sākuma spēlēt flautu.

Lai veidotos skolēnu iekšējie priekšstati par skaņu izcelsmi, muzikālās skaņas ieteicams meklēt dabā, sadzīvē, piemēram, dzeguzes kūkošanas attēlošana mūzikā, ko no filozofiski zinātniskā viedokļa varētu dēvēt kā fenomenoloģisko metodi. Sekmējot jaunā flautista muzikālās domāšanas attīstību ieteicams mācību satura realizācijā integrēt fenomenoloģiskās metodes. No pedagoģiskā aspekta skolēna muzikālo uztveri nevajag noslogot ar sarežģītiem, viņam vēl neizprotamiem uzdevumiem, toties, kā ierosināts šajā piemērā, klausīties mūziku un sadzirdēt tajā dzeguzes kūkošanu - *mazu tercu*, šis uzdevums bērnam ir pilnīgi saprotams. Šādā veidā instrumentspēles stundā varam rosināt skolēnu uz analizējošu mūzikas uztveri, jo izpratne par intonēšanu ir nepieciešama gan apgūstot flautas spēles tehnikas iemaņas, gan interpretējot skaņdarbu

Vadoties pēc teorētiskajā daļā analizētajām atziņām, secinām, ka cilvēks iegaumē informāciju ar pieciem maņu orgāniem, mācību procesā parasti izmantojam trīs informācijas veidus: vizuālo, audiālo un kinestētisko. Integrācijas process veicina šo uztveres mehānismu pilnveidi, audzēkņa apziņā rosinot savā starpā saistītas asociāciju ķēdes rašanos. Integrētā mācību procesā mākslas veidi mijiedarbojas – viens mākslas veids tiek tulkots otra mākslas veida valodā, mūzikas uztveres, analīzes un interpretācijas procesā notiek dzirdes un citu sajūtu mijiedarbība.

Pētījuma mērķis – noskaidrot vai izmantojot integratīvo pieeju mācību procesā audzēkņu sekmes flautas spēlē un muzikālajā pašizpausmē uzlabosies. Sekmju analīzei tika izvēlēti audzēkņi pēc ērtuma principa, vārdi ir izmainīti. Katra mācību pusgada beigās pedagogs veic audzēkņa instrumenta spēles prasmju analīzi, kura tiek ņemta par pamatu sekmju dinamikas atspoguļojumam.

Evelīna.

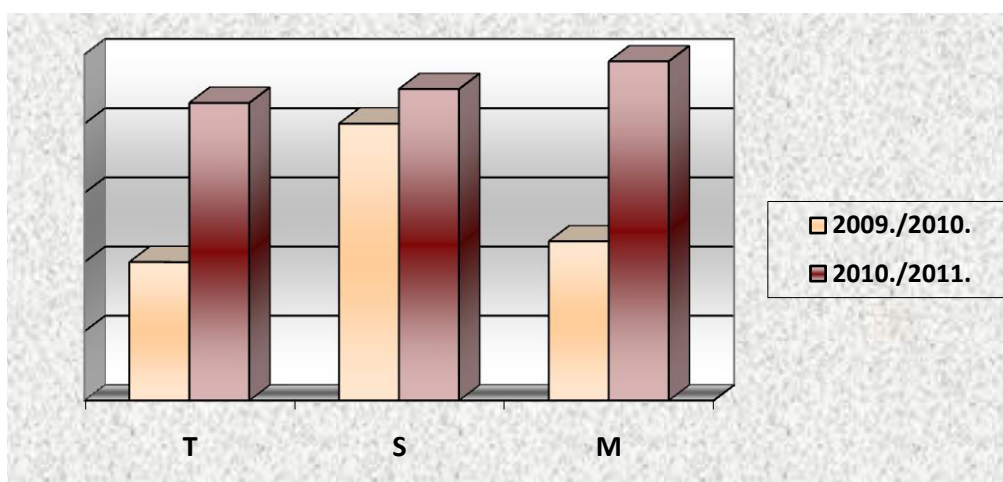
Vecums – 12 gadi. Diagrammā attēlotas Evelīnas sekmes 2009./2010. mācību gadā un 2010./2011. mācību gada pirmajā semestrī.

Tiek vērtēts tehniskais līmenis – T, skaņas kvalitāte – S, mākslinieciskais sniegums – M.

Audzēkne flautas spēli apgūst ceturto gadu. Uzcītīga, strādā regulāri, bet nespēj fiziski atraisīties. Ir saspringta. Emocionāli stīva.

Integratīvās pieejas rezultātā vislielākā izaugsme vērojama audzēknes muzikālajā pašizpausmē. Skaņdarbu interpretācijā mākslinieciskais sniegums vērtējams kā ļoti labs, kurā vērojamas sīkas nepilnības. Uzlabojušās arī audzēknes tehniskās prasmes. Evelīna pati vērtē, ka pēc vasaras nometnes viņa daudz biežāk vingrinājās flautas spēlē. Tas liecina par to, ka vasaras nometnē sniegtās pozitīvās emocijas Evelīnu motivē patstāvīgam darbam.

25.attēls . Evelīnas prasmju līmeņa attēlojums.

Alma

Vecums - 9gadi, flautas spēli apgūst trešo gadu. Kopš pirmās dienas audzēkne ļoti aktīvi iesaistās visās flautas spēles stundās, regulāri pilda mājās uzdoto. Ir interese par izvēlēto instrumentu, strādā patstāvīgi, centīgi vingrinās spēles prasmju uzlabošanai.

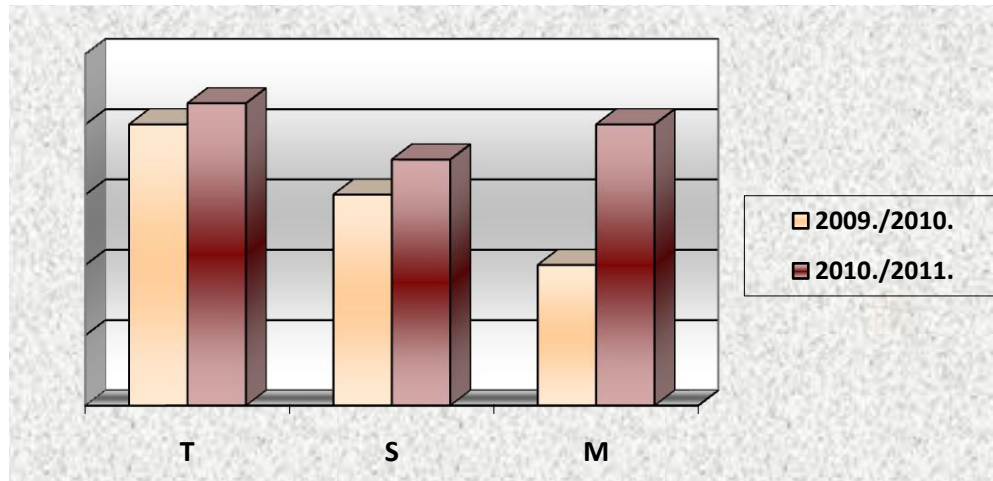
Diagramma attēlotas Almas sekmes 2009./2010. mācību gadā un 2010./2011.mācību gadā.

Tiek vērtēts tehniskais līmenis – T, skaņas kvalitāte – S, mākslinieciskais sniegums – M.

Varam secināt, ka integratīva pieeja tehniskajā līmenī tikai nedaudz ir uzlabojusi Almas spēles prasmes. Tas izskaidrojams ar to, ka audzēknes patstāvīgais darbs jau bijis pietiekami regulārs un mērķtiecīgs arī iepriekšējā mācību gadā. Vasaras nometne un integratīvās pieejas izmantošana 2010./2011. gada pirmajā semestrī stimulējusi audzēknes emocionālo atsaucību. Alma pati vērtē, ka

par mūzikas izteiksmes līdzekļiem un to izmantošanu viņa pavisam citādi sākusi domāt pēc vizuālās mākslas nodarbībām. Varam secināt, ka integratīvās pieejas izmantošana mācību procesā aktivizēs pozitīvas emocijas, kas savukārt motivē audzēkni radošuma izpausmē.

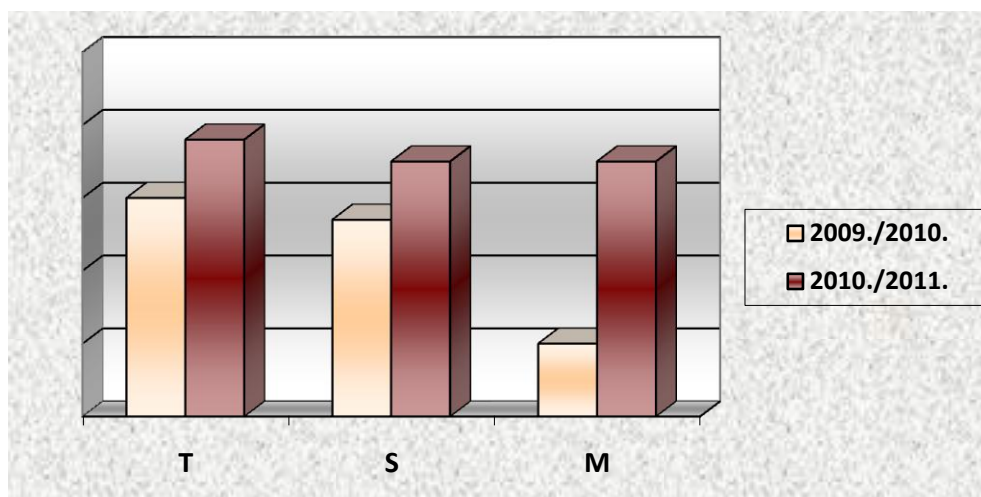
26.attēls. *Almas prasmju līmeņa attēlojums.*

Ilze

Vecums – 10 gadi. Diagrammā attēlotas Ilzes sekmes 2009./2010. mācību gadā un 2010./2011.mācību gada pirmajā semestrī. Pirms radošās vasaras nometnes audzēkne raksturota kā nervoza, nepārliecināta par sevi. Neregulāra patstāvīgā darba rezultātā sekmes ir ļoti mainīgas, taču Ilze vēlas labākas atzīmes. Samērā nelieli flautas spēles prasmju uzlabojumi vērojami tehniskā līmeņa analīzē un spēles toņa kvalitātē, taču straujš līmeņa paaugstinājums vērojams mākslinieciskajā pašizpausmē. Varam secināt, ka Ilzes mācīšanās ieradumi nav mainījušies, bet integratīvās pieejas izmantošana mācību procesā ir stiprinājusi audzēknes pašapziņu, tādēļ audzēknes mākslinieciskais sniegums ir kļuvis spilgtāks un pārliecinātāks.

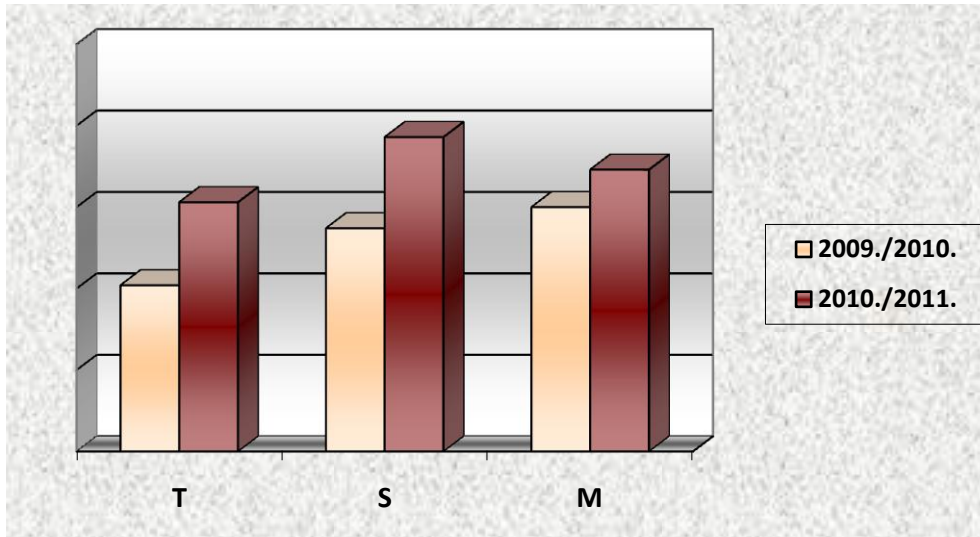
27.attēls. *Ilzes prasmju līmeņa attēlojums.*

Baiba

Vecums – 10 gadi. 20.attēlā attēlotas Baibas sekmes 2009./2010. mācību gadā un 2010./2011.mācību gada pirmajā semestrī. Audzēkne mācās apgūt flautas spēli 3 gadus. 2gadā audzēknei rodas interese par citām lietām, daudz laika pavada pie datora, līdz ar to strauji pasliktinājās Baibas sekmes. Mājas darbs nebija mērķtiecīgs, gan tehniskajā līmenī un līdz ar to muzikālajā varēšanā audzēkne ļoti lēni progresēja. Pēc vasaras nometnes audzēknes sekmju līmenis strauji uzlabojās, it īpaši radošums un muzikalitāte. Mācību gada sākumā pēkšņā ieinteresētība mācību procesā sekmēja attīstību visās jomās. Jūtams progress patstāvīgajā darbā. Audzēknei radās vēlme izpausties, bija motivēta kvalitatīvākai flautas spēlei. Varam secināt, ka integratīvā pieeja radīja audzēknē interesi par izvēlēto instrumenta spēli.

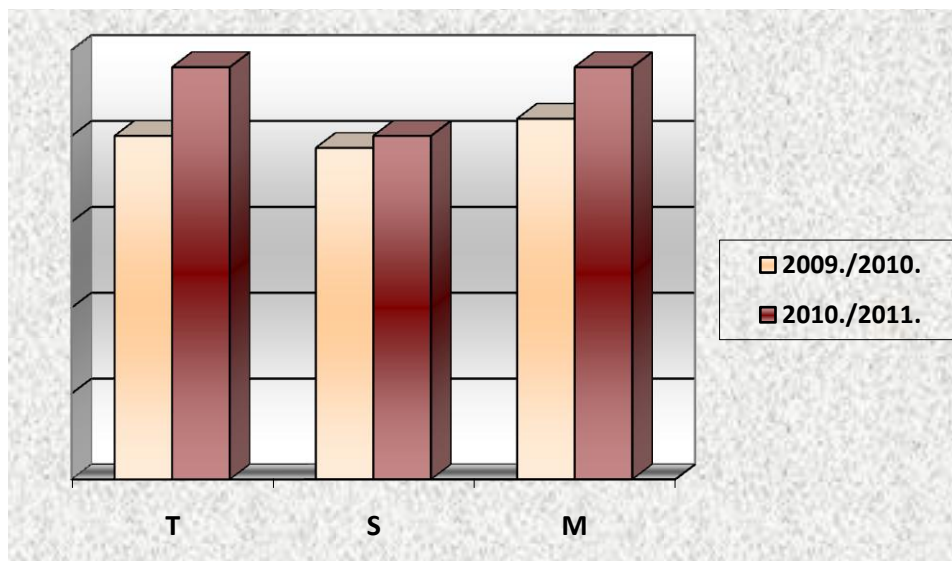
28.attēls.*Baibas prasmju līmeņa attēlojums.*

Jana

Vecums – 12 gadi. 20.attēlā attēlotas Janas sekmes 2009./2010. mācību gadā un 2010./2011.mācību gada pirmajā semestrī. Audzēkne mācās apgūt flautas spēli 5 gadus. Ir interese par izvēlēto instrumenta spēli, labprāt iesaistās ārpus mācību programmas rīkotajos pasākumos, koncertos. Ir piedalījies konkursos. Lai arī audzēknes flautas spēles prasmes tika vērtētas kā ļoti labas, integratīvās pieejas rezultātā mākslinieciskais sniegums un tehniskās prasmes sasniedz teicamu līmeni. Jāturpina darbs pie spēles toņa izveides, kur nepieciešama integratīvi vingrinājumi fiziskās atraisītības sekmēšanai.

29.attēls. Janas prasmju līmeņa attēlojums.

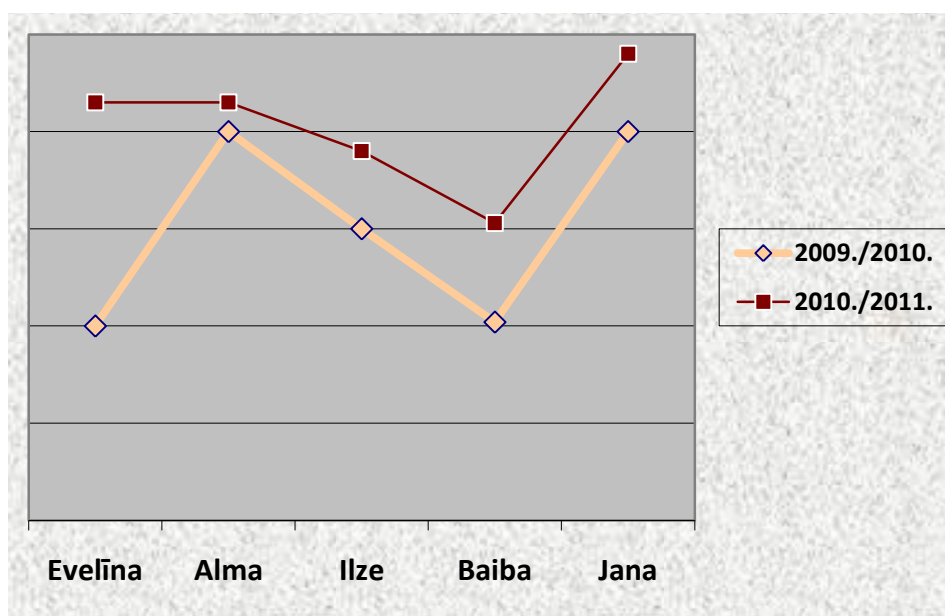

Sekmju līmenis tika salīdzināts un rezultāti pierāda, ka integratīvas pieejas izmantošana flautas spēles apgūvē uzlabo audzēkņa sekmes. Pētījums arī pierāda, ka katra audzēkņa prasmes attīstās ļoti

individuāli. Nav iespējams salīdzināt audzēkņu spējas, jo katram atšķirīgi pilnveidojas tehniskās iemaņas, spēles toņa kvalitāte vai mākslinieciskā pašizpaušme. Savukārt integratīvās pieejas izmantošana motivē audzēkņus patstāvīgam darbam, stimulē emocionālo atsaucību. Ieinteresētība mācību procesā pilnveidos audzēkņu zināšanas un prasmes.

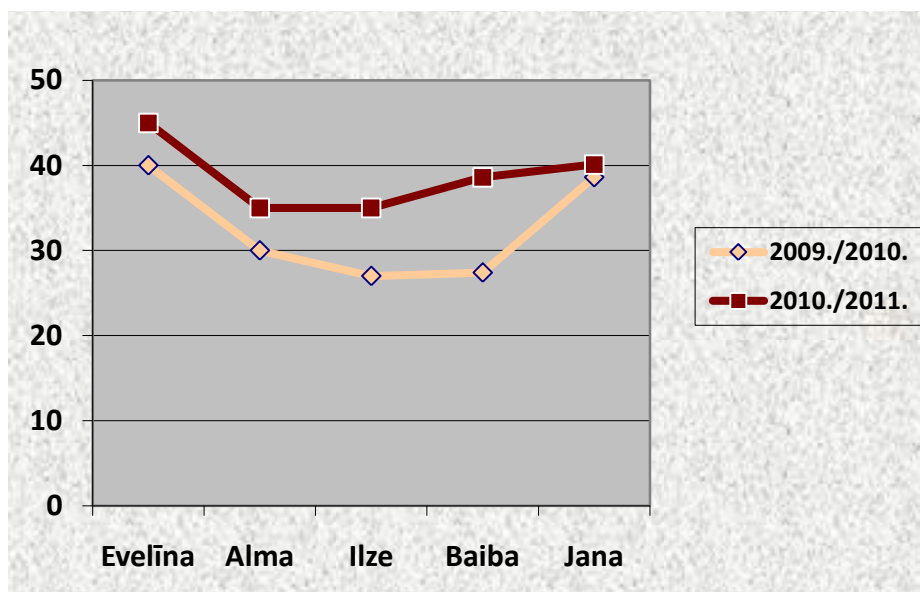
Tehniskais līmenis viskrasāk izmainījies Evelīnai, tādēļ, ka audzēkne flautas spēles stundās bija ļoti saspringta un savukārt pēc vasaras nometnes ir atraisījies un līdz ar to uzlabojusās instrumentspēles tehniskās iemaņas. Fizisko vingrinājumu rezultātā audzēkne sākusī izprast un kontrolēt savu ķermeņa darbību. Almas tehnisko prasmju sekmju svārstības ir nelielas, iespējams tas izskaidrojams ar to ka audzēkne strādāja patstāvīgi arī pirms integratīvās pieejas izmantošanas flautas stundā, tātad audzēkne bija motivēta un ieinteresēta darba procesam. Attiecīgi Ilzes, Baibas un Janas sekmju līmenis uzlabojies vienmērīgi.

30.attēls. Tehnisko prasmju vērtējums.

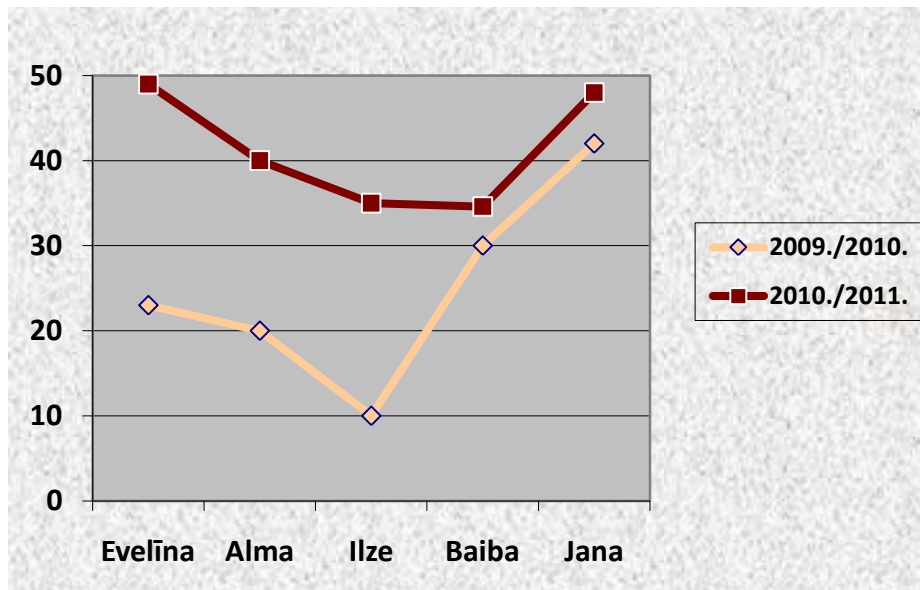
Vērtējums skaņas kvalitātē ir uzlabojies vienmērīgi. Protams, skaņas kvalitāte uzlabojas, ja audzēkņi ir motivēti darbam. Jana flautu spēlē visilgāk, tādēļ arī viņas spēles toņa veidošanas prasmes ir visnoturīgākās, un vērojamas nelielas izmaiņas. Viskrasākās svārstības šajā vērtējumā ir Baibai, jo meitene sākusī spēlēt vairāk un sakarā ar intereses rašanos cenšas mērķtiecīgi pildīt pedagoga uzdevumus, savukārt iepriekš viņas patstāvīgais darbs bija ļoti neregulārs.

31.attēls. Skaņas kvalitātes vērtējums.

Kontrastains ir audzēkņu mākslinieciskās izpausmes vērtējums. To varētu skaidrot ar to, ka integratīva pieeja rosina pozitīvas emocijas. Attīsta audzēkņa spēles dinamiku, ieinteresētību. Varam analizēt iemeslus emocionālajai atvērtībai, bet nevaram to izmērīt. Mākslinieciskajā sniegunā varam tikai vērtēt priekšnesumu. Evelīna, Alma un Ilze pēc vasaras nometnes sākušas muzicēt, kur iepriekš Evelīnu nebija iespējams stundās atraisīt. Baibai arī iepriekš bija spilgta iztēle, iespējams tādēļ audzēkne ar radošu pieeju apguva skaņdarbus. Janai jau ir koncertu un konkursu pieredze, tādēļ arī jau iepriekš audzēknes spēle bija dinamiska.

32.attēls. Mākslinieciskā izpildījuma vērtējums.

Pedagoģiskajā novērojumā konstatēts, kad laikā kad mācību procesā tika izmantota integratīvā pieeja audzēkņu spēles prasmes uzlabojās. Katra audzēkņa uztvere ir atšķirīga un tādēļ nav vienota elementa kura apguvi tieši uzlabotu integratīvā pieeja. Citam uzlabojās spēles tehniskais līmenis, citam skaņas kvalitāte, bet tomēr procentuāli lielāka izaugsme vērojama muzikālajā pašizpaušmē, ko varam izskaidrot ar to, ka integratīva pieeja audzēkņus motivē darbam.

Varam secināt, ka integratīvā pieeja sekmē audzēkņu izpratni, ieinteresē mācību procesam.

Radošas attieksmes attīstība vērojama flautas spēles stundās, integrējot mūzikas teorijas struktūrdaļas. Intonācija, solfedžēšana, pakāpju izjūta ir tikpat labi mūzikas mācības, kā flautas spēles apguves nepieciešamie elementi.

Attīstošas mijsakarības skolēna mākslinieciskās uztveres veidošanās procesā, vērojamas valodas un mūzikas kopsakarībās.

Flautas spēles stundās pedagogs stimulē audzēkņus analītiskai domāšanai, nošu raksta sistematizēšanā palīdz matemātikas prasmju integrēšana.

Integratīvā pieeja flautas spēles stundās, akcentējot dažādu mākslinieciskās darbības veidu mijiedarbību, sekmēs audzēkņa emocionālās pašizpaušmes iespējas.

Lai pārbaudītu integratīvās pieejas lietderību tika veikti novērojumi. Vasaras radošajā nometnē realizējās integratīvās pieejas ietekme, kur flautisti muzicēja, nodarbojās ar fiziskajām aktivitātēm un piedalījās mākslas plenēros. Salīdzinot audzēkņu sekmju dinamiku tika konstatēts, ka audzēkņu sekmes ir uzlabojušās.

Secinājumi

Pētījuma rezultātā sasniegts izvirzītais mērķis - izpētīt integratīvās pieejas teorētiskās nostādnes un pārbaudīt izstrādātā "Integratīvā pieeja flautas spēles apguves procesā" modeļa lietderību flautas spēles prasmju pilnveidē jaunākā skolas vecuma audzēkņiem.

Lai noskaidrotu integratīvās pieejas nepieciešamību flautas spēles apguves procesā jaunākā skolas vecuma audzēkņiem, tika analizētas integrācijas teorijas pedagogijas, psiholoģijas, mūzikas pedagogijas un filozofijas zinātnieku pētījumos. Integratīvās pieejas nepieciešamību nosaka atziņas par audzēkņu individuālo attīstību, uztveres spējām un dominējošiem informācijas avotiem. Pamatojoties uz atziņām par katra audzēkņa neatkārtojamību un unikalitāti, kas attīstās individuāli, pedagoga uzdevums ir sekmēt audzēkņa personības atraisīšanos, radošumu, pašattīstību un līdzdalību mācībās.

Integrēšana ir process, kurā atsevišķi elementi, daļas, tiek saistīti vienā sistemātiskā veselumā. Izglītības procesā tā ir tematisko problēmu risināšana, apguve, izpēte, praktiski saistot vienā veselumā atsevišķos mācību priekšmetus apgūstamās vai apgūtās zināšanas un prasmes. Analizējot integrētā mācību satura izveides nosacījumus flautas spēles stundās, viennozīmīgi novērojama skolēna intereses aktivizēšana, caur satura daudzveidību un izziņas iespējām. Šādas mācību stundas ir pozitīvu emociju pilnas, tādēļ audzēknim rodas vēlme darboties un strādāt. Emocijas motivē, organizē un virza uztveri, domāšanu un darbību noteikta mērķa sasniegšanai.

Integratīva pieeja sniedz jaunas iespējas, tā spēj pārnest apgūtās zināšanas no viena mācību priekšmeta uz citu, kas dzīves prasmju apguves kontekstā sekmē audzēkņu spēju transformēt dzīves pieredzi no vienas dzīves situācijas uz citu. Aktualizējot integratīvo pieeju, flautas spēles apguves

procesā vārds, skaņa, krāsa un kustība apvienojas vienotam mācību uzdevumam – konkurētspējīga atskaņotājmākslinieka prasmju pilnveidei. Integratīvā pieeja realizējās mācību satura integrācijā daudzveidīgu māksliniecisko darbību izmantošanā.

Pamatojoties uz zinātnieku teorētiskajām atziņām par audzēkņu uztveres darbību un īpatnībām tika izstrādāts „Integratīvās pieejas modeli flautas spēlē”, kurš tika veidots par pamatu ņemot procesu, kurā tiek integrētas attiecīgi citu mācību priekšmetu sastāvdaļas. Modelis sastāv no trīs savstarpēji saistītām daļām, kas sevī ietver mācību satura integrāciju, apgūstot konkrētas zināšanas flautas spēlē, kas savukārt sekmē audzēkņa fizisko atraisītību, emocionālo atsaucību, radošo darbību un zināšanas mūzikā. Modeļa ideja tika aprobēta Starptautiskajā konferencē Nord Plus Dānijā.

Lai pārbaudīt integratīvās pieejas modeļa lietderību flautas spēlē, tika veikti praktiskie pētījumi divos līmeņos. Ar anketu palīdzību tika salīdzināts flautas spēles skolotāju viedoklis par integratīvās pieejas iespējām mācību satura atklāsmē, iegūtie dati kļuva par izejas punktu turpmākai integrētā modeļa efektivitātes noteikšanai. Viedokļu apkopojums ļauj secināt, ka integratīvā pieeja netiek izmantota pietiekami, taču respondentu apstiprinošās atbildes liecina par tās pozitīvo ietekmi mācību procesā.

Nākošajā pētījuma līmenī, divu mācību gadu laikā tika modelētas pedagoģiskās situācijas un veikta to analīze. Pētījumā par pamatu ņemta Ādažu mūzikas un mākslas skolas flautas spēles mācību programma. Tika analizēta piecu audzēkņu sekmju dinamika. Lai realizētu praksē „Integratīvās pieejas modeli flautas spēlē” tika izstrādāta integrēta programma vasaras radošajai nometnei „Rojas toņi” ar mērķi aktivizēt audzēkņa māksliniecisko darbību krāsu, skaņu, vārdu, kustību mijšakarībās. Audzēkņu sekmju analīze pierāda, ka sekmju līmenis ir noskaidrojies. Veicot pārrunas ar audzēkņiem varam secināt ka paaugstinājusies audzēkņa interese par flautas spēli. Sekmju apkopojumā secinām ka viskrasāk uzlabojies audzēkņu mākslinieciskais sniegums, emocionālā atsaucība un radošums. Audzēknei ar zemu līmeni tehniskajās prasmēs, pēc integratīvās nometnes uzskatāmi paaugstinājusies flautas spēles tehnika, kuru veicinājusi fiziskā atraisītība. Tātad integratīvā pieeja attīsta jaunākās jļases audzēkņu muzikālās, radošās un emocionālās spējas, kā arī veicina fizisko atbrīvotību.

Apkopojot rezultātus apstiprinājās modeļa „Integratīvā pieeja flautas spēles apguves procesā” lietderība.

Izmantotās literatūras u.c. avotu saraksts

1. Alijevs, R. (1998) *Skola radošajiem*. Rīga: RaKa, 78 lpp.
2. Ashton, A. (2005) *Harmonograph a visual guide to the mathematics of music*. Great Britan: Wooden Books, 58 p. Baltušiņa, R. (2000) *Neirolingvistiskā programmēšana pedagogijā*. Rīga: RaKa, 129 lpp.
3. Barsineviča, S., Graumane, Z., Jirjena, K., Kinčiusa, B., Pēterhofs, M., Treija, R. (red.) (2000) *Daudzpusīgā intelekta teorija skolā*. Rīga: Skolu atbalsta centrs, 111 lpp.
4. Beļickis, I. (1997) *Izglītības alternatīvās teorijas*. Rīga: RaKa, 175 lpp.
5. Bernhofs, V., Štoļģe, E. *Kora skolas modelis Latvijā*. Rīga: Musica Baltica, 2009.
6. Čehlova, Z. Grinpauks, Z. (2003) *Skolēna integratīvo prasmju veidošanās*. Rīga: RaKa, 113 lpp.
7. Davies, B., Bowring – Carr, C., Bowring – Carr, L.E. (Eds) (2005) *School Leathership in the 21st Century*. London: Taylor & Francis Group. 224 p.
8. Daukša, A. (1999) *Integrācijas pedagoģisko likumsakarību un nosacījumu veidošanās./ Personības attīstība*. Rīga: Latvijas Universitāte Pedagoģijas un psiholoģijas institūts, 124 lpp.
9. Fišers, R. (1990) *Mācīsim bērniem domāt*. Rīga: RaKa, 325 lpp.
10. Geidžs, N.L., Berliners, D.C. (1999) *Pedagoģiskā psiholoģija*. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC, 662 lpp.
11. Gudjons, H. (2007) *Pedagoģijas pamatatziņas*. Rīga: Zvaigzne ABC, 394 lpp.
12. Helmane, I. (2006) *Sākumskolēnu matemātisko prasmju apguves un emociju mijšakarība/Promocijas darba kopsavilkums: Skolas pedagoģija*, Rīga: Latvijas Universitāte, 59 lpp.

13. Koķe, T., Rupmeja, E.(2001) *K. G. Jungs mūsdienu skolai*. Rīga: Raka, 106 lpp.
14. Krasinska, L. (1981) *Mūzikas elementārteorija*. Rīga: Zvaigzne, 120 lpp.
15. Krauze-Krašauska, S. (1997) *Flautas spēles skola* .Valmiera: Lapa. 169 lpp.
16. Lyons, G. (1983) *Take up the flute* – London, Chester/Edition Wilhelm Hansen, 115 p.
17. Laķis, P. (2000) *Kultūras politika un sabiedrības integrācija/ Integrācija un etnopolitika*, Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts, Rīga: Jumava, 514 lpp.
18. Leung, C.C., Yip, L.C.R., Imada, T.(Eds.) (2008) *Music Education Policy and Implementation*. Hirosaki: University Press, 260 p.
19. Marnauza, M. (2000) *Integrētā pieeja diriģēšanas studiju procesā*, Promocijas darbs, Rīga, 194 lpp.
20. Middendorf, I.(2007) *Der Erfahrbare Atem (The Learnable Breathing)* Paderborn: Junfermann Verlag, S. 222
21. Misiņš, J., Marnauza, M. (2010)*Elpošanas teorētiskie aspekti studentu psiholoģiskās un praktiskās gatavības veicināšanā dziedāšanā.*(227. -231.) **V Starptautiskā zinātnieku konference. Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā. 10.12.2009. Rīga: RPIVA, 484 lpp.**
22. Moyse, M. (1979) *Little Melodic Studies with variations for flute*. Paris. 89 p.
23. Sloboda, J. (2005) *Exploring the musical mind*. Oxford: University press, 437 p.
24. Patel, A.D.(2003) *Music, language, syntax and the bramin*. USA: The Neurosciences Institute, 681 p
25. Petere, A.(1997) *Integrētās mācības pamatnosacījums*. Rīga: Vārti, Rīgas pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas Zinātniskie raksti, 71-73 lpp.
26. *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca*. (2002). Sast. autoru kol. V.Skuiņņas vadībā. Rīga: Zvaigzne ABC, 248 lpp.
27. Peleraits, D. (1995) *The instrumentalist* Londona. 79 p.
28. Platonovs, H. (1996) *Flautas spēles skola*. Maskava : Mūzika, 214 lpp.
29. Reeve, J. (2009) *Understanding motivation and emotion*. USA:WILEY, 581p.
30. Rinķis, J(2007) *Intelektuālo spēju attīstīšana*.Rīga: RaKa, 166 lpp.
31. Rudzītis, J.(2006) *Latviešu tautas pedagoģija*. Rīga: RaKa, 157 lpp.
32. Spalva, R. (2006) *Deju kompozīcijas prasmju attīstība studentu mākslinieciskajā darbībā*. Promocijas darba kopsavilkums. Rīga; Latvijas Universitāte, 58 lpp.
33. Speth, M.(2006) *Dance Steppers II.Motive for Motion*.Maastricht: Dansacademie, 157 p.
34. Sņikeris, G. (1984) *Trompetes spēles apmācības metodika* . Rīga: Mācību iestāžu metodiskais kabinets. 45 lpp.

35. Tuča, D. (1999) *Blokflautas spēle iesācējiem*. Rīga:Musica Baltica. 147 lpp.
36. Vēgners, U.(2008) *Vērotājs un sabiedrība : fenomenoloģiski risinājumi /* Latvijas Universitāte ; Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 252 lpp
37. Vjaterē, L.,Vjaterē I. (2004) *Bieži lietoti jēdzieni un termini : skaidrojošā vārdnīca*. Rīga : Avots, 621 lpp.
konferences referāti
38. Wye, T(1985) *Practice Book for the Flute, Volume*. Londona: Novello Publishing Limited. 136 p.
39. Zariņš, D. (2003) *Mūzikas pedagoģijas pamati*. Rīga : Raka, 200 lpp.
40. Profesionālās ievirzes izglītības programmas „ Instrumentālā mūzika” paraugs pamatizglītības pakāpei. IZM 12.02.2002. rīkojums Nr.65.
http://www.km.gov.lv/lv/doc/nozaru/kultur/instrumentala_muzika_pamat.pdf (skatīts10.10.2009)
41. Кирнарская, Д. Л. (2003) *Психология музыкальной деятельности/ Теория и практика*. Редакция Цыпина, Г.М. Москва: АСАДЕМА, с. 366
42. *Словарь практического психолога*. (1997) Минск: Харвест,с.798

Pielikumi

1. Pielikums

Autors: Vita Zemture, RPIVA

Anketa izstrādāta pētījuma veikšanai maģistra darba ietvaros

Anketa Nr.1

Cien. flautas spēles pedagog! Sakarā ar to, ka pētījumā tiek pētītas integratīvas pieejas lietderība, kas rezultātā sniegtu audzēkņim vispusīgāku un konkurētspējīgāku prasmju apguvi. Lūdzu atbildēt uz maniem jautājumiem, atzīmē sev piemērotāko variantu. Anketa ir anonīma, informācija netiks izpausta. Jau iepriekš pateicos par sadarbību!

1. Vai piekrīti viedoklim, ka flautas spēles mācību procesā ir lietderīgi izmantot integratīvo pieeju mācību satura realizēšanā?

- Jā
- Dažreiz
- Nē

2. Vai flautas spēles mācību procesā integrējas citu mācību priekšmetu struktūrdaļas?

- Jā
- Dažreiz

Nē

3. Vai vārdu, krāsu, skaņu, kustību elementus ir lietderīgi izmantot flautas spēles apgūvē ?

Jā

Dažreiz

Nē

4. Vai flautas stundās izmanto audzētāja iepriekšējās zināšanas, kas balstītas uz personīgo pieredzi un dzīves norisēm?

Jā

Dažreiz

Nē

5. Vai zināšanas par flautas izcelsmi un vēsturisko veidošanās procesu ietekmē audzētāja uztveri?

Jā

Dažreiz

Nē

6. Vai zināšanas par laikmetu integrējas mūzikas valodas izpratnē?

Jā

Dažreiz

Nē

7. Vai zināšanas par komponista daiļradi integrējās viņa muzikālās idejas atklāsmē?

Jā

Dažreiz

Nē

8. Vai zināšanas par attiecīgo mūzikas žanru palīdz skaņdarba interpretācijā?

Jā

Dažreiz

Nē

9. Vai matemātikas elementu integrācija sekmē nošu raksta izpratni un skaņdarba formas analīzi?

Jā

Dažreiz

Nē

10. Vai kustību vingrinājumu integrācija mācību procesā palīdz flautas spēlē?

Jā

Dažreiz

Nē

11. Vai valodas mācības struktūrdaļu izmantošana veicina analītisko domāšanu mākslinieciskā tēla atklāsmē?

- Jā
- Dažreiz
- Nē

12. Vai esi integrējusi vizuālas mākslas elementus flautas spēles mācību procesā lai veicinātu emocionālo atsaucību?

- Jā
- Dažreiz
- Nē

13. Vai integratīvas pieejas izmantošana veicina audzēkņu ieinteresētību flautas spēlei?

- Jā
- Dažreiz
- Nē

14. Vai integratīvās pieejas izmantošana flautas stundās aktivizē audzēkņu interesi par citiem izzināšanas procesiem?

- Jā
- Dažreiz
- Ne

15. Vai, Jūsaprāt, audzēkņi spēj pārnest iegūtās zināšanas no viena mācību priekšmeta uz citu ?

- Jā
- Dažreiz
- Nē

16. Vai mācību stundu laiks atļauj realizēt integratīvo pieeju

- Jā
- Dažreiz
- Nē

17. Vai izmantojot integratīvo pieeju mācību darbs kļuvis radošāks?

- Jā
- Dažreiz
- Nē

18. Vai padziļinās audzēkņa mūzikas izpratne?

- Jā
- Dažreiz

Nē

19. Vai ar integratīvās pieejas ietekmi iespējams aktivizēt audzēkņa emocionālo atsaucību?

Jā

Dažreiz

Nē

20. Vai integratīvā pieeja būtiski pilnveido audzēkņa muzikālās spējas?

Jā

Dažreiz

Nē

Tavs viedoklis un secinājumi par integratīvās pieejas iespējām flautas spēles stundās.

Paldies par atsaucību!

2.Pielikums

4.pielikums

Nometne – festivāls

Rojas toņi

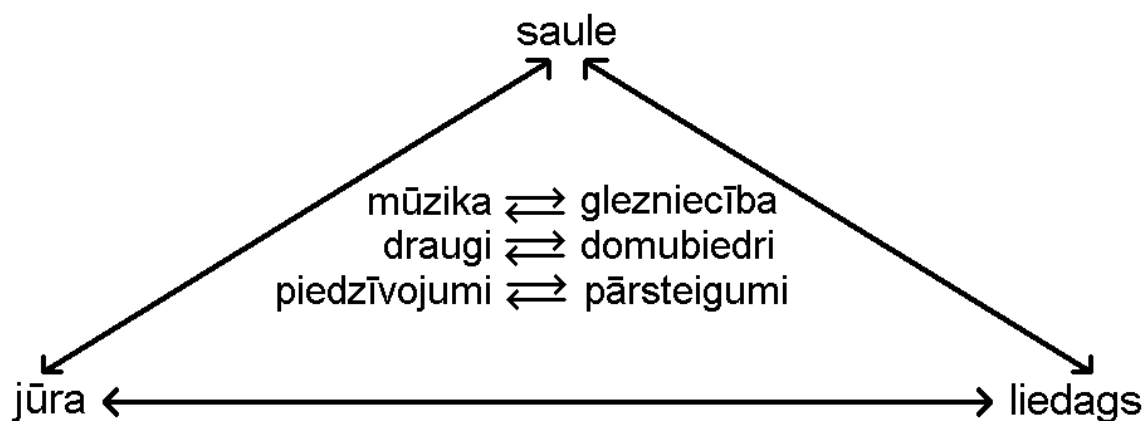
Kā pareizi plānot laiku vasaras brīvlaikā?

Svarīgi ir radoši pavadīt laiku krājot spēkus jaunam darba cēlienam, tajā pat laikā nedrīkstam pārtraukt vingrināties instrumenta spēlē.

Laipni lūgti Rojā no 20.-25. jūlijam, kur katru dienu, kopā ar draugiem varēsi vingrināties instrumenta spēlē, gatavojoties noslēguma koncertam. Atpūsties pie jūras ikdienas sporta spēlēs. Gūt emocionālo lādiņu mākslas plenēros. Iepazīt sevi un pasauli pārgājienā un nakts trasītē.

Vakara ugunskurs kopā ar „noslēpumaino viesi”-profesionālu flautistu.

Programmā:

Informācija par nometni pa tālr.26381584, fax.3291809,
e-mail vitzemture@inbox.lv

GALVOJUMS

Darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u. c. avoti norādīti literatūras u. c. avotu sarakstā.

Dažāda veida informācijai (atziņām, citātiem, attēliem, tabulām u. c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, darbā un tā pielikumos dotas atsauces.

Autora paraksts: _____

Datums: _____

DARBA VĒRTĒJUMS

Maģistra darbs aizstāvēts Valsts pārbaudījumu komisijas

2011.gada _____ sēdē

un novērtēts ar _____ (_____)

Protokols Nr. _____

Valsts pārbaudījumu

komisijas priekšsēdētājs _____

Paraksts

Vārds, uzvārds